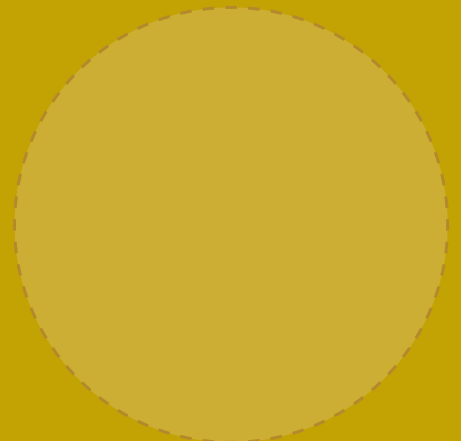
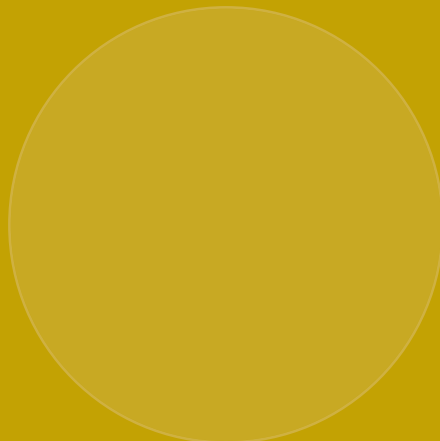

expertisecentrum
dementie

Vlaanderen

jaarverslag 2010

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Voorwoord.....	3
Organisatie Expertisecentra Dementie Vlaanderen	4
Missie en visie	4
Gerealiseerde activiteiten Vlaamse convenant	6
Regionale expertisecentra dementie	17
brOes	18
Contact	22
Foton.....	27
Meander.....	33
Memo.....	39
Orion	44
Paradox.....	50
Sophia.....	55
Tandem	60

Voorwoord

Naar een dementievriendelijk Vlaanderen

Vlaanderen telt intussen naar schatting meer dan 100.000 mensen met dementie en overal ter wereld stijgt het aantal mensen die aan dementie lijden. Tijdens het Belgisch E.U.-Voorzitterschap werd geduid hoe belangrijk het is om over de lands- en taalgrenzen heen de handen in elkaar te slaan en kennis te delen. Hierbij mag uiteraard nooit de stem van de persoon met dementie verloren gaan. Te vaak wordt bij allerlei beleidsbeslissingen hieraan voorbij gegaan. In die zin is het verhelde-rend te horen hoe men zijn ziekte beleeft en welke -vaak talrijke- mogelijkheden men nog voor zichzelf en zijn omgeving ziet. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen tracht daarom, waar mogelijk, te peilen naar de behoeften van mensen met dementie en hun omgeving. Samen met de Koning Boudewijnstichting pleiten we voor een dementievriendelijke samenle-ving. Het dementieplan van de Vlaamse Regering 'Naar een dementievriendelijk Vlaanderen' heeft alvast de verdienste dat het de bespreekbaarheid verhoogt en het hele 'traject' in ogenschouw neemt: van preventie tot zorg en wetenschappelijk onderzoek. Wat dit laatste betreft, trachten de expertisecentra binnen hun veelzijdige opdracht een vertaling te maken van wetenschappelijke gegevens naar de praktijk. Binnen het aangeboden vormingspakket wordt hier ook op gefocust. Er is nog veel werk te leveren en het afgelopen jaar 2010 hebben we enkele puzzelstukjes toegevoegd aan het streven naar een samenleving waar elke mens met dementie en zijn mantelzorger telt.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw en de regionale expertisecentra presenteren je hierbij graag het jaarverslag 2010. We wensen je veel leesgenot.

© foto: Jan Locus

Jurn Verschraegen
coördinator

Wino Baeckelandt
wnd. voorzitter

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Lokkaardstraat 8 – B-2018 Antwerpen

t/f 070 224 777 – info@dementie.be

Rekeningnummer: BE13 7350 1899 7739 KREDBEBB

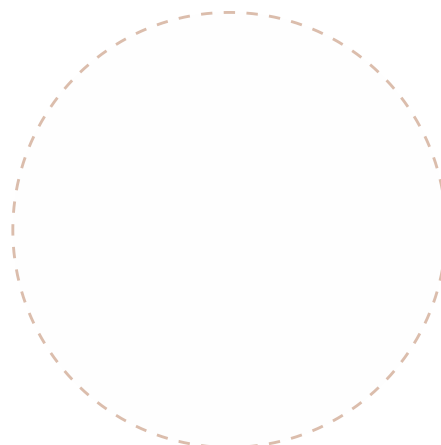
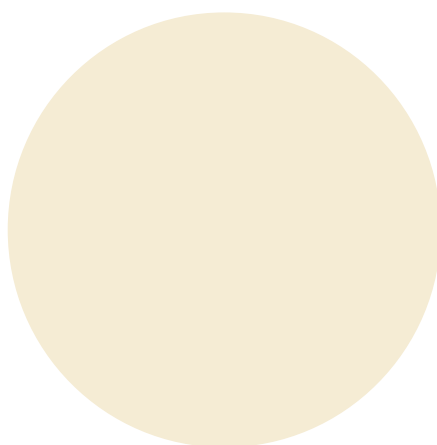
www.dementie.be

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw werd vanuit een reeds bestaande feitelijke structuur opgericht op 17 december 2007 en onderschrijft volgende visie en missie.

Missie en visie

De Expertisecentra Dementie Vlaanderen (ECD's) willen door het samenbrengen en uitbouwen van expertise, dementie in de samenleving op de agenda plaatsen, in samenwerking met andere actoren in het werkveld om de kwaliteit van leven van personen met dementie en hun omgeving te behouden en te verbeteren.

- > De ECD's willen op vraag, personen met dementie en hun omgeving een aanspreekpunt bieden dat de vraag met kennis van zaken erkent, beantwoordt of zorgt dat ze op de juiste plek terecht komt, vanuit een tweedelijnsfunctie.
- > De ECD's willen voor personen met dementie en hun omgeving mogelijkheden bieden tot uitwisseling van informatie en ervaringen of dit faciliteren.
- > De ECD's willen deskundigheid rond dementie verhogen door deze te inventariseren en te verspreiden naar de zorgsector om de kwaliteit van de zorg- en de hulpverlening te optimaliseren. Finaal beogen we dat de zorgsector elke hulpvraag deskundig kan beantwoorden.
- > De ECD's willen actief op zoek gaan naar nationale en internationale deskundigen en hen informeren over de rol en overtuigen van het belang van de ECD's in de zorgsector opdat zij op onze vraag hiaten in de expertise opvullen en we wederzijdse expertise kunnen delen.
- > De ECD's willen alle relevante beleidsmakers (ook internationaal) blijvend overtuigen van de impact van dementie op de samenleving en onze rol hierin opdat zij gepaste acties en maatregelen nemen die de kwaliteit van de zorg- en hulpverlening optimaliseert.
- > De ECD's willen gelijkaardige organisaties en initiatieven in kaart brengen, communiceren over onze visie en werking en hen overtuigen dat samenwerking een wederzijdse meerwaarde inhoudt en leidt tot een meerwaarde in de hulp en zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

In 2010 werd er gewerkt met een convenant die de Vlaamse overheid afsloot met de regionale expertisecentra en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw tot 31 december 2011. Dit zorgde voor de nodige stabiliteit en vooral, er kon verder gewerkt worden op de in 2008 uitgetekende organisatiestructuur. We continueerden de methodiek van het opgemaakte urencontingent ten behoeve van de werkzaamheden van de regionale expertisecentra dementie in relatie tot het Vlaamse centrum en in functie van de loyaliteitsverbintenis tussen de centra onderling.

De leden van de Raad van Bestuur van de vzw zijn:

- > Wino Baeckelandt
- > Rudiger De Belie
- > Bart Deltour
- > Dirk Dhondt
- > Erik Huyghe
- > Julien Mertens
- > Stefaan Voet
- > Bernadette Van den Heuvel
- > Julienne Wyns

De Algemene Vergadering bestaat uit de leden van de Raad van Bestuur aangevuld met de heer Alex Moens. Het voorzitterschap wordt waargenomen door wnd. voorzitter de heer Wino Baeckelandt. De Raad van Bestuur kwam samen op 25 februari, 29 april, 25 juni (in Brugge - volledige dag), 23 september en 16 december. De Algemene Vergadering vond plaats op 29 april.

De waarnemend voorzitter van de vzw staat in nauw contact met de coördinator. Onderstaande formele overlegmomenten staan in functie van afstemming en voorbereiding van de Raad van Bestuur door het dagelijks bestuur van de vzw.

a) Bureau

9 juni, 12.30 - 15 uur, Brussel

b) Kabinet

13 januari, Brussel, Kabinet
21 juni, Brussel, Kabinet
16 juli, Brussel, Kabinet
8 september, Brussel, Kabinet
3 december, Brussel, Kabinet
8 december, Brussel, Kabinet

c) Wallonië

17 februari, Namen
6 april, Namen, FIH
22 november, Eupen, Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap

De kantoren van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw¹ zijn gelegen aan de Lokkaardstraat 8 in Antwerpen.

¹ Volgende medewerkers behoren tot de staf van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw:

Jurn Verschraegen, sociaal verpleegkundige, coördinator

Patrick Verhaest, psycholoog, wetenschappelijk medewerker

Els Peeters, assistent in de psychologie, administratief medewerker - werd vervangen door Peggy Van Nerum, administratief medewerkster, tijdens haar bevallingsrust

Martine Van Looy, vrijwilligster

Gerealiseerde activiteiten Vlaamse convenant

De projecten van 2009 werden verder gezet in 2010 en tal van nieuwe projecten zagen het licht. In 2010 was uiteraard het tot stand komen van het Vlaamse Dementieplan een belangrijke verwezenlijking en het houden van de vinger aan de pols rond o.m. de problematiek van jongdementie. We geven hieronder een uitgebreid overzicht.

1. Afstemming met de regionale expertisecentra dementie

Aangezien de leden van de Raad van Bestuur op hun beurt de directiefunctie waarnemen binnen het regionale expertisecentrum verliep de afstemming vlot. Vier keer kwamen de medewerkers van alle regionale expertisecentra samen en overlegden er hun regionale actieplannen waardoor de communicatie tussen de verschillende partners optimaal verliep. De coördinator was steeds bereid tot coachen of ondersteuning bij vragen van de regionale expertisecentra. Dit gebeurde regelmatig naar aanleiding van regionale projecten of dossiers. Doordat het Vlaamse expertisecentrum contacten onderhoudt met bovenlokale organisaties en structuren helpt dit in de informatiedoorstroming en het faciliteren van regionale projecten, dit om dubblures in de werking te vermijden. Op één van de drie overlegmomenten met de regionale medewerkers organiseerde het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen een interne vorming voor hen, op hun vraag, rond het thema vormingsmethodieken. Breingymnastiek heette het. Hiervoor werd beroep gedaan op Inspinazie, een improvisatietheatergezelschap. De aangeleerde technieken hebben tot doel om tijdens vormingsactiviteiten en vergaderingen op een methodische manier de creativiteit te bevorderen.

In 2010 werd er een sharepointapplicatie online gezet, toegankelijk voor alle Vlaamse en regionale medewerkers waardoor de communicatie tussen de diverse regionale centra gefaciliteerd wordt. Het is ook de thuishaven van interne afspraken en van verslagen van bijeenkomsten, vergaderingen e.d. Deze applicatie is 24/24 uur toegankelijk via de portaalsite www.dementie.be en kan op elke plaats met internettoegang geraadpleegd worden.

Met de medewerkers van de regionale expertisecentra en de bestuurders werd op 19 oktober in Destelbergen samengekomen met een vertegenwoordiger van het kabinet rond het dementieplan en de consequenties ervan op de werking van de regionale en het Vlaamse expertisecentrum dementie.

2. Ontwikkeling en verspreiding van wetenschappelijke expertise en innovatie

Voor wat de werking van het expertisecentrum betreft, blijven wij er vanuit onze convenantopdracht voor opteren om wetenschappelijke kennis toegankelijk te maken en waar mogelijk deze te vertalen naar de werkvloer.

Binnen de brede verkenning en opvolging van het onderzoeksveld situeren we het opvolgen van de literatuur, het volgen van studiedagen, nationale en internationale congressen en het opvolgen van Vlaams onderzoek vanuit een externe adviesfunctie. Bovenop de brede verkenning worden enkele specifieke thema's meer gericht opgevolgd in functie van de lopende projecten.

In het kader van de brede verkenning, namen we deel aan volgende studiedagen en congressen:

- > 33ste winter-meeting 2010 – Belgische Vereniging voor Gerontologie en Geriatrie, Oostende, 26 februari 2010;
- > “Diversity, collaboration, dignity” – International Meeting International Psychogeriatric Association (IPA), Santiago de Compostela, 27 tot 29 september 2010;
- > Waarderend organiseren – Rudi Timmermans, vorming in organisatie van HUB, 28 oktober 2010;
- > “GPS 2021. Nieuwe navigatie voor ouderenzorg”, congres van Zorgnet Vlaanderen op 25 en 26 november te Antwerpen.

Verder werden contacten opgebouwd met universitaire centra zoals de VUB Vakgroep zorg rond het levenseinde (End of Life Care) i.v.m. de participatie in de begeleidingscommissie van een nieuw onderzoek. Dit onderzoek werd in 2010 goedgekeurd en zal zijn uitrol krijgen in 2011.

Ook met LUCAS (centrum voor zorgonderzoek en consultancy) werden afspraken gemaakt om te komen tot een formelere samenwerking. Dit resulteerde o.m. in een participatie aan de vergaderingen rond het leerboek “Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag” en de samenwerking binnen de Vlaamse werkgroep Kleinschalig Genormaliseerd Wonen. Het geeft aan dat de noodzakelijke linken met wetenschappelijke instituten worden gelegd. Op 10 december organiseerden we de studiedag Kleinschalig genormaliseerd wonen in wederzijdse samenwerking en afstemming met LUCAS, de netwerkgroep kleinschalig genormaliseerd wonen en de provincie Antwerpen.

We werden gevraagd en namen ook deel aan de activiteiten van het federaal kenniscentrum voor de gezondheidszorg. We namen deel aan de jurybesprekingen (twee ronden) en als expert bij de opmaak van het systematische literatuuroverzicht voor de niet-farmacologische behandeling van patiënten met dementie in de thuissituatie en in residentiële zorgvoorzieningen. In 2011 zal deze studie worden afgerond.

Verder namen we deel aan de besprekingen rond een nieuw inspectiemodel (22 maart) dat gefinaliseerd werd en door de onderzoekers aan het kabinet werd bezorgd.

Ook waren we als adviserend expert vertegenwoordigd in de stuurgroep die de studie m.b.t. de levenskwaliteit van ouder wordende personen met een handicap die werd uitgevoerd door de H.U.B. (Pragodi). Deze stuurgroep beëindigde zijn werkzaamheden op 18 juni met een eindrapport dat voor verder gevolg werd overgemaakt aan de overheid.

Aan Franstalige kant werd ingegaan op een vraag van de UCL en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen om een debat te modereren betreffende euthanasie en dementie waarbij een panel van 40 Vlaamse en 40 Waalse deskundigen deelnamen. Dit debat vond plaats in de gebouwen van het federale ministerie van Volksgezondheid op 22 januari 2010. Op 24 februari, in het verlengde van deze bijeenkomst, werd het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen als expert betrokken bij een ethisch advies omtrent dementie voor de Gasthuiszusters Antwerpen vzw.

Met de deelname aan de externe stuurgroep van VONK3 is het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ook actief binnen onderzoek op hogeschoolniveau. Vonk3 wil zich ontwikkelen tot een toonaangevend onderzoeks- en kenniscentrum betreffende de derde leeftijd. Daartoe ontwikkelt het een eigen onderzoeksprogramma met specifieke onderzoekslijnen. Het wil als kwaliteitsvol kenniscentrum een plaats verwerven ondermeer via het aanbieden van vorming en dienstverlening. De stuurgroep van VONK3 kwam samen op 12 januari, 22 april, 17 juni en 23 september.

Er werden ook nauwe contacten onderhouden met buitenlandse experts, o.m. via de deelname van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen aan de werkzaamheden van de North Sea Dementia Group. Dit informeel Europees samenwerkingsverband komt jaarlijks bijeen om uit te wisselen over research, studies en ervaringen in de zorg en begeleiding van personen met dementie. De meeting in 2010 werd helaas afgelast omwille van de problemen met de aswolk die het vliegverkeer boven Europa onmogelijk maakte. Voor 2011 wordt hetzelfde thema herhaald m.n. het meten van het dementievriendelijk klimaat in een voorziening voor mensen met dementie; de voorwaarden waaraan voldaan moet worden alvorens een interventie kan starten. Verder thema is het belang van communicatie met mensen met dementie en de vraag of het interviewen van een persoon met dementie al dan niet gewenst is in het kader van onderzoek. Tenslotte blijft een belangrijk thema het omzetten van theoretische naar praktische kennis.

Vanuit de universiteit van Oxford werd ons de vraag gesteld mee te werken aan de ontwikkeling van een nieuwe schaal: de Dementia Outdoor Wandering Safety Scale (DOWSS). Wij gingen hierop in. Deze schaal zal in de loop van 2011 worden getest en verfijnd en beoogt vooral een risicoanalyse van de persoon met dementie. Voor Vlaanderen is dit uitermate interessant, gelet op de actualiteitswaarde van projecten zoals dat van de politiezones HEKLA en Vlas.

Verder waren we mede-organisator van de studiedag 'Zo gewoon mogelijk, ongelofelijk ongewoon. Op zoek naar ge-woon-zorg in een niet kleinschalige setting voor personen met dementie.

Tot slot traden op als referent voor een dementiegerelateerd artikel in het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie.

Thematische activiteiten:

Jongdementie

In 2008 werd de open en informele werkgroep jongdementie opgericht. Zij kwam in 2010 twee keer bijeen: op 3 mei en op 12 oktober. Het voorzitterschap ervan wordt waargenomen door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.

We presenteerden een DVD over jongdementie met als titel 'Christiane' waar we vanuit onze signaalfunctie aangaven waar personen die dementie lijden op jonge leeftijd mee te maken hebben. De film werd ontwikkeld door Jan Sevenant en is een prachtig document waarbij we twee keer Christiane zien: zoals ze een drietal jaar tevoren was én zoals ze einde 2009 functioneerde. De kortfilm gaf alleszins jongdementie een beklijvende stem in Vlaanderen.

Op 23 februari werd er in het Vlaams parlement een minisymposium jongdementie georganiseerd. Dit minisymposium had vooral de bedoeling om beleidsbeïnvloedend te zijn en mocht zich verheugen in de aanwezigheid van verschillende politici waaronder Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeuren en de federale minister van Volksgezondheid en Sociale Zaken Laurette Onkelinx. Op www.dementie.be werd een aparte rubriek jongdementie aangemaakt, waaronder een interne discussiegroep, en ook het Vlaamse dementieplan heeft aandacht voor jonge mensen (onder 65 jaar) met dementie. Op 21 april was er een onderhoud met de voorzitter van de commissie Welzijn van het Vlaams parlement over de problematiek.

In de loop van de eerste helft van het jaar werd op vraag van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap advies geleverd bij het tot stand komen van het diagnostisch protocol dementie, dit in afstemming met en in aanwezigheid van twee medewerkers uit de regionale expertisecentra dementie Memo en Contact. De bijeenkomsten vonden plaats op

expertgroep met haar wortels in Nederland, werd vooral gevolgd door de wetenschappelijk medewerker en Prof. dr. Mathieu Vandenbulcke (UZ Leuven). Later dit jaar werd besloten om deze te integreren in de Vlaamse werkgroep jongdementie als telkens weerkerend agendapunt.

het Vlaams Agentschap in Brussel op 19 januari, 19 maart en 13 april. Het **diagnostisch protocol** moet van dienst zijn als hulpmiddel bij de inschatting van de zorgnoden door de multidisciplinaire teams. Naar aanleiding van dit symposium werd een resolutie voorgesteld in het federale parlement o.m. door mevrouw Van Broeckhoven en mevrouw Vautmans. Het was meteen de gelegenheid om een plek te voorzien op de website rond beleidsmatige aspecten inzake dementiezorg die in de verschillende parlementen (Vlaams en federaal) aan bod komen.

Rock Zulte organiseerde in juni voor de tweede keer een **bene-fiet** voor het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ter ondersteuning van de werking rond jongdementie.

Verder werd beslist om nog deel uit te maken van de **FTD-expertgroep** en de vraagbaak voor professionele hulpverleners te promoten. Ook best practises komen hierbij aan bod. De FTD-

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen zat de werkgroep voor rond het thema **mentale beperking en dementie**. Vanuit de praktijk werd aangegeven dat de toenemende veroudering in de gehandicaptenzorg vragen met zich meebrengt: waar dienen deze personen te wonen? Wat met het onderscheid tussen wonen en werken? Samen met het SEN (Steunpunt Expertisenetwerken), Downsyndroom Vlaanderen en de Universiteit Antwerpen werd een congres georganiseerd op 20 maart. Er waren meer dan 220 aanwezigen. Uit de evaluaties achteraf bleek een zeer hoge tevredenheid. Het congres toonde aan hoe er een kruisbestuiving mogelijk is tussen de sector ouderenzorg en de gehandicaptensector.

Op het congres werd het op ons initiatief vertaalde boek *Verstandelijke beperking en dementie - Effectieve interventies* van

Diana Kerr voorgesteld en elke deelnemer aan het congres kreeg een exemplaar mee.

Het VTM-journaal bracht 's middags al naar aanleiding van de perstekst die we verspreidden een item over het congres.

Naar aanleiding van de gesprekken in de werkgroep werd bovendien het initiatief genomen tot de organisatie van een driedaagse vormingsmodule voor opvoeders, hoofdopvoeders en opvoeder-groepschefs die dementiezorg in de organisatie mee gestalte willen geven. Deze vorming werd gegeven in Sint-Amandsberg op 19 november, 3 en 17 december.

Architectuur en design van de leefomgeving

Het thema architectuur en design van de leefomgeving voor personen met dementie, blijven we heel gericht opvolgen. Op basis van een literatuurstudie gaan we gericht kijken in voorzieningen in Vlaanderen met de bedoeling goede praktijken in kaart te brengen en te duiden ter inspiratie van bouwheren en architecten. Op de gezondheidsbeurs Healthcare te Mechelen ontmoetten we op 13 oktober de Vlaamse Bouwmeester en brachten hem van dit project op de hoogte.

Steeds vaker komen voorzieningen en architecten aankloppen met vragen omtrent dementievriendelijk bouwen en inrichten. We namen deel aan de rondetafel omtrent de Alfons Smetsresidentie te Dessel.

In het kader van dit thema hadden we op 24 september en 15 oktober een overleg met het Expertisecentrum Toegankelijkheid Enter vzw. We werkten mee aan het onderdeel dementie in de door hen ontwikkelde toegankelijkheidsbrochure.

Downsyndroom en dementie: congres biedt antwoord op vragen ...

Voorjaar 2006: bij de infodienst van Downsyndroom Vlaanderen komt een vraag van een ouderpaar van een volwassen zoon met downsyndroom toe. Deze mensen hadden veel vragen over de diagnose dementie die hun zoon kort daarvoor gekregen had. Over downsyndroom en dementie wisten wij toen nog niets. We hadden de expertise niet in huis. Zulke vragen stelden ons voor een uitdaging, maar zijn tegelijk de aanleiding geweest om één en ander in gang te krijgen.

We gingen op zoek naar mensen die wel expertise in huis hadden. Zo kwamen we terecht bij het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Gebruikers én professionals uit de ouderenzorg én de gehandicaptenzorg (ECD, SEN, Downsyndroom Vlaanderen, de Universiteit Antwerpen en gespecialiseerde artsen) gingen samen aan de slag om de begeleiding, benadering en verzorging van mensen met downsyndroom en dementie te verbeteren. De lange en intense voorbereiding leidde tot een heus congres op 20 maart 2010. Dit congres was een groot succes. We hadden een heel divers publiek: artsen, orthopedagogen, opvoeders, ouders, verpleegkundigen, docenten, brussen, vertegenwoordigers van het VAPH, mutualiteiten en de FOD Sociale Zekerheid, mensen uit Vlaanderen en Nederland. Er was zelfs iemand uit Aruba! Op 1 maart moesten we de inschrijvingen stop zetten. Er kon gewoon niemand meer bij.

Naar aanleiding van de studiedag werd het boek van Diana Kerr, *Understanding Learning Disability and Dementia* vertaald. Het boek kan een handig hulpmiddel zijn om het samenleven met een persoon met downsyndroom en dementie zo goed mogelijk vorm te geven.

Het raakte me enorm toen ik de aula zag volstromen. Blijkbaar hadden veel mensen vragen over de begeleiding van en de zorg voor hun broer/zus, hun bewoner, hun patiënt, hun zoon/dochter met downsyndroom en dementie. Prachtig was het toen de mensen van ONT (Onze Nieuwe Toekomst) de dag openden en vertelden hoe zij oud willen worden. Ze lieten ons meteen verstaan dat deze dag over hen ging. Ze waren de hele dag prominent aanwezig. De verschillende lezingen werden door de congresgangers zeker gewaardeerd. Dat vertelden de evaluatiedocumenten ons.

Dit congres betekent het begin van een aantal nieuwe initiatieven. SEN en het ECD bekijken hoe ze in de toekomst samen vorming rond dit thema kunnen organiseren voor medewerkers van voorzieningen waar oudere mensen met een verstandelijke beperking wonen. Handicum en het ECD gaven Dingske uit, een beeldboek waarmee aan medebewoners van een persoon met dementie kan uitgelegd worden wat dementie eigenlijk is.

Prachtig toch dat die ene vraag van het ouderpaar zoveel in gang heeft gezet?

Mieke Leroy, Downsyndroom Vlaanderen

Empowerment

Het Expertisecentrum Dementie vindt het belangrijk dat men blijft inzetten op empowerment: het verstevigen van de competenties van personen met dementie en hun omgeving.

Ervaringen uit het werkveld leerden ons dat personen met dementie, mantelzorgers en hulpverleners, de weg die start bij het vermoeden van geheugenproblemen en verder loopt tot zorg en begeleiding vaak zeer moeilijk vinden. Vaak is onduidelijkheid en onzekerheid troef. Verder geven mensen aan dat er een grote behoefte is aan meer informatie en een betere afstemming van zorg en begeleiding voor personen met dementie en hun omgeving. Om tegemoet te komen aan de noden uit het werkveld ontwikkelden verschillende

lokale partners uit de regio Malle – Zoersel onder impuls van vzw Familiehulp samen een zorgpad dementie. Uit deze samenwerking is het Netwerk Zorgpad Dementie ontstaan.

Er waren vergaderingen op 7 april, 7 juni en 3 september. Op 27 september werd het zorgpad dementie gelanceerd en op www.dementie.be werd een integratie van dit zorgpad gerealiseerd door meteen te linken aan de URL die door de regionale hulpverleners wordt gebruikt, m.n. www.zorgpaddementiemallezoersel.be.

Bij de twee regionale expertisecentra dementie in Oost-Vlaanderen (Paradox en Meander) werden alle initiatiefnemers rond 'zorgpaden dementie' uit Vlaanderen bijeengebracht op 16 maart en 16 november om er van gedachten te wisselen en vooral hun ervaringen bij de ontwikkeling van vroegtijdige interventies te delen.

Tijdens de Health Care beurs op de Heizel in Brussel op 14 oktober bundelde het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen de vier lopende projecten in een gebalde presentatie voor een honderdkoppig publiek.

Op 22 maart nam het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen deel aan een werkconferentie Dementie en empowerment. In Tilburg werd nl. een onderwijsmodule ontwikkeld in eerste instantie bedoeld voor het MBO-onderwijs. Dit initiatief volgde uit de rondetafelconferentie die plaats vond in 2008 rond het thema empowerment en dementie. In de publicatie *Vergeet mij niet!* werd hiervan verslag gedaan. Eén van uit deze conferentie voortkomende belangrijke conclusies is de noodzaak tot het centraal stellen van de mens met dementie. Deze persoon de ruimte voor eigen leven geven en blijven geven, maakt empowerment bij deze kwetsbare groep, voornamelijk ouderen, dringend noodzakelijk.

Dementia Care Mapping

Dementia Care Mapping is een methodiek ontwikkeld door de Engelse Professor Tom Kitwood met als doel: het evalueren en verbeteren van een kwaliteitsvolle zorg voor personen met dementie. Kitwood omschreef DCM als: "a serious attempt to take the standpoint of the person with dementia, using a combination of empathy and observational skill". De methode kijkt vooral naar het effect van het handelen van de zorgverlener op de persoon met dementie. Tom Kitwood was één van de medestichters van de Bradford Dementia Group. Na zijn dood werd deze methodiek verder ontwikkeld aan de Bradford University. De toepassing van DCM is inmiddels wereldwijd verspreid. Sinds februari 2007 is ook België toegetreden tot de internationale groep van gebruikers van Dementia Care Mapping. Het Expertisecentrum Dementie is lid van de stuurgroep DCM-België. Deze kwam samen op 24 maart en 18 oktober. In 2011 wordt de opleiding DCM basisgebruiker georganiseerd in samenwerking met kennis- en ervaringscentrum dementie Anahata vzw. Hiervoor werd met deze vereniging een overeenkomst afgesloten.

Preventie en dementie

Op vraag van enkele regionale expertisecentra werd een literatuurstudie gevoerd rond preventie in relatie tot dementie. Dit werd in een werkbaar vorm aan hen ter beschikking gesteld. Bijkomend werden de conclusies van deze literatuurstudie geïntegreerd in het Dementieplan Vlaanderen van de Vlaamse Regering.

Verdere projecten

Op 1 oktober was er een overleg over de wederzijdse werking en projecten met MODEM, adviescentrum communicatie en computer (Wilrijk, Stichting Kinsbergen).

We voorzagen in een grondige voorafgaande lezing van volgend boek:

Ronald Geelen (2010). *Praktijkboek dementiezorg. Van achterdocht tot zwerfgedrag*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 352 pp.

Daarnaast werden enkele studenten begeleid bij de uitwerking van hun thesis.

3. Informatie- en adviesverspreiding

De portaalwebsite www.dementie.be werd in het najaar volledig gerestyled. Deze site kan nu sneller inspelen op actualiteit en laat ook een zekere mate van interactiviteit toe. Elk regionaal expertisecentrum heeft de beschikking over een mini-site waardoor zij regionale informatie snel kunnen toevoegen. De website kan nu, meer dan ooit, drager zijn van informatie voor andere organisaties. Een goed voorbeeld is het kleinschalig wonen voor mensen met dementie, een rubriek die mede verzorgd wordt door de werkgroep die LUCAS begeleidt. Ook de registratieformulieren voor vormingsactiviteiten zijn via deze weg bereikbaar alsook de sharepointapplicatie voor de medewerkers van de expertisecentra. Enkele tijdschriften vermelden de opgefriste website in hun communicatie.

Evolutie bezoek

	Evolutie bezoekers	Unieke bezoekers
2002	39 800	12 722
2003	80 668	30 565
2004	74 318	41 066
2005	84 069	49 959
2006	307 491	54 269
2007	201 710	59 696
2008	68 815	42 471
2009	61 453	40 239
2010	81 207	37 572

De webstek trok 37 572 bezoekers. De website omgaanmetdementie.be werd vervolledigd en in 2010 bezochten 11 559

personen deze webapplicatie. Dit is een gemiddelde van meer dan 31 personen per dag. De facto stijgt op deze wijze het webbezoek.

Elke donderdagavond is er nog steeds chatmogelijkheid met vrijwillige chatmoderatoren.

Zes keer per jaar verscheen de elektronische dementienieuwsbrief. Eind 2010 verstuurdde we de nieuwsbrief naar 2204 abonnees, een status quo in vergelijking met het vorige werkjaar.

In opdracht van **Ziekenzorg** werd een **train de trainer** lespakket uitgewerkt over dementie en hoe ermee om te gaan voor free lance lesgevers ten behoeve van de Ziekenzorgkernen in Vlaanderen. We verzorgden twee train de trainersessies om lesgevers voor te bereiden op het gebruik van het lespakket.

Samen met vormingsorganisatie Handicum en kunstenaar Saar De Buysere werd het **beeldboek Dingske** ontworpen, bedoeld als hulpmiddel om met volwassenen met een verstandelijke beperking en kinderen te praten over dementie. De illustraties zijn zo uitgewerkt dat zowel kinderen als volwassenen ze begrijpen en kunnen plaatsen, mits de juiste ondersteuning. Het boek geeft de kans aan de kijker om woorden te geven aan wat de beelden bij hem oproepen en laat hem zo reflecteren op wat hij zelf meemaakt-ziet-voelt. Delicate thema's kunnen bespreekbaar gemaakt worden op maat van wat de kijker kan en wil toelaten. Hij krijgt de ruimte zich al dan niet als het hoofdpersonage te benoemen. De tekeningen zijn zo een veilig medium om zachtjesaan op verhaal te komen, op eigen tempo en met eigen thema's.

Er werd tevens voorzien in een handleiding, bedoeld als hulpmiddel voor ondersteuners uit het natuurlijk en professioneel netwerk van personen met een verstandelijke beperking die zoeken naar hoe dit beeldboek te gebruiken, hoe ze mensen kansen kunnen geven om woorden te geven aan hun ervaringen of hoe ze mensen met een verstandelijke beperking kunnen informeren over dementie.

We denken in de eerste plaats aan ondersteuners van:

- > personen met een verstandelijke beperking met beginnende dementie die nood hebben aan open en toegankelijke informatie over hun ziekte en/of op verhaal willen komen;
- > personen met een verstandelijke beperking die samenwonen of samenleven met een persoon met dementie en die niet begrijpen wat er aan de hand is met hun familielid of vriend(in).

Op 30 maart werden we door **Senior Innovation** gevraagd om een groep Franse medewerkers van de pensioendiensten in te wijden in de ondersteuning van mantelzorgers voor personen met dementie. We begeleidde hen de hele dag en bezochten o.m. het regionaal expertisecentrum dementie in Brugge én een Brusselse organisatie. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen zetelde in het leescomité van de brochure "De rechten van personen met dementie. Een praktische gids", een uitgave van de Koning Boudewijnstichting.

4. Documentatiecentrum

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen bouwt stilaan zijn eigen documentatiecentrum uit, maar verwijst nu vooral naar de collectie van het Brugse en Gentse documentatiecentrum. De keuze werd

gemaakt om vooral aanvullend te werken op bestaande collecties. Men is er overigens in het bezit van werken en aanwinsten in 2010 die ook steeds via de digitale nieuwsbrief worden gecommuniceerd. Er zijn enkele abonnementen genomen op buitenlandse tijdschriften, waaronder enkele peer reviewed wetenschappelijke tijdschriften. We bereidden het online ter beschikking stellen van de documentatie voor en vonden in Bidoc een geschikte partner. De aanpak van een specialistisch documentatiecentrum zal eveneens online plaatsvinden. Hiervoor werd reeds contact gelegd met de KU Leuven. Profiel: zie lager.

5. Sensibilisering

Sensibilisering blijft één van de belangrijke pijlers in de werking van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Er werd meegewerkt aan verschillende acties. Een opsomming:

- > Concerten Te Gek, bijlage ook over dementie in De Standaard.
- > Deelname aan Health Care beurs in Brussel (Heizel) op 14 oktober met twee lezingen.
- > Op 15 maart verscheen een sensibiliserende katern in La Libre Belgique, naar aanleiding van de Brain Awareness Week.
- > Diverse interviews in de pers - er werd een verzameling van persartikels aangemaakt.
- > Naar aanleiding van de wereldalzheimerdag was er een interview met de coördinator op radio 2.
- > Naar aanleiding van de opening van de tentoonstelling 'Vergeten Schoonheid' hielden we een openingstoespraak na deze van de Gentse OCMW-voorzitter.
- > Deelname aan forum "Het kan wel" van VVSG in Gent

	nieuw 2010	in catalogus eind 2010
Boeken	49	585
Artikels	97	2040
Cursussen	8	71
Documenten; Testmateriaal		34
Eindwerken; Onderzoeksrapporten	20	158
Folder; Gidsen; Brochures	16	274
Getuigenissen in boekvorm	6	72
Romans (fictie)	3	31
Jaarverslagen		4
Kinder- en jeugdboeken	1	44
Multimedia; Vormingsmateriaal	8	40
Poëzie; Kunstboeken	6	48
Tijdschriften (Abonnementen; Themanummers)		12
Video's; Dvd's	14	114
Wetgeving; Beleid	4	29
Totaal	232	3556

Regio ontleners		
West-Vlaanderen	114	
Oost-Vlaanderen	11	
Vlaams-Brabant; BHV	5	
Antwerpen	11	
Limburg	3	
Totaal	144	
Profiel ontleners		
Vrijwilliger	7	
Mantelzorger	21	
Hulpverlener	86	
Student	28	
Onbekend	2	
Totaal	144	

Aantal ontleners: 144, waarvan aantal nieuwe ontleners: 79
Aantal ontleenbeurten: 353
Aantal werken ontleend: 1015

In de schoot van de Koning Boudewijnstichting (KBS) werkten we ook in 2010 rond een genuanceerde beeldvorming over personen met dementie. Het Expertisecentrum Dementie werd op verschillende momenten betrokken bij de diverse werkgroepen (20 april, 25 mei, 5 juli, 7 september, 23 september, 28 november) met sensibiliserend karakter. We waren ook aanwezig bij de intervisie van de projecten voor een dementievriendelijke gemeente en publiceerden een artikel over het thema in Denkbeeld, tijdschrift voor psychogeriatric.

Op de **Werelddag dementie** was het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen ook aanwezig. Dit moment werd aangegrepen om de patiëntenorganisatie te feliciteren naar aanleiding van hun jubileum.

Webapplicatie voltooid

We voltooiden de webapplicatie 'omgaan met dementie'. Hiervoor planden we nog twee draaidagen met families en gastdeskundigen. Zij werden geïntegreerd in het format en einde 2010 telden we voor het Nederlandstalig gedeelte 11.559 unieke bezoekers. We merken een grote stijging van de bezoekfrequentie in de tweede jaarhelft. Eén derde van de bezoekers komt terug naar de webapplicatie op een later tijdstip. Enkele van de filmpjes circuleren reeds op de sociale netwerksites.

Einde 2010 sloot de minister voor gezin, volksgezondheid en sociale aangelegenheden van de Duitstalige Gemeenschapsregering een overeenkomst met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen om de volledige webapplicatie in het Duits aan te leveren. Op 22 november was hierover een gesprek op vraag van de diensten van de minister. Op die manier zal de webapplicatie in drie talen beschikbaar zijn. De Duitstalige versie zal terecht komen op www.lebenmitdemenz.be.

Verdwaald in het geheugenpaleis

Verdwaald in het Geheugenpaleis portretteert drie vrouwen, Anita, Louise en Alice, die op een kleine, bijzondere afdeling van een verzorgingstehuis wonen. Hoewel de vrouwen onderling erg verschillen is er één ding dat hen samenbindt: Alzheimer. Hun ziekte bevindt zich in de eerste fase, waardoor ze nog in staat zijn om in een tamelijk normale omgeving te leven en de simpele dagelijkse bezigheden zelfstandig uit te voeren. Maar allen beseffen ze, dat achteruitgang van hun verstandelijke mogelijkheden een onvermijdelijk afscheid van de groep betekent.

De volgende fase, die van volledige afhankelijkheid, hangt als een zwaard van Damocles boven hun hoofd. Ze doen er alles aan om dit te voorkomen, want het staat voor hen symbool voor het verder verlies van waardigheid en identiteit.

De film volgt de personages gedurende ruim een jaar. Zo ontdekt de kijker wie ze zijn en vooral ook wie ze waren. Bijzonder aan Verdwaaald in het Geheugenpaleis is dat de film vanuit een uniek perspectief over de ziekte van Alzheimer vertelt, namelijk vanuit de persoon zelf. Op confronterende wijze wordt duidelijk hoezeer hun bewustzijn onherroepelijk afbrokkelt en de afwezigheid het langzaam maar zeker wint van de luciditeit. Verdwaaald in het Geheugenpaleis is bij vagen zeer emotioneel, zonder zwaar op de hand te worden, want het verhaal zit ook vol humor en hoop.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en enkele regionale expertisecentra deden een inbreng en waren aanwezig bij de proefdraaivoorstellingen van de film. Op die manier kon er bijkomend advies gegeven worden aan de productie. Naast diverse prominenten mocht Jurn Verschraegen op 14 september namens de expertisecentra dementie de 600 toeschouwers tijdens de filmpremière toespreken in de Metropolis (Antwerpen). De film kan ook worden nabesproken onder begeleiding van iemand van het expertisecentrum en er werd gezorgd voor een informatiepakket, ook voor lesgevers.

6. Deskundigheidsbevordering

De opleiding tot Referentiepersoon Dementie vond in 2010 op 5 locaties plaats (Sint-Amandsberg, Turnhout, Leuven, Brugge, Hasselt). 135 professionele hulpverleners, werkzaam in diverse sectoren namen eraan deel.

Opnieuw verscheen een zeer mooi verzorgde **vormingsbrochure** die door de VTO-werkgroep werd samengesteld. Deze werd op 5000 exemplaren aan de sector bezorgd. De opleiding tot referentiepersoon dementie groeide in 2010 uit als gouden standaard. Minister Onkelinx vaardigde een M.B. uit op 1 juni dat de referentiepersoon financiert.

Er waren 9 vormingen 'impuls dementie'. Dit betekent praktijkgericht, geconcentreerd en intensief bezig zijn met een thema gedurende één namiddag. Nadruk wordt vooral gelegd op de transfer van theorie naar praktijk. We heten deze vormingen 'impulsen' omdat ze professionals een impuls meegeven om ermee aan de slag te gaan.

Thema's die behandeld werden:

Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag	Schaarbeek	09/02/2010
Ontspoorde zorg	Dendermonde	26/02/2010
Spreken voor publiek	Sint-Pieters-Leeuw	19/03/2010
Ethische vragen in de zorg voor personen met dementie	Sint-Amandsberg	27/05/2010
Tussen kracht en kwetsbaarheid: omgaan met familie	Roeselare	08/06/2010
Palliatieve zorg bij personen met dementie	Leuven	19/10/2010
Les geven over dementie (train the trainer)	Antwerpen	24/11/2010
Introductie in persoonsgerichte zorg en DCM	Sint-Amandsberg	30/11/2010
Zorg voor allochtone ouderen	Antwerpen	16/12/2010

Binnen het VTO-beleid is er voldoende aandacht voor evaluatie en bijsturing waardoor telkens opnieuw de kwaliteit gegarandeerd blijft. Tegelijk worden steeds noden in kaart gebracht waardoor een nieuw aanbod kan aansluiten bij de verwachtingen.

In samenwerking met de regionale expertisecentra dementie organiseerden wij vier keer de eendagsmodule "onderdompeling in de wereld van dementie". Deze is bedoeld voor nieuwe medewerkers, maar ook wie zijn kennis wil opfrissen komt hier aan zijn trekken. Hierbij werd stilgestaan bij eigen motivatie, draagkracht en werkpunten:

Malle	04/02/2010
Roeselare	22/04/2010
Hasselt	07/05/2010
Dendermonde	04/06/2010
Sint-Amandsberg	15/10/2010

Met het **Sociaal Fonds (Fe-bi)** werd een overeenkomst afgesloten in functie van vorming voor basiswerkers in private rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen. De training in het omgaan met personen met dementie telt drie volledige dagen en is bedoeld voor basishulpverleners. Deze opleiding werd gegeven op 23 november, 7 en 14 december in Dendermonde.

In het voorjaar vond een workshop plaats voor coördinerende en raadgevende artsen in woonzorgcentra rondom farmacologische en niet-farmacologische aanpak van gedragsmatige en psychologische symptomen van dementie (BPSD).

Verder werd er intervisie verzorgd door de regionale expertisecentra in coördinatie van het Vlaamse centrum in Hasselt en Dendermonde.

Op 9 september werd een interne vorming georganiseerd voor wie intervisiegroepen begeleidt of wil gaan begeleiden. We zochten daarvoor Pia Dewagtere aan van

Tabor vzw. De vorming is een introductie in het begeleiden van intervisiegroepen. Ze zal worden opgevolgd door enkele korte coachingssessies.

Binnen het thema handicap en dementie verzorgden we voor het Vormingscentrum Handicum vzw drie maal in hun cursus Kraaienpootjes en brachten we een lezing op hun studiedag "Zilvergrijs".

Begin januari werd, net als in 2009, feedback gegeven op een vraag van het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen over de zinvolheid van de organisatie van een BANABA-opleiding psychosociale gerontologie.

Aan de Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen werd vorming verzorgd aan verpleegkundigen en studenten in opleiding rond de thema's omgaan met familie en over de persoon met dementie in het ziekenhuis.

In het psychiatrisch centrum Sint-Lucia in Sint-Niklaas werd een voordracht gehouden onder de titel Dementiezorg in 2025, ook onze zorg?

Op 11 maart werd een voordracht gehouden over omgaan met dementie voor de zustersgemeenschap van het Gemeenschapshuis Sint-Camillus in Antwerpen.

Voor de Animobeurs, georganiseerd op 21 september (Werelddag Alzheimer) door vormingscentrum Docendo met als doelgroep 'animatoren in de ouderenzorg' verzorgde het expertisecentrum drie workshops:

- > Zinnige tijdsbesteding voor personen met dementie: een veelzijdige uitdaging (P. Verhaest).
- > De familie: noodzakelijke partner in zorg en begeleiding (J. Verschraegen).
- > Omgaan met dementie: een kookboek? (J. Verschraegen).

Verder waren er nog diverse overlegmomenten met vormingsverstrekkers waaronder VOCA uit Leuven en de vzw Anahata.

In Actio Care verscheen in het voorjaar een interview met het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen over de competentiestudie die gevoerd werd in 2009.

Met Markant was er een bespreking over de komende vormingsjaren.

In het kader van de mandaatsversterking van de referentiepersoon dementie, lichtten we onze visie hierop toe op een bijeenkomst van de directies bewonerszorg van Caritas West-Vlaanderen. Tevens werden in voorbereiding van de opleiding tot referentiepersoon dementie in 2011 en de studiedag omtrent dementievriendelijk beleid in voorzieningen werk gemaakt van modellen en aandachtspunten bij de vormgeving van de functie. Daarmee willen we het denken en het gesprek hierover binnen voorzieningen stimuleren. Dit is in het bijzonder van belang gelet op de tegemoetkoming voor de functie vanuit de ziekteverzekering.

7. Signaalfunctie

- > Op vraag van het kabinet van minister Vandeuren werd de insteek voor het **Dementieplan Vlaanderen** gerealiseerd. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werd niet alleen betrokken bij het tot stand komen van dit plan, maar was ook aanwezig op de rondetafel met alle stakeholders rond dementie in Vlaanderen. Deze vergadering vond plaats op het kabinet van de minister op 14 december.

Het Vlaamse dementieplan: de principes

Het Dementieplan Vlaanderen 2010-2014 stapt af van een beleid van 'meer van hetzelfde' en stimuleert een wijziging in praktijkvoering. De klemtoon ligt op heroriëntering: niet alleen méér doen, maar het vooral anders doen. Een geëigend dementiebeleid van zowel de overheid als van zorgorganisaties is daarbij een cruciale sleutel.

Zorg in de samenleving, niet ernaast

Belangrijk voor mensen met dementie, is burgerschap. Burgerschap betekent dat ze als volwaardige burger deel kunnen nemen aan de samenleving, dat ze er niet naast staan, dat we ze als volwaardige medemensen beschouwen en aanvaarden. En vooral hoe wij als samenleving hen bejegenen, wordt dan immens belangrijk. Respect is onontbeerlijk, respect voor de menselijke waardigheid van mensen met dementie, voor hun integriteit, ons geduld voor hun vergeten. "We moeten onder ogen durven te zien dat op dementie een stigma kleeft," zegt minister Jo Vandeuren, "en dat dit stigma de verwezenlijking van het burgerschap dat wij voor ogen hebben in de weg staat. Het eenzijdig negatieve beeld dat mensen hebben van dementie leidt tot isolement, gemiste zorg en ondersteuning."

De rollen omdraaien

"Burgerschap kunnen we mee bereiken door de zorgverstrekking te vermaatschappelijken. De zorg vermaatschappelijken betekent dat we de zorg zoveel mogelijk in de samenleving, dus bij de mensen thuis, verstrekken. We draaien het om, de zorgverstreker gaat naar de persoon met dementie en probeert daar, samen met familie, mantelzorgers, een leefbaar leven mogelijk te maken. Om dat te kunnen verwezenlijken, moeten we de zorgverstrekking integreren. Dat wil zeggen dat iedereen die een rol heeft in de hulpverlening, residentieel en ambulant, naar samenwerking moet zoeken in functie van zorg op maat. De zorg moet natuurlijk ook professioneel zijn en daarom moeten we de competentie van de vrijwilligers- en/of personeelsequipe verhogen."

- > Binnen het **RIZIV** vonden verschillende vergaderingen plaats binnen de cel chronische zorg, de overeenkomstencommissie RVT-ROB-CDV en binnen een ad hoc werkgroep dementie. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werd als expert uitgenodigd op 3 juli, 22 september, 18 november en 9 december. Dit leidde o.m. tot enkele gerealiseerde voorstellen (M.B. referentiepersoon) en een lijvig dossier van te realiseren acties ten behoeve van de doelgroep personen met dementie.
- > Op 25 en 26 november organiseerde het Belgisch Voorzitterschap namens de federale regering een **High Level conference** met experts. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen bereidde deze vergadering samen met andere experts voor.
- > De CD&V vroeg aan het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen om als expert de werkgroep ouderenzorg bij te wonen. Dementie is er één van de behandelde thema's.
- > In **Wallonië** worden verdere stappen gezet naar de realisatie van een Waals expertisecentrum **dementie** naar Vlaams model (zelfde doelstellingen en missie). De statuten van de toekomstige vzw werden opgemaakt en voorgelegd aan regionale stakeholders. Einde 2010 komt een werkgroep samen op initiatief van de regionale minister van welzijn en gezondheid.
- > De coördinator was ook in 2010 betrokken bij de raad van bestuur van **Baluchon Alzheimer** (Brussel).
- > Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen was te gast op het **praatcafé dementie** in Mechelen op 29 november en op het dementiecafé in Antwerpen op 13 december.

High Level Experts Conferentie Dementie, 25-26 november

De manier waarop wordt omgegaan met dementie, is een uitdaging voor de hele samenleving. Net zoals er ontelbaar veel manieren zijn om te leven met dementie, zijn er ook heel wat manieren waarop de levenskwaliteit van mensen met dementie en hun familie zou kunnen worden verbeterd.

Als follow-up van de conferentie “De strijd tegen de ziekte van Alzheimer” in oktober 2008, georganiseerd door het Franse EU-voorzitterschap, en in navolging van de Mededeling van de Europese Commissie in 2009 over “een Europees initiatief op het gebied van de ziekte van Alzheimer en andere vormen van dementie”, bood het Belgische EU-Voorzitterschap een forum voor de uitwisseling van goede praktijken over hoe de maatschappij omgaat met dementie.

De doelstellingen van de conferentie waren:

- > de identificatie van beloftevolle strategieën en goede praktijken over hoe hulp geboden kan worden aan mensen met dementie en hun zorgverleners, en
- > de uitwisseling ervan tussen lidstaten vergemakkelijken;
- > de uitwisseling ervan tussen organisaties en experts betrokken bij de zorg voor mensen met dementie, vergemakkelijken;
- > het opstellen van conclusies die de resultaten van de conferentie samenvatten.

De conferentie was opgebouwd rond de volgende subthema's:

- > structurele initiatieven bij de EU, de lidstaat en op lokaal niveau,
- > het imago van dementie en stigmatisering,
- > de aanpassing van de zorg voor dementie.

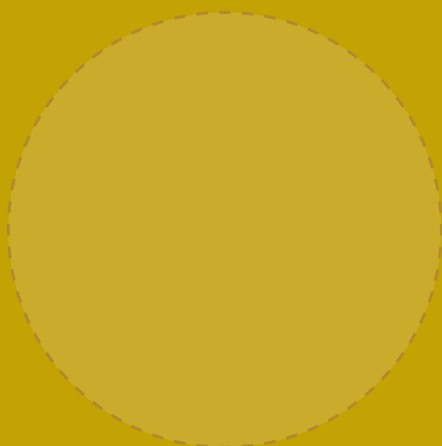
Tijdens de conferentie werd een beleidsverslag voorgesteld dat onder andere gebaseerd is op de resultaten van een enquête waaraan heel wat lidstaten en Alzheimer-organisaties deelnamen.

De conferentie was een belangrijke mijlpaal in de verbetering van beleidsstrategieën voor dementie in de EU.

Deelnemers waren:

- > Lidstaten: hoge ambtenaren van nationale en regionale gezondheidsdiensten
- > Afgevaardigden van patiëntenorganisaties
- > Afgevaardigden van zorgorganisaties, ...
- > Afgevaardigden van EU-instellingen en internationale organisaties
- > Academische experts

Regionale
expertisecentra dementie

brOes

Expertisecentrum Dementie Brussel

Roger Vandendriessschelaan 11 – 1150 Brussel

t 02 778 01 70

f 02 771 72 00

broes@dementie.be

Inleiding

2010 was voor het Expertisecentrum dementie brOes het jaar van verbinding tussen fysieke zorg en psychische zorg voor de persoon met dementie, zijn mantelzorger en de professionele hulpverleners. Daarnaast hebben we het thema 'preventie van depressie' nog verder uitgebouwd. Het project Coming Home werd verder geoptimaliseerd en getoetst naar haalbaarheid en er werd verder gewerkt aan het project S.A.M.E.N waarbij de mantelzorger zich gesimuleerd aanwezig stelt bij de persoon met dementie.

Medewerkers

Hans Baert, psycholoog en preventiewerker

Marie-Christine Adriaensen, gerontoloog en psychotherapeut

Sam Van de Putte, maatschappelijk werker en politoloog

Stuurgroep

De dagelijkse werking wordt ondersteund door een stuurgroep. De stuurgroep is samengesteld uit diverse vertegenwoordigers uit het zorglandschap in Brussel:

- > Greta De Geest, studiedienst Vlaamse materies Landsbond Onafhankelijke Ziekenfondsen
- > Sigrid De Geyter, directeur bewonerszorg, RVT Sint Monika
- > Jan Hertecant, onderdirecteur CAW Mozaïek en Voorzitter Nationale Alzheimer Liga
- > Jaklien Vandermeulen, directeur Home-Info
- > Ellen Meersmans, stafmedewerker zorg- en dienstverlening Familiehulp Brussel-Halle-Vilvoorde
- > Dokter Verlinde, huisarts en directeur van Het gezondheidshuis in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- > Bea Vercruysse, coördinator CGGZ-Brussel – deelwerking Brussel-Oost, lid directiecomité CGG-Brussel

De stuurgroep is een belangrijke denktank voor brOes. Op de vergaderingen worden niet alleen de dagelijkse werking en de voortgang van de projecten besproken, maar op de vergadering delen we ook samen een inhoudelijk thema over dementie. Hierdoor worden we als hulpverlener continu bevraagd hoe we zelf als mens kijken naar dementie in het algemeen, en naar de dementieproblematiek in Brussel in het bijzonder. De stuurgroep vergaderde op 4 januari, 22 februari, 12 april, 7 juni, 13 september 25 oktober en 13 december 2010.

Resultaatgebieden

1. Informatieverstrekking

Steeds meer en meer familieleden en mantelzorgers die geconfronteerd worden met dementie vinden de weg naar brOes. De doorverwijzers, zoals huisartsen, lokale dienstencentra en rusthuizen kennen het expertisecentrum brOes dankzij de persoonlijke contacten.

Thema's zoals 'Depressie', 'Omgaan met een dementerende persoon', 'Zorg uit handen geven', 'Omgaan met verwachtingen', 'Familierelaties blijven bij opname' werden ontwikkeld. We gaven uiteenzettingen over onze werking in het Seniorencentrum voor de voorzitters van de seniorenclubs, de lokale dienstencentra en de Federatie voor Onafhankelijke Senioren. In samenwerking met het Ouderenteam van CGGZ Brussel werd er een grootschalige mailing gedaan met een nieuwe bekendmakingsfolder.

Op vraag van het expertisecentrum dementie Vlaanderen heeft brOes de regionale pagina's op de website geactualiseerd in het kader van de vernieuwde website.

Informatiemomenten

In verschillende instellingen werden er informatiemomenten georganiseerd om de werking van brOes uit te leggen met het oog op toekomstige samenwerking: Brussels Overleg Thuiszorg (19 april), Clos de la Quiétude (28 juni, 12 juli), RVT Edelweiss (6 juli, 16 juli en 28 juli), Residentie Hallepoort (8 juli, 28 september), Pacheco, (16 juli, 10 augustus), RVT La Familiale (30 september, 6 oktober), Residentie Arcus (20 december)

Op 6 mei was er een overleg met De Senior Living Groep met betrekking tot samenwerking en vormingen in de Brussels instellingen.

Documentatie

De regionale bibliotheek bestaat uit een beperkt aanbod van boeken en gespecialiseerde artikels uit vaktijdschriften. Jaarlijks wordt de bibliotheek aangevuld met pas verschenen boeken. In 2010 hebben we onze focus gelegd in de aankoop van boeken rond levensverhalen, het maken van levensboeken en narratieve zorg bij dementie.

Ook verwijzen we regelmatig door naar de bibliotheek van ECD-Vlaanderen.

2. Adviesverstrekking voor complexe zorg- en begeleidingssituaties

Op vraag van de hoofdverpleegkundigen van verschillende afdelingen van het RVT Nazareth met betrekking tot, volgens hen moeilijke bewoners, heeft brOes regelmatig advies gegeven in het beter omgaan met die bewoners en heeft brOes verscheidene individuele begeleidingen gedaan om de problematiek van het gedrag te doorgronden en chemische fixatie te verminderen.

Er werd ook samengewerkt in het kader van complexe begeleidingen met Familiehulp waarbij brOes de thuissituatie ging analyseren en familieleden helpen om de nodige draagkracht te herwinnen om de leefsituatie in de thuiszorg terug te normaliseren. Er werd soms gedacht aan ouderenmis(be)handeling waar bij nader onderzoek duidelijk bleek dat de partner er compleet onder door was.

Ook met Ouderenmis(be)handeling werden bepaalde casussen grondig besproken om de context en de problematiek beter te kaderen in functie van de dementieproblematiek.

Een huisarts heeft brOes gecontacteerd om een complexe familiale context met een moeder met dementie in samenwerking met de thuiszorgdiensten te ondersteunen en te begeleiden. brOes was aanwezig op verschillende zorgoverleg momenten. Verschillende gesprekken met de familieleden waren noodzakelijk.

In samenwerking met CGGZ Brussel, Deelwerking Zuid-Brussel werd er overleg gepleegd rond een patiënt met beginnende dementie in een complexe thuissituatie waarbij de nodige opvolging noodzakelijk was.

3. Sensibiliseren

brOes heeft een grootscheepse actie ondernomen voor de verspreiding van de flyers www.omgaanmetdementie.be. In samenwerking met de Onafhankelijke Ziekenfondsen organiseerde brOes de avant-première van de film 'Verdwaald in het Geheugenpalais' in Brussel op 14 september 2010.

Project S.A.M.E.N.(Sensibiliserende Actie voor Mantelzorgers En Hun Naasten)

De sensibiliseringsactie voor mantelzorgers en hun naasten werd verder uitgewerkt in Brussel.

Met deze actie willen we de beleving van de mantelzorger onder de aandacht brengen en verbinden met de beleving van de dementerende persoon. In 2009 legde brOes zich toe op het sensibiliseren van de mantelzorgers door verspreiding van folders en affiches. In de lokale dienstencentra en de rust-en verzorgingscentra organiseerden wij psycho-educatieve momenten over het omgaan met de persoon met dementie en deze methodiek. In 2010 hebben we dit thema verder uitgewerkt met het oog het contact tussen de persoon met dementie en zijn familielid te versterken. Op 26 januari werd er hierover een lezing gehouden op de nieuwjaarsreceptie van de Alzheimer Liga in Turnhout en op 10 mei organiseerden wij een informatiemoment voor de familiegroep van dementerende bewoners in het RVT te Dilbeek. In 2011 zal dit project worden afgerond met een tentoonstelling.

Samenwerking met Alzheimer Belgique

Naar aanleiding van de projectoproep 'Dementievriendelijke gemeente' van de Koning Boudewijnstichting werkte brOes samen met Alzheimer Belgique om veertig stewards van de gemeente Koekelberg op te leiden in het leren zien van signalen en symptomen van dementie. Deze sensibiliseringscampagne om veldwerkers meer sensitief te maken voor de problematiek van dementie ging gepaard met een publicatie over signalen van dementie detecteren en hoe communiceren met een persoon met dementie. De vorming van de stewards ging door op 13 en 17 september 2010.

Project Nachtzorg

brOes is partner van Familiehulp voor het project Nachtzorg. Op vraag van Familiehulp biedt brOes ondersteuning aan de hulpverlening in verband met dementieproblemen.

Gezondheidsmeeting

Op 25 maart organiseerde het Huis voor Gezondheid een gezondheidsmeeting voor de Gezondheids- en welzijnsorganisaties actief in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. brOes was daarop aanwezig met een stand.

4. Deskundigheidsbevordering

Samenwerkingsverband met RVT Nazareth (een pilootproject)

Met het RVT Nazareth werd een samenwerkingsverband ontwikkeld en een actieplan voor 2010 uitgewerkt. Vanuit onze ervaring hebben we geleerd dat goede zorg aan de personen met dementie alleen kan geoptimaliseerd worden als we de verschillende groepen (bewoners, personeel en familieleden) tegelijkertijd aanspreken.

Er werd dus per doelgroep een actieplan ontwikkeld, besproken met de leidinggevendenden en concreet uitgevoerd. Op 19 januari 2010 werd er een informatiemoment georganiseerd met de hoofdverpleegkundigen en het paramedisch personeel waar de concrete acties werden besproken.

Bewoners

Aan de hand van het Levensthema's Ganzenbord wordt er gewerkt met een kleine groep van residenten met beginnende dementie. Er werden acht bijeenkomsten georganiseerd (30 juni, 7 juli, 14 juli, 20 juli, 28 juli, 4 augustus, 11 augustus en 18 augustus). Voordien werd de Cornell schaal afgenomen en nadien, ook waarbij een opmerkelijke verbetering merkbaar was op de depressieve gevoelens van de deelnemende residenten.

Familie

Voor de familie werden er psycho-educatieve momenten georganiseerd: Dementie (21 oktober), Depressie en dementie (10 juni), Zorg uit handen geven (16 september), Familierelaties (9 december).

Er werd een praatgroep voor mantelzorgers van residenten met dementie georganiseerd in samenwerking met de Alzheimer Liga. Maar door een tekort aan deelnemers is deze groep niet gestart.

Professionelen

Intervisiemomenten werden vastgelegd met de hoofdverpleegkundigen (10 mei, 14 juni, 20 september, 18 oktober, 22 november, 20 december).

Er werd een werkgroepje opgezet om het instrument van de gedragsobservatielijst, ontwikkeld voor de observatie van probleemgedrag, te onderzoeken en in de toekomst te implementeren op de verschillende afdelingen.

Uit de evaluatie met de directie blijkt dat deze aanpak een gunstige invloed heeft in het omgaan met residenten met dementie. Personeel en familie gaat de problematiek van dementie minder als pathologisch bekijken en hierdoor treden ze op een andere manier in contact met de oudere met dementie.

Personen met een beginnende dementie

Project COMING HOME

Dit project, gestart in 2009, liep verder in 2010. Het doel van dit project is met kleine groepen van nieuwe bewoners in gesprek te gaan. We proberen ten eerste de beleving van de beginnende dementie bespreekbaar te maken: de angsten, het verdriet, de kwaadheid, ... die de groepsleden voelen. Ten tweede proberen we een life review op te maken a.d.h.v. levensthema's van de deelnemers. Bij het begin van de praatgroep wordt door de psycholoog van het rusthuis de Cornell Schaal ingevuld en ook op het einde van de tien sessies. We merken een duidelijke verbetering op de Cornell Schaal en ervaren, naarmate de sessies vorderen, een versterkte identiteit en een gevoel van eigenwaarde. Naar aanleiding van dit project heeft brOes een levensthema's ganzenbord ontwikkeld.

Er werd een groep georganiseerd in RVT Aux Deux Parcs waarbij we naderhand gepersonaliseerde levensboekjes hebben gemaakt per deelnemer. De intake van de deelnemers vond plaats op 26 maart en de bijeenkomsten waren op 31 maart, 7 april, 14 april, 21 april, 28 april, 5 mei, 12 mei, 19 mei, 26 mei, 2 juni, 9 juni, 16 juni en een afronding met de

overhandiging van de levensboekjes op 22 september 2010. In 2011 zal de handleiding voor hulpverleners die graag hun zorg beter willen afstemmen op het leven van de persoon met dementie gepubliceerd worden.

Project Narratieve zorg

In samenwerking met het Ouderenteam ontwikkelde brOes het project Narratieve Zorg in het kader van de Zorgvernieuwingsprojecten van het RIZIV. Twee levensverhaalschrijvers werken met een zelf ontwikkelde levensverhaalmethodiek. Deze methode wordt wetenschappelijk onderzocht door het onderzoeksbureau LUCAS naar effect en haalbaarheid. brOes nam het gedeelte voor de personen met beginnende dementie op zich. In dit kader bezochten we professor Bohlmeijer aan de universiteit van Twente op 26 april 2010.

Familieleden van personen met dementie

Praatgroep Scheutbos.

Maandelijks organiseerden wij, in samenwerking met de Alzheimer Liga, een praatgroep voor mantelzorgers. Deze praatgroep heeft twee doelen: ten eerste psycho-educatie en ten tweede de verwerkingsproblemen, veroorzaakt door de dementie te verwoorden en samen te verwerken. In 2010 kwam deze groep samen op 11 februari, 11 maart, 1 april, 6 mei, 10 juni 2010.

Externe vorming

Niet professionelen

In het lokaal dienstencentrum Cosmos organiseerde brOes op 13 januari, 29 januari en 18 februari 2010 een vorming rond 'omgaan met dementie' gekoppeld aan discussiemomenten met het publiek en uitwisseling van eigen ervaringen. Voor de ouderen, die we vooral bereiken via de dienstencentra en OKRA-groepen hebben we lezingen georganiseerd rond thema's als 'vergeetachtigheid', 'symptomen van dementie (h) erkennen, ... Voor de mantelzorgers blijft het thema rond het leren omgaan met het continu verlies een vast punt op onze agenda.

Voor de vrijwilligers van het vicariaat organiseerde brOes een vorming 'Hoe omgaan met een persoon met dementie' op 16 november 2010.

Professionelen

In samenwerking met vzw Conectar heeft brOes een vorming in open aanbod aangeboden. Het ging om een vijfdaagse vorming met als thema's 'Wat is ouder worden?', 'Wat is dementie?', 'Hoe omgaan met een oudere met dementie?', 'Signalen herkennen van depressieve symptomen bij dementie', 'Relationele zorg bij dementie', 'Belevingsgerichte zorg bij dementie' (18 oktober, 25 oktober, 29 november, 6 december, 13 december en 20 december). Daarnaast gaf brOes vorming op maat. De inhoudelijke thema's die over het algemeen gevraagd werden zijn 'Wat is dementie?', 'Tips voor de verzorging in de dagelijkse omgang met personen met dementie', 'Omgaan met probleemgedrag', 'Verschil tussen depressie en dementie', 'Contact maken met een persoon

met dementie', 'Familiebegeleiding' en 'Het levensverhaal in de zorg voor een persoon met dementie'.

In residentie Romana gaf brOes vorming 'Omgaan met een dementerende persoon' op 1 maart en 17 juni 2010.

Franstalige aanvragen, o.a. van RVT New Sweet Home werden doorgegeven aan de vrije vormingsmedewerker Marie-Claire Giarl.

Intervisie

Samen met de andere Expertisecentra in Vlaanderen organiseerde brOes intervisie voor de referentiepersonen dementie. De groep bestaat uit negen deelnemers zowel vanuit de residentiële sector als vanuit de thuiszorg. Dit biedt een meerwaarde aan de groep en zorgt dat het denkproces vanuit verschillende invalshoeken kan bekeken worden.

De groep is gestart in 2009 en op 20 januari 2010 werd de intervisie afgerond.

Eigen vormingen

Marie-Christine Adriaensen beëindigde in 2010 het vierde jaar van de opleiding 'Relatie- en Gezinstherapie' bij Kern te Sint-Niklaas. Deze opleiding heeft tot doel om vanuit een systeemgerichte visie het relationele aspect tussen mantelzorgers, familieleden en de persoon met dementie op een professionele manier op te vangen en waar nodig therapeutisch in te grijpen (opleidingsdagen waren op 25 januari, 8 februari, 25 februari, 25 maart, 23 april en 29 april. Daarnaast volgde Marie-Christine verscheidene studiedagen: studiemiddag rond 'Jongdementie' in Brussel op 23 februari, op 9 maart was er een informatiemoment tussen CGGZ en CAW in Brussel rond 'Partnergeweld', op 18 maart een lezing 'De depressie epidemie' van Paul Verhaeghe in Leuven, op 3 juni de studiedag 'Ouderen en Verslaving' te Amersfoort, Nederland, op 21 oktober een workshop over de TGI-methodiek met als thema 'Van coaching tot lerende ontmoeting', op 19 november het Congres 'De psychologie van de levenskunst' rond levensverhalen in Twente, op 8 december een workshop rond 'Cultuursensitieve zorg' met professor Bennegadi.

Intern werd de methodiek van de Gedragsobservatielijst verder geëxploreerd.

In het kader van het project 'Narratieve zorg' volgde Marie-Christine, Sam en Hans een intensieve vorming rond het werken met levensverhalen op 27 oktober, 2 november, 3 november, 4 november, 5 november, 11 december en 22 december 2010.

Hans Baert vatte in 2010 zijn derde jaar Gedragstherapie aan de KU Leuven. In deze visie wordt er vertrokken vanuit het concrete gedrag van de persoon met dementie, mantelzorger en/of familielid. Dit concrete gedrag vormt de ingangspoort om de problematiek ruimer te kunnen bekijken. Mantelzorgers hebben vaak ook vragen rond hun omgaan met personen met dementie. Zij kunnen via een gedragsmatige begeleiding op korte termijn anders leren omgaan met de persoon met dementie.

Sam Van de Putte volgde op 16 december de impuls dementie rond zorg voor Allochtone ouderen, gegeven door Saloua Berdai, in Antwerpen.

5. Concept en methodiekstudie

Congres Geestelijke Gezondheid

Op 14 en 15 september 2010 was ECD brOes samen met het Ouderenteam van CGGZ Brussel aanwezig op het Vlaams Congres van Geestelijke Gezondheid met een presentatie van het project narratieve zorg tijdens een werkwinkel en een poster met de resultaten van een kleinschalig onderzoek over het gebruik van het 'Levensthema's Ganzenbord' bij personen met beginnende dementie. De posterprijs werd aan ons project toegekend.

6. Signaalfunctie

Het Platform dementie in Brussel, georganiseerd door Minister Grouwels en minister Uyttebroek, kwam samen op 23 maart en 15 juni waar het Brusselse werkveld nadenkt over mogelijke acties om de zorg voor de personen met dementie en hun familie te verbeteren in de toekomst.

7. Loyauteit en samenwerking tussen de negen expertisecentra onderling en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Werkgroep VTO

Marie-Christine Adriaensen is lid van de werkgroep VTO. Ze nam deel aan de vergaderingen op 18 januari, 30 april, 31 mei, 17 september, 22 november 2010.

Sam nam deel aan deze werkgroep op 22 november 2010.

ECD Impuls

Op 9 februari organiseerde ECD Vlaanderen de vorming 'Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag' in De Factorij te Schaarbeek. brOes zorgde voor de logistieke organisatie.

Samenwerking met ECD Memo

BrOes was aanwezig op de presentatie van de eindwerken van de referentiepersonen dementie te Leuven op 10 juni 2010.

Interne vorming

Sam van de Putte was aanwezig op de interne vorming van ECD Vlaanderen op 2 december 2010.

Vergaderingen

Marie-Christine was aanwezig op het overleg 'mandaat referentiepersoon' in Gent op 1 april en op 22 oktober op het overleg ter voorbereiding van de vorming 'Training in omgaan met personen met dementie' in ECD Meander.

Contact

Expertisecentrum Dementie Limburg

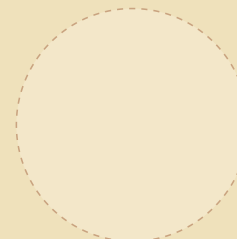
Welzijnsampus

A. Rodenbachstraat 29 bus 9 - 3500 Hasselt

t 011 30 88 51 - f 011 30 87 08

ecd.contact@ocmwhasselt.be

Elke maandag bereikbaar van 13.30 tot 16.30 u.

Medewerkers

- > Directie: Julien Mertens, directeur Rust- en Verzorgingshuis Zonnestraat, OCMW Hasselt
- > Co-partner: Johan Abrahams, algemeen directeur Woon- en zorgcentra vzw Bejaardenzorg Grauwzusters Limburg
- > Chantal Grauwels: ergotherapeute, halftijds werkzaam als consulente van ECD Contact, halftijds werkzaam in het woonzorgcentrum Zonnestraat te Hasselt
- > Anneleen Janssens: klinisch neuropsychologe, halftijds werkzaam als consulente en coördinatrice van ECD Contact, halftijds werkzaam in de geheugenklinik van het Jessaziekenhuis te Hasselt
- > Greta Mekers: maatschappelijk werkster, halftijds werkzaam als consulente van ECD Contact

Interne overlegmomenten

Op regelmatige tijdstippen vinden overlegmomenten plaats in de vorm van teamvergaderingen, tussentijds overleg met de directeur en kernvergaderingen. Tijdens het teamoverleg bespreken de medewerkers van ECD Contact alle aanvragen en wordt nagegaan of deze vragen passen binnen de visie en de doelstellingen van het regionale expertisecentrum, wie deze vragen kan opnemen, tijdsbesteding, praktische organisatie en interne werking. De agenda van elk volgend tussentijds overleg met de directeur en de kernvergadering wordt hier ook voorbereid. Tijdens tussentijdse overlegmomenten wordt de praktische werking van het centrum besproken. In de kernvergaderingen, waar naast de medewerkers en directeur van het centrum ook de co-partner aanwezig is, staat de verdere uitbouw en sturing van de lokale werking van ECD Contact centraal.

Voorstelling ECD Contact

Naam "Contact"

Ondanks de schaduwzijden die dementie met zich meebrengt, blijft er altijd *contact* mogelijk met de persoon met dementie gedurende de ganse evolutie van het dementieringsproces. Het Expertisecentrum Dementie heeft contact met de familieleden van personen met dementie en met professionele hulpverleners van de eerste, tweede en derde lijn. Daarnaast ijvert het centrum ook voor een *tactvolle* en respectvolle omgang met de persoon met dementie en zijn of haar familie.

Resultaatsgebieden

1. Informatieverstrekking

Informatie en documentatie

ECD Contact beschikt over een beperkte bibliotheek:

- > 115-tal boeken kunnen worden uitgeleend
- > 55-tal video's/DVD's idem
- > artikels, gerangschikt volgens thema
- > flyers, folders, brochures
- > te koop aangeboden infoboeken

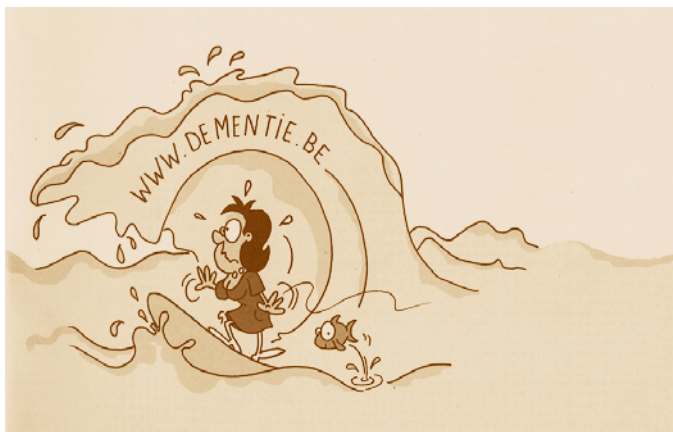
Personen met gerichte literatuurvragen (o.a. studenten) worden doorverwezen naar de Provinciale Bibliotheek voor het ontlenen van bepaalde video's of boeken. We verwijzen eveneens door naar de bibliotheek van ECD Foton. We beschikken zelf over de literatuur- en videolijsten van beide diensten, zodat we onze cliënten gerichter kunnen doorverwijzen.

Informatiestand ECD Contact

Ter bekendmaking van ECD Contact was het centrum in 2010 enkele malen met een informatiestand aanwezig tijdens filmvoorstellingen en studiedagen en -avonden. Deze filmvoorstellingen, studiedagen en studieavonden werden georganiseerd door meerdere organisaties in het Limburgse zorglandschap voor personen met dementie (ondermeer 'Dementie, voorbij het denken' OCMW Sint-Truiden, 'Oud of the box', Spil Overlegplatform geestelijke gezondheidszorg Limburg, 'Dag van de mantelzorger' Genk). ECD Contact kocht in 2010 een banner aan met het logo, de contactgegevens, resultaatsgebieden en partners van ECD Contact om ondermeer tijdens het verzorgen van informatiestanden te gebruiken.

Bekendmaking van ECD Contact en haar activiteiten op www.dementie.be

Sinds het verschijnen van de vernieuwde website www.dementie.be zorgen de medewerkers van ECD Contact voor de bekendmaking van het centrum, de bekendmaking van haar regionale activiteiten en het op regelmatige basis verschijnen van een nieuwsbrief via deze link.

Dementieflash

De nieuwsbrief of 'dementieflash' van ECD Contact werd in 2010 tweemaal uitgebracht. Deze dementieflash heeft voornamelijk tot doel om de deskundigheid van professionele hulpverleners die werken met personen met dementie te bevorderen. Deze nieuwsbrief wil een middel zijn tot communicatie omtrent goede praktijken in de zorg met betrekking tot dementie. Mekaar laten delen in de vele ervaringen kan voor nieuwe prikkels zorgen, om de eigen zorgverlening ten aanzien van personen met dementie en hun omgeving, te blijven herbronnen en inspireren. In deze uitgaves kwamen de volgende thema's aan bod: Brochure "Dementie, je staat er niet alleen voor...", Diagnosestelling in de Limburgse Geheugenklinieken, "Respectvol omgaan met personen met dementie. Een praktijkgids voor de zorgsector", Een gezicht geven aan jongdementie in Limburg en Vlaanderen, Programma Praatcafés dementie 2010, Werken met een levensverhaal in de zorg voor personen met dementie.

2. Adviesverstrekking voor complexe zorg- en begeleidingssituaties in strikt uitzonderlijke gevallen

In 2010 bereikten heel wat hulpvragen van mantelzorgers van personen met dementie ECD Contact. Deze hulpvragen houden voornamelijk vragen in naar informatie over het ziektebeeld, omgangsvormen, thuiszorg, opvangmogelijkheden enz. De consulenten van het centrum trachten in eerste instantie zelf de mantelzorgers zo goed en volledig mogelijk te woord te staan en hen in tweede instantie door te verwijzen naar eerstelijnsorganisaties zoals het plaatselijke OCMW, de mutualiteiten, CAW, CGG,.... De hulpvragers worden ook steeds geïnformeerd over de plaatselijke initiatieven rond dementie zoals het aanbod aan praatcafés dementie binnen Limburg, de informatie- en gespreksgroepen van verscheidene organisaties, het Mantelzorghuis Jongdementie.

Bij vragen over diagnosestelling wordt steeds naar een geheugenkliniek doorverwezen. Daarnaast worden mantelzorgers op het expertisecentrum uitgenodigd om meer informatie over dementie te verkrijgen via (gratis, uit te lenen of aan te kopen) brochures, folders, boeken, en videomateriaal.

Ook aan hulpverleners uit eerstelijnsorganisaties, die zich niet in staat achtten een goed antwoord te bieden op vragen van mantelzorgers, werd vanuit ECD Contact informatie en advies geboden.

3. Sensibilisering

Praatcafés dementie

Het aantal praatcafés werd in de loop van 2010 uitgebreid van 5 tot 7 locaties met nieuwkomers: Kinrooi en Maasmechelen.

ECD Contact organiseerde in 2010 te Hasselt en Tongeren vier Praatcafés met de volgende thema's:

- > "Het zorgtraject", niet-pluis gevoel tot gedeelde zorg – dit in samenwerking met medewerkers OCMW Tongeren en Hasselt
- > "Omgaan met dementie in woord en beeld" – ECD Contact consulente
- > "Klaarheid in dementie" – ECD Contact consulente
- > "Financiële en juridische aspecten bij dementie" – vrederechter te Hasselt, Dhr. Walter Niewold

Daarnaast was ECD Contact eenmalig ondersteunend aanwezig tijdens de praatcafés in de andere Limburgse regio's en ondersteunend bij de opstart van de nieuwe praatcafés.

De data, thema's en sprekers van de diverse regionale praatcafés werden steeds bekend gemaakt via de website www.dementie.be.

Ge-update uitgave van de brochure “Dementie, je staat er niet alleen voor ...”

In navolging van een aantal andere Vlaamse provincies werkte ECD Contact in samenwerking met de provincie Limburg en een aantal Limburgse geheugenklinieken in 2009 deze gebruiksvriendelijke handleiding uit. De brochure werd in 2010 vernieuwd. Voornamelijk het hoofdstuk ‘Waar kan ik terecht?’ werd up to date gemaakt. De brochure werd opnieuw door de provincie Limburg in 10.000 exemplaren aangeboden.

4. Deskundigheidsbevordering

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal vormen, het aantal uren en het aantal aanwezigen (opgesplitst naar professionele en niet professionelen) van de vormen die door het regionale centrum werden uitgewerkt en gegeven in 2010. De vormen/studiedagen die vanuit ECD Vlaanderen in Limburg werden georganiseerd zijn niet opgenomen in de tabel.

➤ Vormingen aan hulpverleners van de thuiszorg

- Verdeeld over 5 groepen woonden 125 medewerkers van de thuiszorgdiensten van het OCMW van Sint-Truiden een basisvorming over dementie bij.
- In samenwerking met Listel en het Meldpunt Ouder-misbehandeling werd een vorming aangeboden over Ontspoorde zorg bij dementie aan alle overlegcoördinatoren van de Plaatselijke Overlegplatforms van de Sel/GDT Hasselt en Genk. Er werden 4 sessies verzorgd in kleine groepjes om eigen casussen te bespreken.
- Voor de POP Beringen werd een vorming uitgewerkt over moeilijk hanteerbaar gedrag voor alle disciplines in de thuiszorg. Samen met Marian van Mol, referentiepersoon dementie, werd deze avond gegeven aan 215 hulpverleners.
- In 2010 werd er een terugkomdag verzorgd voor Thuishulp Limburg als afsluiting van de opleiding “aanspreekpersoon dementie” voor 15 verzorgenden uit de thuiszorg. Naast het bespreken van eigen casussen werd ook het opmaken van een levensboek, gebruik van het observatieformulier en de rol van de aanspreekpersoon dementie besproken.

➤ Vormingen in scholen

- Tijdens de Studiedag ‘Ouderen en dementie’ in de Xios Hogeschool te Hasselt spraken twee consultants van ECD Contact over het zorgtraject. Het traject

van het niet-pluisgevoel tot de gedeelde zorg werd naar voren gebracht aan de hand van theoretische aspecten gekoppeld aan een praktische casus. Deze studiedag vond plaats op 23 februari 2010 en bereikte een honderdtal hulpverleners in de zorg voor personen met dementie.

- Schoolvoorstellingen Inspinatie RTC: in drie Limburgse culturele centra (Hasselt, Bree en Sint-Truiden) was in samenwerking met RTC Limburg (Regionaal Technologisch Centrum) het improvisatietheater “Inspinatie” te gast met hun voorstelling “Dag Roger”, een interactieve voorstelling over het dementeringsproces.

De doelgroep was: studenten TSO-BSO zorg (3de graad en 7de jaar).

Tijdens de nabespreking o.l.v. Brigitte Beckers was er telkens een ECD consulente aanwezig in het panelgesprek.

➤ Vormingen op beurzen

- Op 8 en 9 oktober 2010 verzorgden de consultants van ECD Contact een basisvorming over dementie “belevingsgericht omgaan met personen met dementie” en filmvoorstelling “Met mij is niks mis” met nabespreking op de VIVO-beurs, beurs voor gezin, gezondheid en vrije tijd van de provincie Limburg. In totaal werden met deze activiteiten een 40-tal bezoekers, zowel hulpverleners als mantelzorgers, bereikt.

➤ Opleiding referentiepersoon dementie

In 2010 is er opnieuw een opleiding referentiepersoon dementie doorgegaan in Hasselt met 25 cursisten. Met de keuzedag die doorging op 21/05/2010 met als thema ‘Animatieve grondhouding’, verzorgd door Katja Van Goethem, consulente van ECD Orion, bereikten we eveneens een 25-tal deelnemers.

Op 10 december werd een terugkomdag georganiseerd voor de referentiepersonen dementie.

➤ Basisvorming ‘Onderdompeling in de wereld van dementie’:

Deze vorming ging door op 7/05/2010 en werd verzorgd door Ils Mattheussen, vrije vormingsmedewerker van ECD Contact. 28 professionelen namen deel aan deze vorming.

Vrije VormingsMedewerkers

ECD Contact onthaalde in 2010 één nieuwe vrije vormingsmedewerker. De vijf vrije vormingsmedewerkers waarover Contact beschikt, werden enkele malen ingeschakeld om als opgeleide referentiepersonen dementie

Tabel 1 – Vormingen ECD Vlaanderen in Limburg

	Aantal vormen	Aantal uren	Aantal aanwezigen	Professionelen	Niet-professionelen
2010	27	79	2628	721	1907

basisvormingen over dementie te verzorgen in organisaties verspreid over de provincie.

5. Concept- en methodiekstudie; studie en onderzoek

Vorming consulenten regionaal ECD

In 2010 werden er regelmatig vormingen/opleidingen gevolgd door de medewerkers van ECD Contact. Zie onderstaande tabel:

“(H)Eerlijk op stap met personen met dementie in Hasselt en Zonhoven” in het kader van de projectoproep “dementievriendelijke gemeente”

Het door ECD Contact ingediende project “(H)Eerlijk op stap met personen met dementie in Hasselt en Zonhoven” werd in 2009 door de Koning Boudewijnstichting goedgekeurd. Samen met de diensthoofden van de toeristische diensten van voornoemde stad en gemeente tekenden de medewerkers van Contact in de loop van 2010 de grote lijnen van de drie wandelingen en brochures uit. De planning en concrete uitwerking voor de eerste helft van 2011 werd bepaald. Ook nam een consulent van ECD Contact deel aan de eerste intervisie die door de Koning Boudewijnstichting georganiseerd werd op 20 april 2010.

Classificerend diagnostisch protocol dementie in opdracht van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Samen met twee collega's van de regionale expertisecentra dementie werd een consulent van ECD Contact als deskundige gevraagd om een classificerend diagnostisch protocol in opdracht van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) mee uit te werken. Het protocol werd ontwikkeld door deskundigen uit het werkveld, onder supervisie van een stuurgroep met vertegenwoordigers van het Vlaams Forum voor Diagnostiek. Er vonden twee overlegmomenten tussen de deskundigen plaats, aangevuld met onderlinge communicatie via e-mail. Het classificerend diagnostisch protocol werd gebaseerd op de actuele wetenschappelijke bevindingen in de recente literatuur, aangevuld met ervaringen uit de praktijk en consensus tussen de deskundigen.

6. Signaalfunctie

Vanuit de werkgroep ‘zorgpad dementie’ Maasmechelen werd deelgenomen door Niki Janssen aan het panelgesprek ‘Vroegdiagnostiek’ op de Health Care Beurs.

Het overleg tussen de Limburgse geheugenklinieken dat in het najaar van 2009 voor de eerste maal plaats vond,

Tabel 2 – Eigen vormingen 2010

Aard vorming	Organisatie - Instelling
Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag	ECD Vlaanderen
Oud of the box (workshops: omgaan met familie, acute verwardheid)	<i>Spil</i> , Overlegplatform geestelijke gezondheidszorg Limburg
Documentaire “Zandlopers” met nabespreking door Fons Wouters	CC Palette Overpelt
Minisymposium Jongdementie	ECD Vlaanderen
Ontspoorde zorg	ECD Vlaanderen
Ouderenzorg: kleur en geur in interieur	WZC Zonnestraal Hasselt
Congres Downsyndroom en dementie	ECD Vlaanderen, SEN
Omgaan met familie	ECD Vlaanderen
Met je team op weg	ECD Vlaanderen
Animatieve grondhouding	ECD Vlaanderen
Voeding en dementie	ECD Paradox
Training in omgaan met agressie	ECD Vlaanderen
Innovatietraining door Inspinazie	ECD Vlaanderen
Kleinschalig genormaliseerd wonen voor mensen met dementie	ECD Vlaanderen, LUCAS, Provincie Antwerpen

werd in 2010 tweemaandelijks door ECD Contact georganiseerd. Naast het uitwisselen van informatie en het komen tot samenwerkingsinitiatieven heeft deze werkgroep als voordeel dat regionale initiatieven van ECD Contact snel en efficiënt verspreid kunnen worden over de patiënten en mantelzorgers van de geheugenklinieken over de gehele provincie.

7. Loyaliteit en samenwerking tussen de negen expertisecentra onderling en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

- **Medewerkeroverleg ECD's:** Contact was aanwezig op de vergaderingen die doorgingen op 16/02/2010, 24/06/2010 en 19/10/2010.
- **Raad van Bestuur van Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw:** Julien Mertens vertegenwoordigt ECD Contact op dit overleg.
- **Werkgroep Vorming-Training-Onderwijs (VTO):** Een consulente van ECD Contact neemt deel aan de VTO-werkgroep. Deze werkgroep maakt het vormingsaanbod op van ECD Vlaanderen. Jaarlijks wordt er een vormingsbrochure van ECD Vlaanderen uitgebracht en wordt een vormingsprogramma uitgewerkt.

8. Samenwerking met andere partners in het zorglandschap

Limburgs initiatief rond jongdementie

In 2009 sloegen Expertisecentrum dementie Contact, de Christelijke Mutualiteit Limburg en het Mantelzorghuis jongdementie de handen in elkaar om een initiatief rond jongdementie uit te werken in de provincie Limburg. Het doel om aan de hand van informatieve praatcafés, gespreksgroepen en informele lotgenotencontacten ontmoetingen tussen jonge personen met dementie en hun mantelzorgers mogelijk te maken, werd in 2010 gerealiseerd. De medewerkers van ECD Contact verzorgden twee "praatcafés jongdementie". Tijdens het eerste praatcafé werd een algemene inleiding gebracht over dementie op jonge leeftijd, in het tweede praatcafé werd de documentaire 'Mist' vertoond en besproken met de aanwezige mantelzorgers. Door middel van deze praatcafés werden enkele nieuwe contacten met mantelzorgers van jonge personen met dementie gelegd. Zij sloten allen aan bij de groep van mantelzorgers in het Mantelzorghuis jongdementie.

Studiereis innoverende projecten in de residentiële ouderenzorg in samenwerking met de Provinciale dienst ouderen

In samenwerking met de Dienst ouderen van de Provincie Limburg organiseerde ECD Contact een studiereis rond in-

noverende projecten in de residentiële ouderenzorg. Deze uitstap werd door 61 deelnemers, waarvan 51 medewerkers van Limburgse woonzorgcentra en OCMW's en 10 organisatoren, gemaakt op 30 november 2010. Twee innoverende woonzorgcentra in Nederland werden bezocht, Stichting Werkt voor Ouderen, Vlissingen en Avoord Zorg en Wonen, Etten-Leur. De medewerkers van ECD Contact werkten een draaiboek voor iedere deelnemer uit met ondermeer een literatuurlijst over architectuur en dementie en de melding van projecten en studiedagen rond dit thema.

Filmvoorstelling "Verdwaald in het geheugenpaleis" in samenwerking met de Provinciale dienst ouderen

Op 14 september 2010 organiseerde ECD Contact samen met de Dienst ouderen van de Provincie Limburg de avant-première van de documentaire "Verdwaald in het geheugenpaleis" in de Kinopolis van Hasselt. Deze avant-première bleek een groot succes, want 1065 mensen schreven zich in voor de vertoning. Het publiek, verdeeld over drie zalen, bestond voornamelijk uit leerlingen personenzorg, mantelzorgers van personen met dementie en leden van Limburgse seniorenverenigingen. De medewerkers van ECD Contact werkten mee aan de organisatie van de Limburgse avant-première en verzorgden de inleiding en nabespreking van de documentaire.

Samenwerking met LISTEL vzw, de Limburgse koepelvereniging rond thuiszorg

Binnen het POP Maasmechelen werd een werkgroep 'Zorgpad dementie' opgericht met hulpverleners vanuit diverse thuiszorgorganisaties. Een consulente van ECD Contact participeert in deze werkgroep.

De observatiestudie "Vroegopsporing dementie" aan de hand van het observatieformulier "Observatie van gedragsveranderingen bij cliënten in de thuiszorg" werd afgerond. Op basis van de resultaten zal het formulier aangepast worden.

Werkgroep Dementie Limburg

De Werkgroep Dementie Limburg wordt sinds 2005 elk jaar aangevuld met meerdere partners.

In het afgelopen jaar mochten we de aandacht tijdens onze twee bijeenkomsten verdelen onder 7 groepsleden: Hasselt, Tongeren, Genk, Bree-Bocholt-Meeuwen-Gruitrode, Leopoldsborg, Maasmechelen en Kinrooi.

Binnen de Werkgroep Dementie Limburg trad ECD Contact raadgevend, ondersteunend en coördinerend op.

Foton

Expertisecentrum Dementie West-Vlaanderen (Brugge)

Ontmoetingshuis en Documentatiecentrum

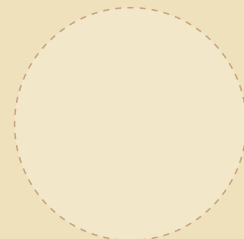
Biskajersplein 2
8000 Brugge
t 050 44 67 93

fotondoc@dementie.be

Administratief adres

Biskajersplein 3
8000 Brugge
t 050 33 02 70

foton@dementie.be

Medewerkers

Provinciaal Coördinator

Bart Deltour, sociaal pedagoog

ECD-consulenten

Claire Meire: maatschappelijk werker; expertisecentrum; is lid van de VTO-cel van de expertisecentra

Hilde Delameillieure: gegradueerde verpleegkundige; focus op thuisbegeleiding

Elke Poppe, sociaal verpleegkundige; thuisbegeleiding

Lieven Dupont, psycholoog, project Samen voor een Dementievriendelijk Brugge; thuisbegeleiding

Verantwoordelijke voor het documentatiecentrum – Onthaal en administratie

Lieve Vermeulen, bibliothecaris

Vrijwilliger – vorming en muzieknamiddagen

Marleen Desmet

Vrijwilligers – permanentie ontmoetingshuis:

Marleen D., Bernard G., Marika V., Marie-Jeanne G., Agnes D., Danielle L., Henriette S., Kathy W., Cécile D.

Vrijwilliger – bibliotheek en administratie:

Kathy W.

1. Intern overleg

Teamoverleg	10 keer en 2 denkdagen
Consulterenoverleg	7 keer
Overleg project <i>Samen voor een dementievriendelijk Brugge!</i>	20 keer
Overleg ontmoetingsgroep	1 keer
Overleg stagiaire	4 keer
Bijeenkomsten met vrijwilligers	4 keer

2. Samenwerking met zorgpartners

Overleg en externe contacten

Er was overleg en samenwerking met de geheugencentra, dagverzorgingscentra, ziekenhuizen, huisartsen, diensten gezinszorg, diensten thuisverpleging, woon – en zorgcentra, praatcafé's dementie, de overlegplatforms dementie Roeselare-Izegem en Noord-West-Vlaanderen, de Koning Boudewijnstichting en de verschillende groepen van de Alzheimer Liga in West-Vlaanderen.

ECD-overleg (31 keer)

Raad van bestuur	5 keer
Niveau medewerkers	26 keer

Er waren naast het ECD-overleg nog 11 overleg-momenten op Vlaams / Federaal niveau, 58 op provinciaal / regionaal niveau. We lichten er hier enkele uit.

Overlegplatform dementie Brugge – Oostkust

Het overlegplatform dementie Noord-West-Vlaanderen kwam 8 keer samen.

De dementiewijzer (zie verder) werd gefinaliseerd, een memorandum voor de West-Vlaamse politici werd uitgewisseld en verfijnd met dementieplatform Midden-West-Vlaanderen, en de actie "Samen voor een dementievriendelijk Brugge!" (zie verder) werd uitgewerkt en gerealiseerd.

Naar aanleiding van 5 jaar overlegplatform dementie vond er voor en door de zorgsector op vrijdag **10 december 2010** het **symposium** plaats *Samen voor een dementievriendelijk aanbod*. De provinciezaal van het Boeverbos zat afgeladen vol (160 deelnemers). Het doel van het symposium was de deskundigheid en creativiteit van de zorgsector rond het thema dementie zichtbaar te maken. Er werd een forum aangeboden waar organisaties hun kennis en voorbeelden van goede praktijk creatief met elkaar konden delen. Elkaar inspireren en motiveren was de doelstelling. Tien organisaties vertelden over in totaal 12 specifieke acties, en op de beurs kregen 11 organisaties een plek om hun werking voor te stellen. Er werd een oproep gedaan tot uitbreiding van het dementieplatform en 13 nieuwe leden traden toe. Het dementieplatform telt nu 42 vaste leden.

Overlegplatform dementie Roeselare – Izegem.

Het overlegplatform dementie Roeselare-Izegem kwam 3 keer samen.

Er werd onder meer een vormingsavond georganiseerd: *Personen met jongdementie: is het voor u ook soms latijn?* Er werd een informatiemoment georganiseerd voor zorgactoren uit de regio op 4 juni 2010. Dit leidde tot een uitbreiding van de groep. Er zijn 44 actieve leden, waarvan gemiddeld 25 aanwezig. Er zijn 22 leden die op de hoogte gehouden worden van de werking.

Voorstel uitbreiding dementieplatforms dementie over de hele provincie.

Er was een overlegvergadering met de twee bestaande overlegplatforms dementie. De idee werd er geopperd om in de hele provincie dementieplatforms op te richten. Midden-West-Vlaanderen zou eventueel twee overlegplatforms krijgen. En dan zou er nog een opgericht worden in regio Zuid-West-Vlaanderen en één in de regio Veurne-Oostende. Momenteel zijn de besprekingen en de voorbereidingen

hieromtrent lopende. Een overlegplatform dementie is een open doelgroepspecifieke samenwerking tussen de verschillende zorgactoren binnen een regio. Een dementieplatform is ingebed in de SEL-structuur.

Vergaderingen en/of contacten met zorgpartners omtrent protocol 3 – projecten.

- > WZC Regina Coeli (Brugge, Sint-Andries): Ontwikkelen van een integraal aanbod voor mensen met jongdementie in de regio Brugge (zie verder)
- > OCMW Brugge en OCMW Roeselare: Gedifferentieerd aanbod van dagverzorging voor dementerende ouderen. “ (sic)
- > Zorggroep OLV 7 Weeën: Centrum voor zorgvernieuwing Dentergem.
- > Voorbereidende vergadering eventuele participatie aan sectoroverschrijdende samenwerking en ontwikkeling van een integraal zorgaanbod voor kwetsbare ouderen met een fysieke en/of verstandelijke beperking (Kobalt). Regio Brugge-Beernem.

Medewerking aan het Labyrint, praatcafé dementie Brugge

Actieve participatie aan werkgroep en stuurgroep van het praatcafé dementie het Labyrint te Brugge. Actieve medewerking aan het onthaal en bekendmaking fotonactiviteiten. (5 avonden)

Alzheimergroepen West-Vlaanderen

Foton was samen met Sophia een stuwende kracht achter de opstart van vier nieuwe Familiegroepen van de Alzheimerliga in West-Vlaanderen. Er zijn nu nieuwe groepen in Oostende, Brugge, Kortrijk en Ingelmunster. Foton volgt en ondersteunt van nabij of dichtbij deze familiegroepen. Foton biedt onderdak aan de groep van Brugge en Tielt. Ook het documentatiecentrum levert informatie aan.

Overzicht vorming en deskundigheidsbevordering (2010)

Doelgroep	Aantal vormingen	Aantal deelnemers	Aantal uren vorming	dlhrs x uren
mantelzorgers	10	147	21:00	304:00
publiek	13	1234	27:45	2815:00
vrijwilligers	4	113	16:00	443:00
studenten	29	665	90:30	1830:15
niet-hulpverleners	56	2159	155:15	5392:15
hulpverleners	28	1286	88:30	2854:00
totaal	84	3445	243.45	8246:00

3. Vorming – en deskundigheidsbevordering

In 2010 werden **243:45 uren** vorming gegeven aan **3445 personen** in **84 sessies (8246 vormingsuren)**. Vergeleken bij vorig jaar werden er meer dan dubbel zoveel mensen bereikt.

Binnen de vorming voor hulpverleners verzorgden wij 8 vormingssessies waarbij het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen organisator was (aan 171 personen, 37 u; 949 vormingsuren).

Voor de vormingsaanvragen die wij niet zelf konden opnemen, konden wij in de eerste plaats beroep doen op een aantal met ons verbonden vrije vormingsmedewerkers. Ofwel zorgden wij voor een kwaliteitsvolle doorverwijzing.

Focus op enkele van onze vormingen.

We kunnen onmogelijk alle vormingen toelichten maar willen er wel enkel uitlichten om de diversiteit van de verschillende doelgroepen en thema's te illustreren.

Begeleiden van intervisiegroepen referentiepersonen dementie

Contextuele kijk op familiedynamieken voor studenten

Foton werkt vanuit en heeft deskundigheid opgebouwd omtrent het contextueel denkkader. Deze kennis en deskundigheid wordt ook doorgegeven aan studenten.

- > Brugopleiding verpleegkundigen. HIVB Roeselare. 22 april 2010
- > Postgraduaat opleiding geriatrie. KATHO Roeselare. 21 mei 2010
- > Herintreders psychiatrische verpleegkundigen. HBOV Brugge. 8 december 2010

Deskundigheidsbevordering

Camino, een gespecialiseerde vrijwilligersdienst voor op-pashulp bij personen met dementie. 160 vrijwilligers bieden oppas aan 180 gezinnen.

Foton geeft vorming aan de vrijwilligers en coacht de coördinatoren m.b.t. de dementieproblematiek in hun ondersteunende opdracht naar de vrijwilligers.

Ontmoetingsgroep personen met dementie

De groep kwam in 2010 14 keer samen waarvan één keer met de partners of andere gezinsleden. Het aantal deelnemers wisselde sterk van 3 tot 9.

Basisvorming voor families

In het ziekenhuis voor een gemengde groep van familieleden en leden van het zorgteam in het kader van samenwerking AZ Damiaan Oostende - Foton, 12 maart en 28 mei 2010. We merken dat deze dialoog in een veilige groep zeer rijk is voor beide partijen.

Dialogen jong-dementie

Drie bijeenkomsten met een besloten groep van partners en kinderen van mensen met jong-dementie.

4. Informatie, advies en ondersteuning

Documentatiecentrum

Het documentatiecentrum van Foton fungeert als documentatiecentrum van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. De collectiegegevens zijn terug te vinden in dat deel van het jaarverslag. De informatiebemiddeling vanuit het documentatiecentrum werd mee geregistreerd onder de dienstverlening door Foton. (zie 5.)

Interventies informatie, advies en ondersteuning

De medewerkers van Foton verrichtten 1709 interventies, ten aanzien van 509 verschillende aanmelders.

490 eerste aanmeldingen, 866 opvolgingen, en 353 ontleenbeurten.

Hierin zijn de cijfergegevens van de thuisbegeleiding vervat. Een opsplitsing van thuisbegeleiding en expertisecentrum toont 1025 interventies thuisbegeleiding en 684 interventies expertisecentrum (331 interventies + 353 ontleenbeurten). Bij de thuisbegeleiding registreren we 707 interventies met aanmeldingen door een familielid, zijn er 44 interventies waarbij de persoon met dementie zelf de hulpvraag aanbrengt, en zijn er 266 interventies ten aanzien van een professionele hulpverlener.

Bij het luik expertisecentrum betreft een meerderheid van de contacten, deze met professionele hulpverleners (169), zijn er 72 contacten met studenten, 19 met leerkrachten/docenten, 9 met vrijwilligers, 6 met vormingswerkers, 19 met familie, en 17 met openbare besturen..

In het geheel van de contacten met familie, 'overheersen' de interventies met dochters (251) en de vrouwelijke partners (210). En toch ook 152 contacten met de mannelijke partner. Daar waar gegevens bekend zijn over de persoon met dementie (140), registreren we 14 personen met jong-dementie.

Bij de aanmeldingscontacten zijn de voornaamste vragen (in die volgorde): Vragen over dementie algemeen; vragen naar documentatie om vorming te stofferen; naar communicatie en omgang; naar het aanbod van een expertisecentrum dementie; informatie en advies over gedragsproblemen; zorgbelasting van de mantelzorger.

Bij de opvolgingen zijn de voornaamste vragen: Ondersteuning op zich; informatie, advies en ondersteuning in complexe situaties; thuiszorgondersteunende voorzieningen; zorgbelasting van de mantelzorger; ontmoetingsgroep; communicatie en omgang; gedragsproblemen.

5. Ontmoetingshuis

Het ontmoetingshuis dementie biedt een waaier aan laag-drempelige activiteiten die kansen willen bieden tot ontmoeting. De vrijwilligers-ervaringsdeskundigen zorgen mee voor het onthaal, en hebben er aandacht voor dat voldoen-de één-op-één-contact mogelijk is. Kinderen en jongeren worden mee betrokken: zij vertolken muziek, of zij bakken de pannenkoeken, een catechesegroepje bereidde mee de kerstviering voor.

Getuigenissen, muzikaal omkaderd

Gerda Claes getuigt aan de hand van filmfragmenten over haar zorg voor haar moeder met dementie. (8 maart). Muzikaal omkaderd door Karen & Friends.

Firma Alzheimer. Afbraakwerken. Een getuigenis door Johan Van Oers. Hij vertelt ook over hoe schrijven kan helpen in het verwerkingsproces. Muzikaal omkaderd door de koorklas van Lieve Maertens.

Deze activiteiten maken we in ruime kring bekend, zodat we hiervoor een gemengd publiek hebben van lotgenoten, professionele hulpverleners, cultureel geïnteresseerden.

Foton: er zit muziek in!...

Muziek ontspant... verbindt mensen... Spreekt tot ons hart! Elke eerste woensdag van de maand vullen jonge (en minder jonge) muzikanten het Fotonhuis met wondere klanken. Bij een kopje koffie kunt u tot rust komen, genieten van de muziek, elkaar ontmoeten...

Elke eerste woensdag van de maand (uitgez. januari, aug.) Dit is één van onze populairste formules. Enkele bezoekers van een dagverzorgingscentrum, en van een woongroep psychogeriatric zijn ons als vaste gasten komen vervoegen.

Seizoensvieringen

Paasviering (31 maart), stil moment rond aller-zielen (27 okt.), kerstviering (22 dec.)

6. Sensibilisering

Bezoeken aan Fotonhuis en/of lezingen voor serviceclubs of scholen

Er waren meerdere bezoeken aan het Fotonhuis en/of lezingen voor serviceclubs of scholen, waaronder: Markant, Inner Wheel, Zilveren Passer, studenten verpleegkunde van Aleydis-Tielt, HBOV-Brugge studenten seniorenconsulent VSPW Kortrijk, studenten persoonszorg MMI-Kortemark, TI Hfamilie-Brugge, KTA-Brugge, IMBlydhove-Brugge, een groep buitenlandse studenten in het kader van een workshop van Howest-Brugge.

Internationale contacten en lezingen

- > Fondation Médéric Alzheimer (Frankrijk) (vergelijkbaar met KBS maar exclusief voor dementie) (publicatie Foton in de Guide Repères)

- > Bezoek aan de gemeente Arnsberg (Duitsland) die een driejarig stadsproject ontwikkelde binnen het project 'Action Demenz' <http://www.projekt-demenz-arnsberg.de/>
- > Tinneke van der Kruk (Odensehuis, Amsterdam)
- > Marian Salari (Nederlands dementieprogramma, zorginnovatieplatform, ketenzorg)
- > Professor Linda Clare, neuropsycholoog, Bangor University, United Kingdom
- > Zorg aan Z, Terneuzen – Welzijnsorganisatie Terneuzen - Assenede
- > Curamus, Hulst – zorgorganisatie met een breed vraaggericht aanbod
- > Participatie aan de European High Level Conference in Brussel van 25 en 26 november.
- > Directeurs van Agirc et Arrco bezoeken Fotonhuis – Associations de retraite complémentaire des cadres et des salariés
- > Steunpunt Zorg voor Welzijn uit Hoorn, Friesland – ondersteuning en informatie voor mantelzorgers, waar vrijwilligers en buddy's zich inzetten voor sociale versterking, welzijn en rouwverwerking

Media

Kranten en tijdschriften

- > "Niemand is immuun voor dementie" : campagne om Brugge als eerste Vlaamse gemeente dementievriendelijk te maken. In: *Brugsch Handelsblad*, 26 mrt 2010
- > Samen voor een dementievriendelijk Brugge. In: *Bruggespraak*, mrt 2010
- > Brugge wil eerste dementievriendelijke stad worden. In: *De Standaard-regionaal*, 11 mrt 2010
- > 'Mijn leven is een dagelijks gevecht' : Marleen Declerck is 46 en kampt met dementie. In: *Het Nieuwsblad*, 21 sept. 2010
- > "Alsof wereld instortte" [opening dagverzorgingscentrum Rozemarijn]. In: *Brugsch Handelsblad*, 1 okt. 2010
- > Lichtpuntje in de duisternis : Thuisbegeleiding van mensen met dementie en hun mantelzorgers / Liesbeth Van Braeckel. In: *Weliswaar*, dec. 2010, p. 32-33
- > + bekendmaking van de activiteiten van het ontmoetingshuis in de regionale pers

Televisie

- > 11 maart 2010, Focus WTV [nieuwsitem: dementievriendelijkbrugge.be]
- > 4 mrt 2011, 22:00u, VTM, Telefacts *Jongdementie* - met een getuigenis van een deelnemer van de ontmoetingsgroep en haar partner

Website

- > Een steen in je hand [filmpje met getuigenissen] werd door het publiek van www.kbs-frb.be gekozen als een van de drie 'beste' video's van 2009. De video werd gepubliceerd op <http://www.youtube.com/kbsfrbvideo>, hij staat op www.kbs-frb.be en werd ook vermeld in het e-news van deze Website
- > De website <http://www.dementievriendelijkbrugge.be> werd opgestart

Bekendmaking via briefacties en infostands

Briefacties

bekendmaking

aanbod thuisbegeleiding bekend gemaakt bij huisartsen, apothekers en kinesitherapeuten van Noord-West-Vlaanderen.

activiteiten ontmoetingshuis: via Exit, website Familiezorg W-Vl., website www.dementie.be

Infostands

- > Symposium Samen voor een Dementievriendelijk aanbod, Brugge, Boeverbos, 10/12/2010
- > Boeken en andere materialen Roeselare, Herinneringshuis Toendertijd, 08/05/2010 ---
- > Trefdag Zorg, Brugge, KHBO, 20/05/2010
- > Opendeur regiohuis, Oostende, regiohuis Familiezorg, 08-09/10/2010
- > Boekenstand op impuls 'Vorming geven over dementie', Antwerpen, Permeke, 24/11/2010

7. Concept en methodieontwikkeling:

Jong dementie. Project met WZC Regina Coeli.

Voor mensen met jongdementie (personen bij wie de diagnose gesteld wordt voor de leeftijd van 65 jaar), bestond er tot voor kort enkel de werking van het expertisecentrum en de thuisbegeleidingdienst dementie van Foton. Recent echter werd het project 'Integraal zorgaanbod voor mensen met jongdementie in de Brugse regio', goedgekeurd door het RIZIV. Concreet betekent dit project een verdere samenwerking tussen de eerstelijnsgezondheidsdiensten en de geheugenklinieken voor een snellere herkenning en diagnosestelling. Daarnaast is er het informatieve en ondersteunende aanbod van Foton en de samenwerking met de thuisverplegingsdienst Cura. Tenslotte omvat het project de oprichting van een nieuw dagverzorgingscentrum, aangepast aan de noden en behoeften van mensen jonger dan 65. Dit dagverzorgingscentrum 'Rozemarijn' werd op 13 september 2010 officieel geopend door het woon- en zorgcentrum Regina Coeli. Het samenwerkingsverband hoopt dit zorgprogramma verder uit te bouwen met een residentieel luik waardoor een volledig zorgaanbod voor deze doelgroep zou gerealiseerd zijn. Dit zou een unicum voor België zijn.

"Samen voor een dementievriendelijk Brugge!"

Pers en media

Op 10 maart 2010 werd het project 'Samen voor een dementievriendelijk Brugge!' officieel voorgesteld op een persconferentie. In de geschreven media verschenen zes artikels. Ook Bruggespraak, het stadstijdschrift dat elke Bruggeling in de bus krijgt, besteedde aandacht aan het

project. Ook in de SEL-nieuwsbrieven en de nieuwsbrieven van ECD Vlaanderen werd verwezen naar het Brugse project.

Startvergadering

Op donderdag 1 april 2010 kwamen een honderdtal geïnteresseerden, professionele en vrijwillige zorgverleners, zelfstandigen, afgevaardigden van socioculturele verenigingen en mantelzorgers naar de eerste vergadering van het project 'Samen voor een dementievriendelijk Brugge!'.

Doelgroepsspecifieke vergaderingen.

Op 29 april en 1 juni 2010 vonden 4 vergaderingen plaats met geïnteresseerden uit

- > de vormings- en onderwijssector,
- > het verenigingsleven,
- > horeca en ondernemers en
- > de culturele sector.

Vermissingsproject Brugge

Op 1 juli vond er een open vergadering plaats waarop het HEKLA-vermissingsproject werd voorgesteld. Hierna vonden diverse overlegvergaderingen plaats met het stadsbestuur. Op 23 november werd een eerste informatievergadering georganiseerd voor zowel de residentiële als de thuiszorgsector, inclusief de jeugdinstituten, over een Brugse implementatie van dit vermissingsproject. Een 30-tal professionals waren aanwezig. De vragen en opmerkingen van aanwezigen werden opgenomen, in voorbereiding naar een officiële fiche & procedure die begin 2011 zal worden voorgesteld. Het project werd verder ook voorgesteld op het symposium voor de zorgsector van 10 december.

Contacten met schepenen omtrent mogelijke acties binnen hun beleidsdomeinen.

Voordracht op Seniorenwandeling 19 en 20 april 2010 (400 senioren)

Tentoonstelling beeldende kunst 'Tijd-loos Heden'

met werken van Riet Blomme van 31 mei tot 30 juli 2010 in het Fotonhuis, Brugge. De tentoonstelling was gratis te bezichtigen en werd geopend op 31 mei 2010, met uitleg van de kunstenaar Riet Blomme en een aangename muzikale omlijsting. *"De tentoonstelling 'Tijd-loos heden' brengt een ode aan mensen met dementie en zij die hen verzorgen en omringen. Het is een warme uitnodiging om even rond te dwalen in een 'Tijd-loos Heden', de dagelijkse realiteit van 'het nu... niet meer weten'. Riet Blomme wil via haar werken het grote publiek op een creatieve manier met dementie laten kennismaken en zo het onderwerp meer bespreekbaar maken."* De tentoonstelling werd in totaal door 450 mensen bezocht en werd herhaald tijdens de themaweek van het HBOV.

Solidariteitslogo "Samen voor een dementievriendelijk Brugge"

Om opgenomen te worden in het project 'Samen voor een dementievriendelijk Brugge!' dienen de activiteiten te voldoen aan de uitgangspunten en **krachtlijnen** van het project. Een 10-tal principes werden hiervoor uitgeschreven.

Alle voorstellen die hieraan beantwoorden kunnen opgenomen worden in het globale project, gebruik maken van het logo en vernoemd worden op de website. Horeca, handelaars en winkeliers kunnen het logo aan het raam of de deur hangen als **teken van solidariteit**. Ze geven hiermee te kennen dat mensen met dementie en hun familie hier welkom zijn en kunnen rekenen op een warme, aangepaste dienstverlening.

Website 'Samen voor een dementievriendelijk Brugge!'

<http://www.dementievriendelijkbrugge.be>

De website is op korte tijd uitgegroeid tot een van de belangrijkste communicatiemiddelen van de actie. Op deze site wordt ondergebracht:

- > uitleg over project, partners, principes, mogelijkheden van meewerken, persberichten
- > bekendmaking van eigen en ons aangereikte, nieuwe en bestaande acties
- > inspiratie, suggesties en ideeën voor verdere acties
- > noden, behoeften en vragen van mensen met dementie, alsook hun creatief werk of getuigenissen, die van mantelzorgers of van vrijwillige en professionele zorgverleners
- > basisinformatie over dementie, praktische omgang- en communicatietips
- > overzicht van bestaande dienstverlening in de regio en verdere informatiebronnen

Nieuwsbrief

Men kan zich inschrijven voor een digitale nieuwsbrief waarin men op de hoogte wordt gehouden van nieuwe activiteiten of ontwikkelingen.

Affichecampagne en flyers

500 affiches en 5000 flyers werden verspreid via stadskanalen, vrijwilligers en apothekers, ..

Dementiewijzer

Als een soort kleurenwijzer bij het kiezen van verf, maakt de dementiewijzer u op een eenvoudige manier wegwijs in de wereld van dementie. Ze verwijst naar hulpverlening, en geeft basis-omgangstips. Een studente van de Media & Design Academie Genk zorgde voor de grafische vormgeving. Momenteel wachten we de offertes af en eind maart

2011 worden ze officieel voorgesteld aan bekendgemaakt voor het grote publiek.

Vormingsaanbod voor socioculturele verenigingen, lokale dienstencentra en andere.

We bieden aan alle Brugse verenigingen en organisaties een basisvorming aan van 2 uur. De vereniging betaalt de spreker hiervoor 75 €. Rekening houdend met de tijdsplanning voorzien wij dat vormingsaanvragen pas in de loop van 2011 zullen binnenkomen. Om een antwoord te kunnen bieden op mogelijke vormingsaanvragen willen wij graag samen werken met mensen uit het werkveld die in de regio Brugge dergelijke basisvorming willen geven. Er ging een informatie/vormingsavond door in Foton voor potentiële vormingswerkers op donderdagavond 7 oktober. Er waren een twintigtal aanwezigen. Foton biedt organisatorische en inhoudelijke ondersteuning mbt tot dit vormingsaanbod. Het is de bedoeling dat verschillende vormingswerkers vanuit een eenvormige inhoud en presentatie (zelfde powerpoint) hun lezing kunnen geven. Ook van andere vormingsthema's en mogelijke sprekers wordt een database aangelegd.

Symposium zorgsector 10 december 2010

Opvoering 'Uitgewist' van Pol Goossen.

Organisatie AZ Sint-Lucas, 15 november, 220 aanwezigen.

Projectweek 'Voor een dementievriendelijke gezondheidszorg'

in het HBOV, 6-12 december, 30 studenten.

Een midweek

Voor mensen met beginnende dementie en een vakantie-week voor mensen met ernstige dementie van het WZC Avondrust, georganiseerd van 18-22 oktober, door leerlingen van een BSO opleiding verzorging.

Participatie aan fora buiten Brugge

Het Kan wel (VMSG), Health Care, Symposium 'Gezond ouder worden' (VIGeZ), HBOV.

Inventaris van mogelijke acties en meerjarenplan.

Naar aanleiding van de verschillende vergaderingen, contacten met betrokkenen en ideeën en suggesties die ons via de website bereiken, beschikken we over een uitgebreide ideeënlister van mogelijke te realiseren acties. Deze dient als basis en als inspiratie voor verder te ontwikkelen acties in de komende vier jaar die in een meerjarenactieplan werden opgenomen.

8. Studie / eigen vorming

Er werden 71 vormingen gevolgd door de medewerkers van Foton (468 personeelsuren). Daarvan heeft een aanzienlijk aantal te maken met het inwerken van 2 nieuwe medewerkers.

Meander

Expertisecentrum Dementie
Oost-Vlaanderen

Kerkstraat 115
9200 Dendermonde
t 052 26 28 23
meander@dementie.be

1. Interne organisatie

Directie

Erik Huyghe, waarnemend secretaris OCMW Dendermonde.

Consulenten

Annemie Van Neck: ergotherapeute.

Werkt 5/10 in ECD Meander en 1/10 als ergotherapeute in WZC Aymonshof, 2/10 in WZC Sint-Vincentius.

Tanja Everaert: verpleegkundige, contextueel hulpverlener.

Is 5/10 tewerkgesteld in ECD Meander

Vrijwilligers

André Pauwels: helpt administratieve taken, houdt het documentatiecentrum up to date.

Guido Everaert: logistieke ondersteuning.

Stuurgroep

De stuurgroep heeft weliswaar een vaste plaats binnen de werking, maar veranderde dit jaar wat betreft samenstelling. Er werd daarbij grondig rekening gehouden met de taak van de stuurgroepleden. Uiteraard nemen de leden vanuit een persoonlijke betrokkenheid met de problematiek dementie deel aan deze vergadering maar we wensen ook dat zij als gemandateerden vanuit een organisatie, een achterban, hun rol opnemen. We verwachten dat zij ons bevragen vanuit de noden en behoeften uit het werkveld en dat zij anderzijds onze werking en ons aanbod ondersteunen en kritisch bekijken en dat ze dit helpen uitdragen in hun werkveld.

De intensiteit om 3x per jaar te vergaderen werd behouden.

Leden van de stuurgroep:

- > Dr. Y Van Wonterghem, Internist-geriater AZ Sint Blasius
- > Stephaan Schelfaut, Hoofdverpleegkundige Centrum voor Ouderenpsychiatrie Psychiatrisch Ziekenhuis St. Hiëronymus
- > Rita De Zutter, Stagecoördinator TI St Carolus
- > Karine Van Landeghem, Directeur WZC Wissekerke, Voorzitter VDOR
- > Celine De Pauw, Thuishulp Bond Moyson Oost-Vlaanderen
- > Kathleen Cami, CM Waas en Dender
- > Marina Van Mol, Coördinator Thuiszorg OCMW Aalst
- > Jo Vandekerckhove, Directeur WZC Sint-Job OCMW Aalst
- > Paul Van Marcke, Zelfstandig thuisverpleegkundige, Voorzitter Kring Vlaamse Beoepsvereniging Zelfstandig Verpleegkundigen regio Groot-Dendermonde
- > Dr. P. Vandeweghe, Huisarts en CRA WZC Ter Veldeken Lebbeke
- > Carlos Thysebaert, Directeur WZC Avondzon Erpe Mere
- > Erik Huyghe, wnd secretaris en beleidsverantwoordelijke ECD Meander
- > Annemie Van Neck, medewerker ECD Meander
- > Tanja Everaert, medewerker ECD Meander

Voorwoord

2010 raasde als een sneltrein voorbij.

ECD Meander verwierf in de voorbije jaren nogal wat bekendheid binnen zijn regio met als gevolg een stijgend aantal vragen naar vormingen, deskundigheidsbevordering, projectondersteuning en andere samenwerkingsverbanden.

De vele vragen en boeiende ideeën die we krijgen en de confrontatie met de middelen die we hebben, dwingen ons er jammer genoeg dagdagelijks toe om blijvend te zoeken naar prioriteiten en begrenzingen.

2. Toetsing aan de resultaatsgebieden

Informatieverstrekking

- > Opsomming van activiteiten:
- > Info-momenten in kader van de projecten 'dementievriendelijke gemeente'
- > stadsmagazine
- > Tentoonstelling/beurzen
- > Praatcafés dementie
- > Documentatiecentrum
- > Info-momenten voor scholen

Zowel Dendermonde als Geraardsbergen kregen van de Koning Boudewijnstichting een erkenning voor het door hen ingediende project als 'dementievriendelijke gemeente'. In kader van het project in Dendermonde werden er door ECD Meander 11 **infonamiddagen** verzorgd. We richtten ons vooral naar alle socio-culturele-, maar ook sportverenigingen met als doel mensen met dementie een kans te geven om deel te nemen aan het verenigingsleven en zo-doende sociale isolatie te voorkomen.

Binnen dit project werd een oproep gedaan naar **buddy's**. Mensen die met een warm hart en een beetje tijd bereid zijn om mensen met dementie te begeleiden bij kleine activiteiten, individueel of in kader van een activiteit georganiseerd door de lokale dienstencentra. De kandidaatbuddy's en de centrumleiders van de lokale dienstencentra kregen de nodige info om van start te kunnen gaan. Opvolging van deze infomomenten bespreken we verder in dit verslag onder 'deskundigheidsbevordering'.

In het **stadsmagazine** verscheen regelmatig een artikel naar aanleiding van het project 'Dendermonde, dementievriendelijke stad'.

In Geraardsbergen deed men beroep op ECD Meander om **infomomenten** te geven aan de dienstverlenende sector. Er waren in totaal 6 infonamiddagen met telkens tussen de 15 en 25 aanwezigen. Heel wat mensen uit de horeca volgden de sessies. Er was een sterke betrokkenheid bij politie, stadspersoneel en gemeenschapswachten. Tijdens de infomomenten kwam duidelijk naar voor dat deze mensen het als een verantwoordelijkheid zien om ook mensen met dementie op een degelijke manier op te vangen en te woord te staan.

De **reizende tentoonstelling 'dementie uit de mist'** in 2006 gemaakt in samenwerking met de werkgroep Aalst werd opgesteld op de gezondheidsbeurs van Lebbeke en in de stadsschouwburg te Sint-Niklaas ter gelegenheid van de dag van de verzorgende van Familiehulp Oost-Vlaanderen regio Waas en Dender.

De tentoonstelling stond ook in Haaltert, Aigem en Kieldrecht. Momenteel wordt er gewerkt aan een vernieuwde versie zodat we in 2011 een nieuw elan kunnen geven aan de tentoonstelling.

ECD Meander werkt samen met de **Praatcafés Dementie** in Aalst, Sint-Niklaas, Dendermonde, en Geraardsbergen. We geven de groepen logistieke ondersteuning, maar trachten ook regelmatig aanwezig te zijn op de praatcafé avonden, als spreker of als gespreksbegeleider.

Praatcafé dementie Weteren besliste om een andere formule uit te proberen en zal dus niet langer als praatcafé dementie werken. Het doelpubliek wordt verbreed naar professionals en vrijwilligers. Ieder lid van de werkgroep kan zelf initiatieven ontwikkelen en nodigt de andere organisaties uit. ECD Meander zal zorgen voor inhoudelijke ondersteuning. In dit kader deed het WZC van OCMW Wichelen beroep op ons voor begeleiding van vrijwilligers. OCMW Laarne vroeg ondersteuning bij de opstart van een infocampagne.

ECD Meander beschikt over een beperkte **bibliotheek**. Zo kunnen we onmiddellijk inspelen op themagebonden vragen van professionele hulpverleners en/of familieleden. Jaarlijks wordt de bibliotheek in beperkte mate aangevuld met nieuwe boeken die aansluiten bij eerder gekregen hulpvragen of vormingen.

De vrijwillige medewerker labelt, leest, vat samen en klasseert de boeken. Ook krantenartikels, publicaties uit tijdschriften, webartikels worden door hem in een classificatie systeem bewaard, zodat wij bij hulpvragen snel kunnen vinden wat we nodig hebben.

Voor meer gespecialiseerde lectuur en beeldmateriaal verwijzen wij door naar het aanbod van ECD Paradox en ECD Foton.

De nieuwe Openbare Bibliotheek van Dendermonde is sinds kort vlak naast ECD Meander gehuisvest. Deze bibliotheek heeft een mooi aanbod van boeken rond het thema dementie. Via interbibliotheccair verkeer kunnen we ook andere werken raadplegen en ontlenen.

In 2010 kwamen verschillende scholen langs voor **infomomenten**.

Informatie over dementie alsook de werking van ECD Meander, kwamen zowel klassikaal als tijdens individuele studentengesprekken aan bod.

Sensibilisering

Opsomming van activiteiten:

- > Webapplicatie
- > affichecampagne
- > tentoonstelling
- > beurzen
- > kindergemeenteraad

Grotendeels zijn de sensibiliserende activiteiten overlapend met het resultaatgebied informatie. Vooral onze zichtbare aanwezigheid op beurzen, praatavonden, het verspreiden van de folders beschouwen we als sensibiliserende acties naast hun informatieve aspect.

ECD Meander is één van de regionale medewerkers in de ontwikkeling van de **webapplicatie** www.omgaanmetdementie.be

Deze webapplicatie is momenteel volledig beschikbaar.

Burgemeester Piet Buyse, Schepen van Sociale Werken Theo Janssens samen met enkele buddy's ter gelegenheid van de persconferentie 'Dendermonde dementievriendelijke stad'

In het kader van het project 'Dendermonde, dementievriendelijke stad' was er, naast de verschillende infomomenten in alle deelgemeenten, een grote **affichecampagne** waarbij alle Dendermondanaren gevraagd werd om het logo van de campagne te afficheren voor hun raam. We merken hierbij op dat voor deze laatste actie de drempel nog te hoog is gebleken. Het blijkt voor de inwoners van Dendermonde nog te ver van mijn bed. Het taboe op dementie laat zich ook hier voelen: mensen schrikken ervoor terug hierover te afficheren.

Tentoonstelling en beurzen: Zoals vermeld in 2.1 probeert ECD Meander zo veel mogelijk aanwezig te zijn met een stand of de tentoonstelling.

De **Kindergemeenteraad** van Dendermonde contacteerde ECD Meander om een aantal activiteiten te ondersteunen. ECD Meander beschikt over een kant en klare koffer met verschillende objecten om dementie bespreekbaar te maken bij kinderen. De kindergemeenteraad werkt er momenteel aan om vertrouwd te raken met de objecten uit de koffer. Het is de bedoeling om met deze koffer een ronde te doen in alle lagere scholen van Groot Dendermonde. De kinderen zullen dit zelf organiseren, maar krijgen daarbij wel begeleiding van een medewerker van ECD Meander.

Adviesverstrekking

We ontvingen de meeste **hulpvragen** telefonisch of via mail. De beide consulentes zorgen afwisselend voor een 5 daagse telefoonpermanentie.

De adviesverlening omvat vooral

- > thuiszorgondersteunende voorzieningen
- > jong dementie met specificaties tot opvangmogelijkheden, erfelijkheid, ethiek, gedragsproblemen, juridische aspecten en zorgbelasting
- > communicatie en omgang
- > zorgbelasting partner
- > residentiële voorzieningen
- > juridische aspecten

Hulpvragen betreffende complexe situaties bij jonge mensen met dementie komen opvallend meer aan bod.

Professionelen vinden meer en meer de weg naar het ECD wat we zeker als een positieve evolutie ervaren. Professionelen contacteren ons niet enkel in verband met individuele casussen, maar ook in functie van het opstarten van intervisiemomenten of vormingsmomenten die zij zelf willen opzetten binnen hun eigen teams. Dit betekent voor ECD Meander een uitbreiding en versterking van de netwerken.

Zorgcoördinatoren nodigen regelmatig een medewerker van ECD Meander uit op een **zorgoverleg**.

Deskundigheidsbevordering

in 2010 hebben we in totaal **268 uur vorming** gegeven waarvan 34 uur aan niet professionelen en 234 u aan professionele hulpverleners.

Er was vooral vraag naar thema opleiding zoals 'communicatie met mensen met dementie', 'omgaan met moeilijk

hanteerbaar gedrag' en 'een kijk op familie vanuit contextuele visie'.

Basisvorming dementie en zinvolle activiteiten was dan weer een thema dat vooral bij mantelzorgorganisaties aan bod kwam.

geleiden waarbij de inzichten en methodes uit deze cursus voorgesteld worden.

Concept en methodiekstudie

Vanuit het ECD hebben we heel wat contact met mantelzorgers, maar we voelen ook een sterke noodzaak om de persoon met dementie zelf aan het woord te laten. Vanuit deze bekommernis zijn we gestart met de voorbereiding om naar analogie met de gespreksgroepen zoals die gebeuren bij ECD Foton, een gespreksgroep te starten in Dendermonde. We menen dat hierbij een degelijke samenwerking met de geheugenkliniek van het AZ Sint-Blasius een uitgangspunt moet zijn. Daar krijgt men immers vaak te maken met mensen in het beginstadium van de ziekte, mensen die pas een diagnose kregen. De gespreksgroep kan deze mensen ondersteuning geven bij het verwerkingsproces door hen een kans te geven om gevoelens en beleving te verwoorden. Momenteel bekijken we de faciliteiten om deze groep te laten starten: locatie, begeleiding enz...

Een studente maatschappelijk werk zal in 2011 dit thema opnemen in functie van haar eindwerk.

De consultants volgden in 2010 ondersteunende vormingen:

- > actiegericht werken met groepen in de hulpverlening (2 daagse)
- > studiedag downsyndroom en dementie
- > zorg aan zet, ethiek en lichamelijkheid in de zorg voor ouderen
- > euthanasie en dementie
- > interview: introductie
- > zorgen voor jezelf
- > innovatietraining

In 2010 bleef ECD Meander de werkgroep dementie van Het Punt, thuiszorgorganisatie van het OCMW Sint-Niklaas, ondersteunen.

Het observatieformulier dat zij samen ontwikkelden, werd in kader van het thema vroegdiagnostiek op de Healthcare beurs voorgesteld.

De werkgroep kreeg in 2010 naar aanleiding van het dementieplan van minister Vandeuren extra impulsen en groeide uit tot een stuurgroep dementie binnen de gehele werking van het OCMW Sint-Niklaas.

In 2011 zal deze stuurgroep nog meer uitgewerkt worden.

Signaalfunctie

Ook in 2010 was er een **overleg op provinciaal** niveau van de verschillende praatcafés dementie. In dit overleg werden de knelpunten en positieve ervaringen besproken.

In het najaar van 2010 startte een nieuwe **interviewgroep** met 8 deelnemers. En ging de driedaagse vorming 'training in omgaan met personen met dementie' in Dendermonde door.

De 6 daagse opleiding: '**de stem als sleutel in een belevingsgericht contact**' die samen met de collega van ECD paradox was gepland kon dit jaar niet doorgaan. Organisaties geven aan dat het vrijstellen van 2 werkrachten (er worden per instelling min. 2 deelnemers verwacht) een te zware investering is.

Vanuit Nederland was er echter wel interesse voor deze opleiding. De medewerker van ECD Meander werd uitgenodigd om op 23 november op het landelijk congres 'Moderne dementiezorg' in Utrecht een workshop te be-

De verschillende groepen bevragen elkaar zodat de kwaliteit bewaakt blijft. De verschillende groepen geven elkaar ook nieuwe input.

De provinciale overheid zorgt voor logistieke ondersteuning van de praatcafés.

ECD Meander zetelt in de verschillende **SEL** groepen binnen zijn regio. Dat ervaren we als zeer zinvol omdat het een sterk hulpmiddel is bij de netwerkvorming. Fysiek aanwezig zijn, geeft het ECD een meer duidelijke stem en plaats in het zorglandschap.

De Koning Boudewijnstichting werkt in het kader van zijn aanbevelingen naar een dementievriendelijke samenleving ook aan het aspect beeldvorming. Een medewerker van ECD Meander nam deel aan het framing weekend dat de stichting in april 2010 organiseerde. Gedurende dit weekend werd het framingconcept toegelicht en werden samen met verschillende partners zowel uit het artistieke milieu als uit de zorgsector denkoefeningen en creatieve sessies georganiseerd met als doel te komen tot een realistisch en waarachtig beeld van dementie.

Loyaliteit en samenwerking tussen de negen expertisecentra onderling en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

Raad van bestuur wordt opgevolgd door beleidsverantwoordelijke Erik Huyghe.

In 2010 werd er vanuit ECD Vlaanderen een aanzet gegeven voor een werkboek 'omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag'. Annemie zal vanuit ECD Meander deelnemen aan een werkgroep hier rond.

Tanja neemt deel aan de VTO-werkgroep.

Driemaandelijks is er een overleg met de collega's van ECD Paradox om de werking op mekaar af te stemmen.

In 2010 werd het plan opgevat om meer samen naar buiten te komen en dit in samenwerking met het provinciebestuur. Een aantal activiteiten staan momenteel gepland, maar zullen concreet doorgaan in 2011.

Beide consultants nemen ook, indien mogelijk, deel aan het medewerkersoverleg en de jaarlijkse studiedag van ECD Vlaanderen.

3. Besluit

Een aantal activiteiten zien we op langere termijn gewoon verder doorgaan.

Het meer zelfstandig laten functioneren van een aantal werkgroepen die beroep op ons doen, schijnt beter te lukken. Er zijn de praatcafés, de projecten in kader van 'dementievriendelijke gemeente', de samenwerkingsinitiatieven met ECD Paradox die nu in de startblokken staan, de vele vormen: dat alles maakt dat we niet altijd en overal aanwezig kunnen zijn. We moeten soms van de nood een deugd maken.

In de planning voor 2011 gaat er veel aandacht en energie naar de organisatie van de opleiding referentiepersoon dementie die in 2011 weer in Dendermonde doorgaat. Tegelijkertijd willen we zeker kunnen starten met de praatgroep voor mensen met dementie.

Behouden of verbeteren van de levenskwaliteit van mensen met dementie en hun omgeving is een voortdurende uitdaging. We hopen dan ook met veel enthousiasme verder te kunnen werken op het elan van de voorbije jaren.

Memo

Expertisecentrum Dementie Vlaams-Brabant

Wingerdstraat 14 – 3000 Leuven
t 016 50 29 06 – f 016 20 44 45
memo@dementie.be

Steunpunt van Memo voor de regio Halle-Vilvoorde

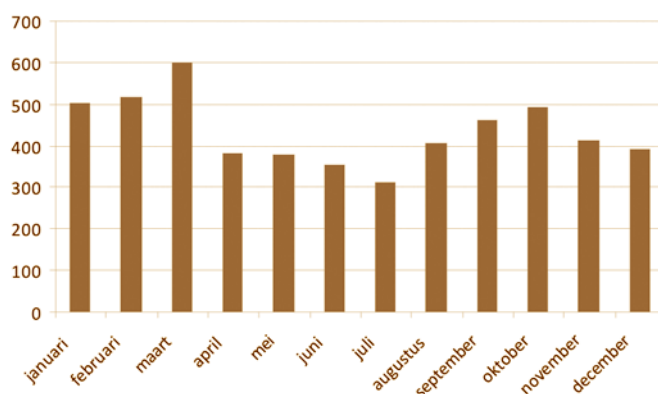
Molenhofstraat 31 – 1670 Heikruis
t 02 398 00 18 – f 02 398 00 16
memo2@dementie.be

Medewerkers

Directie: Rudiger De Belie

- > Regio Leuven
Annemie Janssens, deeltijds (1/2^e) consulente, psychologe.
Stien Claus, deeltijds (1/2^e) consulente, maatschappelijk werker.
- > Steunpunt Halle-Vilvoorde
Jasmijn Driegelinck: deeltijds (4/5de) consulente, psychologe.
Veerle Derijcke: deeltijds (1/5de) consulente, maatschappelijk werker.

Interne overlegmomenten

Er vonden op regelmatige tijdstippen vergaderingen plaats met de directie van Memo, namelijk op 02/02/2010, 02/03/2010, 22/04/2010, 03/06/2010, 21/09/2010, 07/10/2010 en 29/11/2010. Aansluitend hadden de medewerkers telkens een intern werkoverleg.

Informatieverstrekking

- > Memonews Nieuwsflits: Memo verzond in 2010 5 elektronische nieuwsbrieven: in januari, april, juni, juli en augustus. Op die manier informeren we alle professionelen en geïnteresseerden in de provincie blijvend over onze activiteiten. Er schrijven zich steeds meer mensen spontaan in op deze nieuwsbrief.
- > Website ecdmemo.be: Om de werking van ons centrum nog meer bekend te maken, kozen we ervoor om een eigen website op te zetten. Op www.ecdmemo.be kan iedereen vanaf eind juni 2008 onze werking vernemen, onze lokale vormingen en praatcafés opzoeken, online ons boeken- en DVD bestand raadplegen, ... Hieronder vindt u het aantal bezoeken in het jaar 2010.

- > In 2010 beantwoordde Memo 1091 vragen naar informatie, advies en ondersteuning over diverse aspecten van dementie.
- > Documentatiecentrum: In het documentatiecentrum in Memo Leuven kan men nu 214 boeken en 39 DVD/video's ontlenuen. Ook in het steunpunt van Memo te Heikruis werd werk gemaakt van een documentatiecentrum. Naast een 45-tal boeken kunnen er een aantal tijdschriften en een 20-tal DVD's of video's ontleend worden. Vanaf augustus kan men al het uitleenmateriaal online raadplegen op de website www.ecdmemo.be. In totaal werden er in 2010 bij Memo 187 boeken, DVD's of video's ontleend.
- > Samenwerking met andere initiatieven mbt dementie:
 - 17/03/2010: Overlegtafel thuiszorg provincie Vlaams-Brabant.
 - 25/01/2010, 19/04/2010 en 13/12/2010: Overleg Ouderenzorg Regio Leuven.
 - 20/09/2010: Voorstelling ECD Memo aan hoofdverpleegkundige.
 - Najaar 2010: overleg en samenwerking met OCMW Leuven en Stad Leuven voor projectindiening de-

mentie-vriendelijke gemeente (oproep: Koning Bou-dewijnstichting) met titel 'Thuiswonende mensen met dementie laten participeren aan het culturele en verenigingsleven.'

- 28/09/2010: Overleg Vlaamse Alzheimerliga over opstart familiegroep jongdementie in Turnhout.
 - 30/09/2010: Medewerking herdenkingsviering overleden bewoners WZC De Wingerd.
 - November 2010: Afstemming met 2 projectpartners dementieconsulenten, rol Memo, nalezen projectvoorstellen,...
 - 09/11/2010: Overleg rond indienen project KBS 'activiteiten voor personen met jongdementie' met Mich Pompen (ocmw-voorzitter Pepingen) en Dhr. Mathieu Martens (directeur WZC Mater Dei Heikruis).
 - Samenwerking met studente KUL rond masterproef 'euthanasie bij dementie' en opstart focusgroep artsen. Overleg op 01/12/2010 en 06/12/2010.
 - Samenwerking met het LEN (lokaal educatief netwerk) Pepingen rond publicatie activiteiten en vormen Memo.
 - Samenwerking met de Vlaamse Alzheimer Liga rond de lokale familiegroep in Pepingen en Leuven.
 - Werkgroep dementie Heikruis: tweemaandelijks vergadering rond project beleavingsgerichte zorg in het WZC Mater Dei, Heikruis.
 - Werkgroep dementie Leuven: driemaandelijks vergadering in WZC De Wingerd Leuven.
 - Lokaal sociaal beleid Halle: Memo neemt deel aan de werkgroep 'zorg' van het lokaal sociaal beleidsplan van de stad Halle. Deze overleggroep kwam samen op 14/06/2010 en 22/11/2010.
 - 16/11/2010: Overlegplatform vroegdiagnostiek Vlaanderen. In Dendermonde.
 - 02/12/2010: deelname aan algemene vergadering GOAL (gezondheidsoverleg Arrondissement Leuven).
- > Praatcafés dementie: In 2010 werden op 10 verschillende locaties in onze provincie praatcafés dementie georganiseerd, namelijk in Asse, Diest, Dilbeek, Grimbergen, Haacht, Heikruis, regio Leuven, Tienen, Wolvenstem/Meise en Zaventem. Op deze manier vonden er in 2010 in totaal 48 praatcafés dementie plaats, die door Memo werden ondersteund. Telkens waren er tussen de 20 en 60 familieleden en geïnteresseerden aanwezig. Daarnaast organiseerde Memo opnieuw **vijf praatcafés** jongdementie in Leuven, speciaal gericht naar familieleden van personen met jongdementie. Ook een aantal personen met jongdementie zelf namen hier aan deel.
- > Ontmoetingsavond 'mijn vader, mijn woorden' in Heikruis: Om alle partners van Memo te danken voor de goede samenwerking en hen te inspireren voor het nieuwe werkjaar, organiseerde Memo een **ontmoetingsavond** in Heikruis. 'Mijn vader, mijn woorden' is een poëtische getuigenis gebracht door Mevr. Rosemie Mels. Het is een verhaal over aandacht, schoonheid en over afscheid nemen. Ze vertelt over haar vader en zijn

dementie. Dit werd muzikaal begeleid door Mevr. Liebet Driegelinck, dwarsfluit. Deze avond vond plaats op 28/01/2010.

- > Huiskrant van WZC De Wingerd en WZC Mater Dei: Memo heeft een vaste rubriek in beide huiskranten.

Adviesverstrekking voor complexe situaties

- > Samenwerking Vlaamse Alzheimer Liga:
- Leuven: In 2009 werd in overleg met de Vlaamse Alzheimer Liga en CGG Vlaams-Brabant Oost opnieuw gestart met een familiegroep van de Vlaamse Alzheimer Liga. In 2010 gingen 4 bijeenkomsten door. Memo maakt deel uit van de stuurgroep en helpt het initiatief bekendmaken.
 - Heikruis: In 2010 vonden er 6 bijeenkomsten plaats van de familiegroep. De familiegroep telt een twintigtal vaste leden. De bijeenkomsten gaan telkens over een bepaald thema ivm dementie en worden voorbereid door een kerngroep. Memo was steeds aanwezig op deze bijeenkomsten en begeleidt af en toe ook inhoudelijk een thema. Memo maakt eveneens deel uit van de kerngroep.

Sensibilisering

- > Werelddag dementie Leuven: Op 18/09/2010 vierde de Vlaamse Alzheimer Liga haar 25-jarig bestaan. Daarom wilde zij haar jaarlijkse viering van de werelddag dementie extra glans geven. Men zocht samenwerking met Memo om op 18 september een familieactiviteit te organiseren. In Leuven liggen immers de roots van de Vlaamse Alzheimer Liga. Memo was lid van de voorbereidende werkgroep en ondersteunde de liga in de opmaak van het programma, zoeken van sprekers, bekendmaking, mailing, verzenden persbericht aan radio, TV en geschreven pers en omkadering van de dag. Een onderdeel van het programma was de inhuldiging van een '**wensboom**' aan het Stadhuis in Leuven. Vanaf mei 2010 verspreidden we postkaartjes waarop iedereen een wens met betrekking tot dementie kon noteren. Deze wensen werden op de feestdag in de wensboom opgehangen. Op de academische zitting in het Stadhuis van Leuven werd teruggeblikt en vooruitgekeken naar nieuwe ontwikkelingen mbt dementie. Met 140 aanwezigen was de zitting uitverkocht.
- > Sensibiliseringscampagne dementie in de regio Halle, Pepingen en Sint-Pieters-Leeuw: In februari 2010 werd Memo gecontacteerd door Dhr. Michael Lansens, projectmanager bij de firma Pfizer. Deze firma wilde graag een campagne faciliteren en ondersteunen in de regio

Halle rond detectie van geheugenproblemen en dementie. Op 25/02/2010 ging een eerste verkennend overleg door in Heikruis.

Er waren verschillende samenwerkingspartners: het geriatriesch dagziekenhuis AZ Halle, het aandachtscen- trum AZ Halle, de artsenkring Halle, SEL zorgnetwerk Zenneland, de gemeentebesturen Halle, Pepingen en Sint-Pieters-Leeuw, Memo, CGG's PassAnt Halle en De Poort Halle, Wit Gele Kruis, de Bond van de Zelfstan- dige Verpleegkundigen, ondersteund door Pfizer.

Doel van dit project: Zorglandschap in de regio Halle be- kendmaken, schetsen en optimaliseren zodat personen met een (vermoeden van) beginnende dementie op een zo goed mogelijke manier ondersteund worden.

3 pijlers van dit project:

- Het **zorgaanbod dementie**: de samenwerking ver- hogen tussen de verschillende diensten en hulpver- leners in de regio Halle.
 - Bijscholing voor huisartsen en thuisverpleegkun- digen: Hoe de eerste tekenen herkennen, naar waar kan ik mijn patiënt doorverwijzen, hoe breng ik de boodschap over naar mijn patiënt en zijn omgeving. De bijscholing voor de huisartsen ging door op 29/09/2010. De bijscholing voor de **thuisverpleeg- kundigen** ging door op 05/10/2010. Memo gaf in- formatie over zijn werking en activiteiten en het be- staande aanbod aan ondersteuning in de regio.
 - Infomomenten voor het **brede publiek**: Op 27/10/2010 (Vlezenbeek) en 28/10/2010 (Halle) wer- den 2 infomomenten georganiseerd voor het brede publiek. De acteur Pol Goossen bracht zijn mono- loog 'Uitgewist'. Een huisarts en een neuroloog ver- telde over de eerste tekenen en soorten dementie en gaven aan waar men terecht kan voor een diag- nose en de testen.
- > Andere ondernomen acties:
- 08/06/2010: Seniorenbeurs Halle.
 - 14/09/2010: Filmvoorstelling "Verdwaald in het ge- heugenpaleis" in Kinopolis Brussel. Memo was part- ner bij dit project. Bekendmaking via nieuwsbrief, aankondiging op website. Folders Memo werden verspreid.
 - 07/10/2010: Thuiszorgbeurs Kessel-lo.
 - 21/10/2010: Thuiszorgbeurs Keerbergen.
 - 23/10/2010: Seniorenbeurs Gooik.
 - 02/12/2010: Infostand op toneelvoorstelling 'Witte rozen' in CC De Borre, Bierbeek.

Deskundigheidsbevordering

- > Opleiding referentiepersoon dementie 2010: De op- leiding referentiepersonen dementie werd in de eerste helft van 2010 aangeboden in Leuven, aan 25 cursis- ten. Memo zorgde bij elk van de 8 basisopleidingsda- gen voor de logistieke omkadering, voor de groepsdy- namische begeleiding en 3 dagen werd ook de cursus

door Memo-medewerkers gedoceerd. Memo was ook aanwezig op 2 keuzedagen. Op 09/12/2010 werd een terugkommoment (halve dag) voorzien voor de referen- tiepersonen dementie te Leuven.

- > Impuls dementie: Met 'Impuls Dementie' willen de Ex- pertisecentra Dementie Vlaanderen professionelen in de zorg op een toegankelijke manier kennis laten maken met een specifiek onderwerp binnen het thema van de- mentie.
- Memo werkt i.k.v. de werkgroep VTO ECD-Vlaanderen mee aan de planning van de impulsen in alle provincies in Vlaanderen. Memo omkaderde eveneens 2 impulsen de- mentie, nl. op 19/03/2010 van 9u.30 tot 16u.30 met als thema 'Spreken voor publiek' in Sint-Pieters-Leeuw (10 deelnemers) en op 19/10/2010 van 9u.30 tot 16u.30 met als thema 'palliatieve zorg' te Leuven, (25 deelnemers).
- > Onderdompeling in de wereld van dementie: Deze in- tensieve ééndagsmodule richt zich tot professione- len in de zorg (residentieel, thuis-, ziekenhuis) die hun kennis en inzichten over dementie willen verdiepen en verrijken. Enerzijds wordt stilgestaan bij het dementie- ringsproces, verloop, oorzaken, beleving van dementie, anderzijds ook bij manieren van omgaan met personen met dementie. Deze vorming ging door in Leuven op 04/06/2010, er waren 12 deelnemers (6u.).
- > Dialogen rond dementie: Memo maakte in het acade- miejaar 2009-2010 opnieuw werk van de interactieve vormingscyclus "Dialogen rond dementie" voor profes- sionele zorgverleners en laatstejaarsstudenten. Deze vormingsreeks bestond uit 4 vormingsmiddagen. Het gaat om een interactieve vorming voor professionelen en laatstejaarsstudenten. Deze dialogen vonden afwis- selend plaats in de regio Halle-Vilvoorde en Leuven. Data in 2010 waren: Op 09/02/2010 (Dilbeek) met als thema "Soms zou ik willen wegduiken als ze binnen- komt. Omgaan met problematische families of families met een probleem?" en op 11/05/2010 (Leuven) met als thema "Lijfelijk nabij: bij bed en bad....vanzelfspre- kend of toch een opgave? Contacten in de intieme le- venssfeer." Memo hielp ook andere regionale ECD's die interesse toonden om deze nieuwe vormingsformule in andere provincies over te nemen.
- > Voorbereiding vorming 'ontspoorde zorg', ism. de pro- vincie Vlaams-Brabant: In 2010 werden een aantal over- legmomenten voorzien om een vorming 'ontspoorde zorg' voor te bereiden. Deze vorming wordt georgani- seerd ism de provincie Vlaams-Brabant en zal zowel in het arrondissement Leuven als in de regio Halle-Vilvoor- de aangeboden worden. Geplande data zijn: vrijdag 29 april 2011 (Leuven) en vrijdag 27 mei 2011 (Asse) van 13u.30 tot 16u.30.
- > Op vraag van het Overleg Ouderenzorg Regio Leuven (13/12/2010): Uitwerken van een vormingsnamiddag

met de film 'Verdwaald in het geheugenpaleis' voor de leden van het OOR. Dit zal doorgaan op 24/02/2011 in de Kinepolis Leuven.

> Vormingscyclus dementie in samenwerking met Lokale SEL-werking van Kapelle-op-den-Bos en Londerzeel: Het SEL van Kapelle-op-den-Bos en Londerzeel contacteerde in het voorjaar 2010 Memo om samen een vormingscyclus rond dementie uit te werken. Doelgroep: mantelzorgers, familieleden en professionele hulpverleners uit de thuiszorg. Er werden 4 vormingsavonden gepland. Programma:

- Eerste avond op 28/10/2010: 'Wat is dementie?', met als spreker Dhr. Luc Van De Ven.
- Tweede avond en derde avond op 02/12/2010 en 24/02/2011: Verschillende thema's in workshops. In elk groepje wordt een aspect van dementie verder uitgediept. Dit telkens onder begeleiding van drie personen, waaronder 2 professionelen en 1 iemand die interviewer is. Deze avond zal een tweede keer worden herhaald. Thema's zijn: diagnostische proces, hoe ga je om met veranderend gedrag?, wat naar de toekomst?
- Vierde avond op 24/03/2011: Voorstelling van de verschillende initiatieven en organisaties in de regio.
- Vorming en opleiding gegeven door Memo: Naast een actieve rol in de organisatie van vormingsinitiatieven in samenwerking met ECD Vlaanderen, verzorgde Memo ook vorming op maat. In totaal gaf Memo 120.50 uren vorming aan 1544 personen, waarvan 61.2 % professionele hulpverleners en 38.8 % familieleden.

Concept- en methodiekstudie, studie en onderzoek

> Project jongdementie: Bij Memo Leuven kwamen veel hulpvragen rond jongdementie, namelijk 144 in 2010. De praatcafés jongdementie blijven een belangrijke pijler bij de werking rond jongdementie. Een deel van onze acties rond jongdementie zijn opgenomen in samenwerking met het Expertisecentrum dementie Vlaanderen.

> Ondernomen acties:

- Er gingen in 2010 vijf praatcafés jongdementie door in Leuven, in samenwerking met de Vlaamse Alzheimer Liga. Het aantal aanwezigen schommelde tussen 15 en 30.
- Op 23/02/2010 organiseerde de werkgroep jongdementie Vlaanderen een minisymposium in het Vlaams Parlement. Memo is actief lid van deze werkgroep. Een laatste voorbereidende vergadering ging door op 19/01/2010. Memo contacteerde sprekers en hielp ook met de bekendmaking van dit symposium. Doelgroep: parlementairen (Vlaams en federaal parlement), zorgsector via de koepelorganisaties, besluitvormers (VAPH, RIZIV, ...). 200 aanwezigen.

- Ism ECD Vlaanderen: Overleg met Vlaams Agentschap voor personen met een handicap op 19/01/2010 ivm de opmaak van een protocol dementie.
- Ism ECD Vlaanderen: overleg met kabinetsmedewerker van Tom Dehaene.
- September 2010: externe proefschriftlezer scriptie Erasmus Hogeschool over jongdementie.
- 28/09/2010: Overleg Vlaamse Alzheimerliga over opstart familiegroep jongdementie in Turnhout.
- 12/10/2010: werkgroep jongdementie, ism ECD Vlaanderen.

> Project ontmoetingsgroepen voor personen met beginnende dementie, ism CGG PassAnt: In april 2009 kregen we steun toegezegd bij dit project door de Provincie Vlaams-Brabant. De ontmoetingsgroep werd opgestart in Leuven en Halle met een tiental bijeenkomsten vanaf oktober 2009. In Tienen was eveneens interesse voor dit initiatief en zal men ook starten in 2011. Iedere bijeenkomst duurt 2,5 u en bestaat uit drie onderdelen: motorische en relaxatieoefeningen, informeel contact en groepstherapie onder begeleiding van twee gesprekstherapeuten. De mantelzorgers werden ook tweemaal uitgenodigd om deel te nemen aan de ontmoetingsgroep. Memo is partner bij de ontmoetingsgroep en treedt als facilitator op: hulp bij de bekendmaking, toeleiding en opvolging van het project. In 2010 werd werk gemaakt van een nieuwe folder en werd het initiatief voorgesteld aan verwijzers in Leuven op 07/12/2010. Op 15/09/2010 werd een posterpresentatie voorgesteld op het 5de Vlaams Geestelijk Gezondheidscongres 2010.

> Project belevingsgerichte zorg: In het WZC Mater Dei Heikruis startte men in 2003 met de Werkgroep Dementie. Centraal in deze werkgroep staat de belevingsgerichte zorg naar de bewoner, familie en zorgverleners. Memo is reeds vanaf de start van deze werkgroep betrokken bij het denkproces en het uitwerken van een aantal concrete aandachts- en werkpunten. In 2010 werd met een jaarthema gewerkt, nl. "Werken aan positieve beeldvorming van het rusthuis".

> Project dementieconsulent: In september 2010 maakte Vlaams minister Van Deurzen zijn dementieplan bekend. Eén van de onderdelen was het inschakelen van dementieconsulenten in de thuiszorg. Een aantal maanden later deed de minister een oproep op het werkveld om projecten in te dienen die de functie van deze dementieconsulenten zouden onderzoeken. Memo Leuven werd door CM en aantal partners verzocht om mee een project in te dienen en ook Memo Halle-Vilvoorde werd gevraagd om mee te werken aan het onderzoeksproject van de Welzijnskoepel West-Brabant.

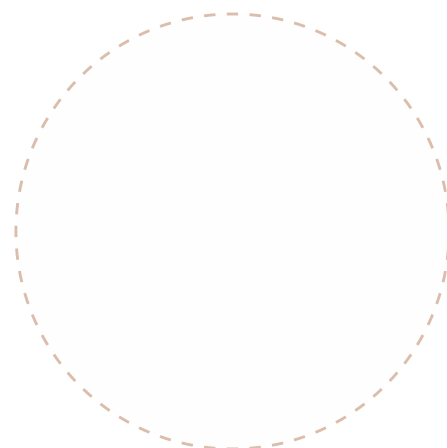
- > Eigen vorming en opleiding:
 - Basisopleiding tot contextuele hulpverlening, Leren over Leven, Antwerpen: 8 dagen, academiejaar 2009-2010, 8 dagen academiejaar 2010-2011.
 - 23/02/2010: Minisymposium jongdementie in Brussel.
 - 04/03/2010: Bezoek aan De Wingerd: informatie rond comfortzorg, door Dhr. Jo Declercq, kinesitherapeut.
 - 20/03/2010: Studiedag 'Syndroom van Down en dementie', Antwerpen.
 - 27/05/2010: Keuzedag 'opleiding referentiepersoon dementie' rond het thema 'omgaan met agressie' in Leuven.
 - 09/09/2010: Interne bijscholing ECD Vlaanderen, thema 'Zorg voor jezelf'.
 - 02/12/2010: Deelname interne vorming ECD Vlaanderen met In-Spinazie.
- > Webapplicatie dementie: Dit is een project van het Vlaamse Expertisecentrum Dementie. De webapplicatie kwam tot stand in samenwerking met de regionale expertisecentra dementie, het produktiehuis The Wizard uit Mechelen, de Koning Boudewijnstichting, de patiëntenorganisaties en met de steun van 4 farmaceutische bedrijven. Medewerkers van de regionale centra zijn betrokken bij de concrete uitwerking van dit project. Memo volgt dit mee op. In het najaar 2009 werden de eerste 3 blokken 'er is iets niet pluis', 'wat is er aan de hand' en 'het krijgt een naam' online voorgesteld. In het voorjaar 2010 maakte de werkgroep webapplicatie werk van de volgende 3 blokken, nl. '100.000 vragen en gevoelens', 'wat nu?' en 'gedeelde zorg'. De lancering hiervan ging door op woensdag 23 juni 2010, naar aanleiding van de jaarlijkse Dag van de Mantelzorger. In totaal staan er meer dan 100 filmpjes online.
- > Jongdementie: er werd samengewerkt met ECD Vlaanderen rond de opstart van een werkgroep jongdementie in Vlaanderen met alle mogelijke actoren rond jongdementie in Vlaanderen en rond persberichten in verband met dit thema (zie hoger).

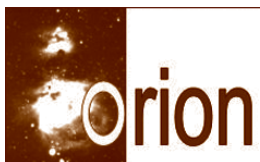
Signaalfunctie

- > Een belangrijke doelstelling van Memo is samenwerkingsverbanden met verschillende diensten en organisaties in de regio verder uit te bouwen. Sinds 2005 is er daarom een adviesgroep Memo opgericht. In 2009 hebben we deze adviesraad ruimer opengesteld voor al onze samenwerkingspartners. De nieuwe 'open vergadering Memo' zal gepland worden in het najaar 2011.
- > Lokaal sociaal beleid Halle: Memo neemt deel aan de vergaderingen van de werkgroep 'Zorg' van het lokaal sociaal beleidsplan van de stad Halle. Deze overleggroep heeft tot doel de operationele doelstellingen van het beleidsplan te vertalen en mogelijke acties en een actieve sociale kaart op te bouwen. Memo krijgt op deze manier de kans een signaalfunctie op te nemen.

Samenwerking met andere regionale Expertisecentra Dementie en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen

- > Medewerkeroverleg ECD's: Memo was aanwezig op de vergaderingen, die doorgingen op 16/02/2010 en 24/06/2010. Op 19/10/2010 vond een extra medewerkeroverleg plaats waarop het dementieplan van Minister Vandeuren werd voorgesteld en besproken.
- > Raad van bestuur van het expertisecentrum dementie Vlaanderen: Rudiger De Belie vertegenwoordigt Memo op dit overleg.
- > VTO-werkgroep: Plannen en programmeren van het vormingsaanbod van ECD-Vlaanderen en alles wat met Vorming, Training en Opleiding te maken heeft. Memo blijft actief meewerken in deze werkgroep.

Orion

Expertisecentrum Dementie
Antwerpen

Sint-Bavostraat 29 – 2610 Wilrijk
t 03 820 73 22
orion@dementie.be

Voorstelling

Directie

Bernadette Van Den Heuvel : directeur van regionaal ECD Orion en vertegenwoordiger van regionaal ECD Orion in de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen vzw.

Medewerkers

Hilde Vanderlinden : coördinator regionaal ECD Orion, werkt deeltijds (26u/38u).

Katja Van Goethem : consultant regionaal ECD Orion, werkt deeltijds (27u/38u).

Karin Janssens : administratief medewerker regionaal ECD Orion, werkt deeltijds (6u/38u).

Stuurgroep

Het regionaal ECD Orion wordt omkaderd door een stuurgroep die 3 tot 4 maal per jaar vergadert. Orion zetelt op haar beurt in de stuurgroepen van verschillende partners, zoals de vorige jaren.

Resultaatsgebieden convenant:

1. Informatieverstrekking

Voordrachten in lokale (diensten)centra en seniorenorganisaties over dementie, omgaan met en opvang voor personen met dementie en hun omgeving

Door de toenemende vergrijzing van de bevolking stijgt het aantal personen dat op een of andere manier te maken krijgt met dementie.

Sinds 2008 merkt het Dementienetwerk Provincie Antwerpen dat er een grote nood is aan informatie en speelt daar ook op in om dementie bespreekbaar te maken.

Regionaal ECD Orion heeft ook in 2010 voordrachten gegeven in verschillende lokale dienstencentra, met als doel mensen te informeren zodat we dementie beter bekend maken en aldus proberen het taboe te doorbreken.

Daarnaast heeft ECD Orion, binnen het kader van de Pluk-de-Dialogen, ook heel wat interactieve discussienamiddagen georganiseerd in lokale centra (zie rubriek Pluk de Dag).

Faciliteren van praatcafés door deelname aan stuurgroepen

Regionaal ECD Orion was in 2010 betrokken bij de programmatie van praatcafé Noorderlicht (regio Essen, Kalmthout, Wuustwezel, Kapellen, Stabroek en Brasschaat) en bij de programmatie van praatcafé Dwaallicht (regio Beerse, Brecht, Malle, Ranst, Schilde, Wuustwezel en Zoersel). en zal dit ook verder zetten in 2011.

Regionaal ECD Orion neemt één maal per jaar deel aan de stuurgroepvergadering van elk van deze praatcafés.

Als dusdanig speelt regionaal ECD Orion een belangrijke rol in de voorbereiding van de programmatie met name : de bewaking van de inhoud en de methodiek, de jaarplanning, de keuze van de sprekers. Een zeldzame keer fungeert een medewerker van regionaal ECD Orion ook als geïnterviewde.

Bereikbaarheid voor informatie aan en doorverwijzing van de omgeving van de persoon met dementie

Regionaal ECD Orion is telefonisch (bij afwezigheid is er een antwoordapparaat) en via e-mail bereikbaar voor professionals en mantelzorgers wanneer zij informatie nodig

hebben ivm dementie. Dit kan zijn onder de vorm van brochures, boeken, websites, maar ook doorverwijzing naar thuiszorgdiensten, dagopvang, kortverblijf, residentiële opvang, diagnostische centra, praatcafés, Alzheimerliga, mantelzorgverenigingen, enz... Zie ook rubriek Inloophuis.

Project 'Vermist@hekla.be'

De Ministeriële Richtlijn van 20 februari 2002 inzake Opsporing van Vermiste Personen maakte de politiezone HEKLA alert voor alle zwakke schakels in de veiligheidsketting wat betreft vermissing. Naar aanleiding van de film "De Zaak Alzheimer" in 2003 nam ECD Orion contact op met de politiezones uit de provincie Antwerpen om de dienstverlening naar de kwetsbare doelgroep "personen met dementie" te verbeteren of lacunes in het omgaan met dementie te bespreken. Politiezone HEKLA reageerde positief en hieruit groeide het project "Vermist@hekla", dat een proefperiode kende in 2006 en tot op heden een succesverhaal is binnen en buiten de politiezone. In 2010 werd werk gemaakt van sensibilisering binnen de thuiszorgsector. Een hoofdinspecteur van de politiezone HEKLA ondernam stappen om het project kenbaar te maken bij de Lokale Huisartsenkringen en mocht zeer regelmatig en met veel enthousiasme Vermist@hekla toelichten bij collega's uit binnen- en buitenlandse politiezones. De digitale versie van het draaiboek en protocol werden zeer frequent geraadpleegd via <http://www.hekla.be/zdiensten/vermissing/draaiboek.pdf>. Een viertal vergaderingen stonden op de jaarkalender van 2010: één opleidingsdag en 3 vergaderingen van de stuurgroep, waaronder 2 plenaire vergaderingen.

Pluk-de-Dag dialogen

'Pluk de Dag Dialogen' is een voortzetting van de interesse en de dynamiek die bij de Antwerpse bevolking ontstond naar aanleiding van het bekijken van de docureeks 'Pluk de Dag' op RTV Kempen en Mechelen. Het is een project dat samen met de collega's van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen werd opgestart en uitgevoerd.

Met 'Pluk de Dag Dialogen' willen we het isolement van personen met dementie doorbreken, de bespreekbaarheid van dementie vergroten en een meer positief beeld creëren over het leven met dementie.

Vanuit het dementienetwerk Provincie Antwerpen (DPA) werd een specifieke interactiemethodiek uitgewerkt om dialogen tussen het publiek tot stand te brengen. Om de dialogen vlot te laten verlopen opteerde het DPA voor groepen van maximum 30 deelnemers.

Er werden een aantal acties ondernomen ter realisatie en bekendmaking van het project :

- een subsidieaanvraag bij de Koning Boudewijnstichting in het kader van de projectoproep 'Dementievriendelijke gemeente'.
- een kant-en-klaar-pakket dat ter beschikking gesteld werd aan de organisatoren/gemeenten met bovendien een overzicht van praktische afspraken.

- samenwerkingsverbanden binnen verschillende gemeenten van de provincie Antwerpen, ondermeer via een uitgebreide toelichting op het provinciaal trefmoment ouderenbeleid van 31 mei 2010.
- een sessie 'Dementievriendelijke zorg in je gemeente: er kan meer dan je denkt' op de Health-care Beurs van 14 oktober 2010.
- veel pers aandacht in diverse lokale bladen en het provinciaal nieuws (provinciaal domein welzijn, september 2010, nummer 13).
- mogelijkheid voor deelnemers om zich verder te informeren aan de informatiestand van het dementienetwerk.
- een mooie verjaardagskalender met foto's en citaten uit de reeks geïllustreerd met cartoons van Griet Blockx. die gratis uitgedeeld werd en wordt.

Gratis deelname dankzij de Koning Boudewijnstichting. Het DPA stelde vast dat tijdens deze Pluk de Dag Dialogen vooral mantelzorgers en senioren aanwezig waren. Door te werken met verschillende op voorhand bepaalde thema's, werden verscheidene aspecten van dementie extra belicht. Het viel op dat er nog heel wat informatieve basisvragen omtrent het ziektebeeld van dementie naar boven kwamen. De deelnemers kregen aan de hand van deze methodiek ook de kans om zowel hun eigen verhaal te delen met anderen als om informatie in te winnen. De reacties zijn over het algemeen zeer positief.

Het DPA heeft heel wat meer dan de verwachte voorbereidende tijd geïnvesteerd in het hermonteren van de DVD (in samenwerking met RTV) én in het uitwerken van de thematische methodiek (ondermeer in samenwerking met InSpinazie). Ook de praktische beslommingen vergden voor de begeleiders een bijkomende inspanning.

Aangezien het DPA op korte tijd het aantal voorziene dialogen behaalde en de vragen blijven binnenkomen, verwachten we dat dit project ook in de toekomst verder loopt. Er zijn immers ondertussen reeds heel wat Pluk de Dag Dialogen ingeboekt voor 2011.

2. Adviesverstrekking voor complexe zorg- en begeleidingssituaties in strikt uitzonderlijke gevallen

Advies en consult

Via telefoon, e-mail of in persoonlijke gesprekken wil regionaal ECD Orion ondersteuning en strategieën aanbieden aan de zorgvrager en zijn brede omgeving.

In 2010 had regionaal ECD Orion 8 persoonlijke en 46 telefonische contacten **buiten de setting van het inloophuis**. Daarnaast waren er ook nog tientallen vragen die via mail gesteld werden. Hierbij ging het vooral om adviesverstrekking aan personen met dementie en vooral hun mantelzorgers.

Vanuit professionele hoek kregen we regelmatig de vraag voor advies, coaching, informatie voor eindwerken ed. Deze vragen kwamen dikwijls uit de residentiële ouderen-

zorg, maar ook uit de thuiszorgdiensten, huisartsen, zelfstandige thuisverpleging, verpleeghuizen voor mensen met een beperking, palliatief netwerk, nachtzorg, docenten en studenten.

Om aan de stijgende vraag van laagdrempelige advies- en informatieverstrekking tegemoet te komen besloot regionaal ECD Orion om met een Inloophuis dementie te starten.

Inloophuis Dementie

Sinds hun ontstaan behoort informatie- en adviesverstrekking tot de activiteiten van de ECD's en dus tot deze van het regionaal ECD Orion.

In de loop van 2009 lanceerde de Koning Boudewijnstichting een oproep om projecten in te dienen in het kader van ontwikkeling van dementievriendelijke gemeentes.

Deze oproep bracht het regionaal ECD Orion op het idee om een Inloophuis dementie op te starten in Wilrijk, dat ook toegankelijk is voor de andere gemeenten van het arrondissement Antwerpen.

Begin februari 2010 opende het Inloophuis Dementie zijn deuren.

Het Inloophuis Dementie is een laagdrempelige ontmoetingsplaats geworden voor mensen met dementie, hun mantelzorgers (familie, vrienden, kennissen) en hun brede omgeving.

Tijdens het schooljaar stelt het regionaal ECD Orion de deuren van zijn Inloophuis elke woensdagvoormiddag en vrijdagnamiddag open, om een aantal diensten aan te bieden:

- gerichte informatie verstrekken naar de personen met dementie en hun brede omgeving
- informele contacten bevorderen tussen personen met dementie en/of mantelzorgers
- professioneel advies verstrekken over (omgaan met) dementie, aangepaste doorverwijzing.

Tussen 1 februari 2010 en 31 december 2010 kreeg ECD Orion 116 bezoekers over de vloer, waarvan 11 studenten, 2 docenten, 11 professionele hulpverleners (huisartsen, gerieters, hoofdverpleegkundigen, maatschappelijk assistenten, ...) , 91 mantelzorgers (kinderen en partners van personen met dementie en één bezoeker die zelf 3 jaar

geleden de diagnose dementie kreeg en er een luisterend oor en ondersteuning vond.

Door mantelzorgers en geïnteresseerden meer informatie over de ziekte te geven, leren ze de ziekte sneller kennen en begrijpen en is het makkelijker voor de mantelzorgers om met de persoon met dementie om te gaan. Uiteindelijk hebben ook de personen met dementie hier baat bij en verhoogt hun kwaliteit van leven.

Door het bieden van een luisterend oor voelen mantelzorgers zich gesteund en verhoogt dit hun draag- en veerkracht om de 24 op 24 uren zorg voor een persoon met dementie waar te maken. Veel gehoorde uitspraken van mantelzorgers zijn : *"Oh madam, eindelijk eens iemand die verstaat wat ik meemaak"*; *"Spijtig dat ik jullie niet vroeger heb leren kennen"*; *"Ik dacht dat ik hier nooit ging uitgeraken! Ik zag echt niet hoe ik hiermee verder moest en nu zie ik weer enkele uitwegen"*.

Het niet kennen van de juiste diagnose of de manier van omgaan met hun familielid met dementie zorgt voor heel veel twijfels, uitstellen van het nemen van beslissingen en zoeken naar hulpmiddelen, kortom zorgt voor veel onzekerheid, verwarring, stress of depressieve gevoelens. Na hun bezoek aan het inloophuis gaan mantelzorgers of sneller over tot een diagnosestelling, of gaan op zoek naar nieuwe (professionele) partners en hulpmiddelen in de zorg.

Via gerichte informatie over de lokale sociale kaart kunnen mensen de weg naar de specifieke hulpverlening sneller vinden en zijn zij beter in staat om op termijn zelf hun situatie aan te pakken, greep te houden over de zorgsituatie en de regie over de zorg te (blijven) houden.

Studenten, professionals en andere geïnteresseerden raken op een snelle en laagdrempelige wijze aan informatie en didactisch materiaal ivm dementie en verruimen hun kennis en inzichten over de ziekte en de benaderingswijzen.

Familiepraatgroep ism de Alzheimerliga

Regelmatig bereikt ons ook de vraag naar Familiepraatgroepen (of oprichting daarvan) in de regio Antwerpen. Begin van 2010 is een familiepraatgroep opgericht in de regio Wilrijk olv de Alzheimerliga in samenwerking met ECD Orion en WZC St-Bavo. Bij gebrek aan een deelnemer die het

voortouw neemt, werd dit project na enkele sessies opgeschort.

3. Sensibilisering

Deelname aan provinciale werkgroepen (ouderenzorgoverleg en ouderenmis(be)handeling)

Regionaal ECD Orion is lid van twee provinciale werkgroepen, ouderenzorgoverleg en ouderenmis(be)handeling, waar projecten uitgewerkt worden samen met verschillende partners van het werkveld, in samenwerking met het provinciebestuur.

Meewerken aan de ontwikkeling van webapplicatie www.omgaanmetdementie.be ter ondersteuning van de mantelzorger (Vlaams)

In 2010 werden de laatste drie delen van de in totaal zesdelige webapplicatie voor mantelzorgers gelanceerd. Deze webapplicatie bevat zowel verhalen van mantelzorgers voor mantelzorgers, verhalen van personen met dementie, interviews met professionals en een container met informatie. Het regionaal ECD Orion is één van de regionale partners in de ontwikkeling en het onderhoud van de webapplicatie voor mantelzorgers.

– Documentaire Klara Van Es

Documentairemaakster Klara Van Es heeft de documentaire “Verdwaald in het geheugenpaleis” gemaakt over “leven met dementie door de ogen van personen met dementie”. Deze documentaire werd gedraaid in WZC De Bijster in Essen.

Op 14 september 2010 werd deze film twee keer vertoond.

In de namiddag was er een “avant-première” voor mantelzorgers en scholen, waar meer dan 600 aanwezigen waren. ECD Orion en de partners van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen hebben samen met de dienst welzijn en gezondheid van de provincie Antwerpen de programmatie ontwikkeld en een nabespreking/panelgesprek georganiseerd en begeleid.

Enkele reacties van kijkers :

“Een hele mooie film. Wat is het leven mooi voor deze mensen. Grote bewondering voor de helpers.”

“Ik vond het een goede film, de gevoelens en gedachten zijn verfilmd net zoals in de realiteit. Je ziet ook het stilletjes achteruitgaan van de bejaarden en wat typisch is aan dementerende mensen. Boeiend!”

“Oneindig ontroerend!”

“Mooi, heel ontroerende film. Respectvol gemaakt voor deze, als maar groter wordende, groep van onze samenleving. Hopelijk word ik van deze vreselijke ziekte gespaard.”

“Het was schitterend! Zeer sereen, maar toch zo sprekend. Zo veel kleine details –zo veel waarheid. Schitterend!”

Diezelfde avond ging de documentaire in première in aanwezigheid van prinses Mathilde, een aantal beleidsmakers van Vlaanderen, tientallen professionals uit de film- en de zorgsector. Ook hier hebben ECD Orion de partners van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen hun steentje bijgedragen aan de voorbereiding en de uitwerking van dit event in samenwerking met het provinciebestuur van de provincie Antwerpen, het productiehuis en de KBS.

Sinds de lancering van de film verzorgt ECD Orion ook de nabesprekingen van de film binnen het arrondissement Antwerpen. Zowel de voorbereiding, de ondersteuning en de nabesprekingen zijn tijdsintensief en vragen nog steeds een belangrijke tijdsinvestering van ECD Orion en de partners van het DPA.

– De huisarts als STAPSTEEN in de keten van zorg voor personen met dementie – een symposium.

ECD Orion en de leden van het DPA beschouwen de huisarts als een onmisbare schakel in het diagnoseproces dementie. Omwille van deze reden willen wij huisartsen sensibiliseren, enkele handvatten aanreiken die dit diagnoseproces faciliteren en/of een antwoord kunnen bieden op enkele vaak voorkomende problemen bij beginnende dementie. In 2010 zijn we dan ook volop gestart met de voorbereiding van een symposium voor de huisartsen in de provincie Antwerpen, dat doorgaat op zaterdag 2 april 2011 in het Provinciehuis in Antwerpen.

4. Deskundigheidsbevordering

Bijdrage aan VTO-beleid van ECD Vlaanderen vzw (VTO-cel, Opleiding Referentiepersoon Dementie, Intervisie, Onderdompeling, Impuls)

1. De collega's van Expertisecentrum Dementie Tandem organiseerden in het voorjaar van 2010 de Opleiding

Referentiepersoon Dementie voor geïnteresseerden uit de provincie Antwerpen. De bijdrage van Orion beperkte zich tot het verzorgen van volgende keuzedagen:

- > 16 april 2010: Spreken voor publiek : een intensieve workshop voor wie vorming wil geven over dementie
 - > 29 april 2010: Zorgen voor Jezelf : een confrontatie met de krachten en lasten die hulpverleners onderkennen bij het zorgen voor anderen, leren herkennen van en omgaan met stresssignalen.
 - > 21 mei 2010: Animatieve Grondhouding: een dag vol inleefoefeningen en reflectie op de huidige invulling van animatie en animatieve grondhouding.
2. De **Impulsen Dementie** leggen de focus op de transfer van theorie naar praktijk. ECD Orion verzorgde het thema “Spreken voor Publiek” op 19 maart 2010 in Sint-Pieters-Leeuw.
 3. De leden van de VTO-cel kwamen 5x samen om zich te buigen over het aanbod, de kwaliteit en de inhoud van de opleidingen door ECD Vlaanderen, het updaten van kennis en expertise van regionale medewerkers, organisatie van studiedagen enz. ECD Orion maakt deel uit van deze werkgroep.
 4. In 2008 startte ECD Orion met **2 intervisiegroepen**. De ene groep liep ten einde in 2009, de parallelgroep beëindigde het intervisieparcours in het voorjaar van 2010. In deze laatste zaten vooral hoofdverpleegkundigen en dienstverantwoordelijken rond de tafel om oplossingen te zoeken voor werkgerelateerde problemen. Bij de evaluatie bleek dat men vooral herkenning en steun vond bij mekaar en anders had leren kijken naar de zaken. Deelnemers bleken zeer tevreden over het mogen proeven van heel wat methodieken en het inzicht dat niet elk probleem hoefde/kon opgelost worden. Er werd unaniem gevraagd om een vervolg. Deze vraag stond aan de wieg van het nieuwe vormingstraject: Terugkomdagen Referentiepersoon Dementie. Acht personen schreven zich hiervoor in en het startschot werd gegeven op 21 september. Het mandaat van een referentiepersoon werd het gespreksthema van de dag. Terugkomdag 2 op 30 november behandelde de vraag “Assertieve families hebben (on)gelijk?”.
Het regionaal ECD Orion investeerde in totaal ongeveer 60 uren in het VTO-beleid van ECD- Vlaanderen. Daarnaast volgden de medewerkers van ECD Orion zelf ook nog enkele opleidingen:
23 februari: Minisymposium Jongdementie: 2,5u
19 en 26 april : Seminarie Stemcoaching :2x3,5u
22 april: Coaching rond het project “Pluk de Dagdialogen” bij Inspinazie: 7u
7 mei: Keuzedag A-typische vormen van dementie: 3u
2 september: Coaching rond het project “Pluk de Dagdialogen” bij Inspinazie: 7u
25 oktober: Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag, Deinze: 6u
2 december: Innovatietraining, Inspinazie: 7u
 5. ECD Orion gaf ook vorming aan de geïnteresseerde collega's van de andere regionale expertisecentra dementie rond het thema “zorgen voor jezelf”.
Het regionaal ECD Orion investeerde in totaal ongeveer 60 uren in het VTO-beleid van ECD- Vlaanderen. Daarnaast volgden de medewerkers van ECD Orion zelf ook nog enkele opleidingen:
23 februari: Minisymposium Jongdementie: 2,5u
19 en 26 april : Seminarie Stemcoaching :2x3,5u
22 april: Coaching rond het project “Pluk de Dagdialogen” bij Inspinazie: 7u
7 mei: Keuzedag A-typische vormen van dementie: 3u
2 september: Coaching rond het project “Pluk de Dagdialogen” bij Inspinazie: 7u
25 oktober: Omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag, Deinze: 6u
2 december: Innovatietraining, Inspinazie: 7u

3 december: Studiedag Huntington, Leuven: 6u

Aanbieden van allerlei vormen op maat voor WZC's, thuiszorgdiensten, scholen, enz.

In 2010 heeft het regionaal ECD Orion 189,5 uur regionale vorming gegeven, verdeeld over 63 sessies aan in totaal 1361 personen. studenten, professionelen, bezoekers van lokale dienstencentra, familie en vrijwilligers.

Er werden 43 vormen gegeven aan in totaal 967 professionelen over volgende thema's : zorgen voor jezelf, basisvorming dementie, omgaan met personen met dementie, omgaan met agressie, intervisie, voedingsethiek, voorbereiding voor een gefundeerde visietekst in de zorg voor personen met dementie, palliatie en dementie, moeilijk hanteerbaar gedrag, dementie en communicatie, dementie/depressie en gedragsstoornissen, waarden en normen, een aantal vormingstrajecten en nabesprekingen van een film.

Voor vrijwilligers, familie en studenten waren er 16 sessies voor in totaal 392 personen. De thema's voor deze groep waren vooral infosessies, pluk-de-dag dialogen en basisvormingen dementie. Ook de thema's omgaan met dementie, communicatie en dementie, angst en agressie bij personen met dementie en een nabespreking van een film, kwamen aan bod.

Studiedag Palliatie en Dementie. Een samenwerking van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen en de Netwerken Palliatieve Zorg van de provincie

Aangezien er na de 4 studiedagen, verdeeld over het najaar 2009 en het voorjaar 2010 (met in totaal 240 aanwezigen), nog een lange wachtlijst bestond met geïnteresseerden voor dit thema, besloot het Regionaal ECD Orion samen met de partners van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen en de Netwerken Palliatieve zorg van de Provincie nog twee bijkomende studienamiddagen te organiseren voor professionelen, in het najaar 2010.

Het thema “Palliatieve zorg bij personen met dementie. Wanneer en hoe?” werd uitgediept ahv een interactieve casusbespreking per sector. Hierna kregen de deelnemers een theoretisch kader aangereikt door een medewerker van PHA. Eventuele vragen of bedenkingen kregen ten slotte kans op antwoord of reflectie tijdens het afsluitend en zeer pittig panelgesprek.

Ondanks de grote stormloop in 2009, liepen de inschrijvingen in 2010 aanvankelijk moeizaam. De eerst geplande studiedag moest, wegens te weinig inschrijvingen, worden afgelast.

Op de tweede studiedag op 14 december in het Provinciaal Vormingscentrum te Malle mochten we deelnemers verwelkomen uit de onderwijs-, ziekenhuis- en residentiële sector. De thuiszorgsector bleef ondervertegenwoordigd. Uit de evaluaties bleek dat de inhoud van de studiedag absoluut beantwoordde aan de huidige nood en informatievraag bij

de deelnemers. Bijna iedereen gaf aan dat een hele studiedag rond dit thema wenselijk is. Dit kunnen we niet links laten liggen. Wordt zeker en vast vervolgd in 2011.

Vrije VormingsMedewerkers

In 2010 heeft ECD Orion geen beroep gedaan op vrije vormingsmedewerkers, bij gebrek aan kandidaten.

5. Concept- en methodiekstudie; studie en onderzoek

Fitness en Dementie

Eind 2008 lanceerde de Koning Boudewijnstichting een projectoproep rond "Beter omgaan met personen met dementie".

WZC Ten Kerselaere diende een project in met als titel "Fitness voor personen met een dementie", waarbij een bewegings/fitness programma voor thuisverblijvende personen met dementie, samen met hun mantelzorger en/of verzorgende, werd opgezet.

Het regionaal ECD Orion werd verzocht om medewerking te verlenen aan dit project. Dit project werd tevens de aanzet voor een meer gefundeerd wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen over het effect van bewegingsprogramma's bij personen met een dementie (op lichamelijk en psychosociaal vlak). Er werd een stuurgroep opgericht met leden van verschillende faculteiten (verpleegkunde, kinesitherapie en toegepaste psychologie) uit hogescholen en universiteiten, een thuiszorgorganisatie, WZC Ten Kerselaere, de wetenschappelijk medewerker van ECD Vlaanderen en het regionaal ECD Orion. In de loop van 2010 werd er gebrainstormd, een eerste protocol uitgeschreven, contacten gelegd met verschillende centra waar de studie zou kunnen plaatsvinden, literatuurstudies opgezet en financieringskanalen gezocht. Het regionaal ECD Orion coördineert deze vergaderingen, stuurt de agenda uit, maakt de verslagen en zoekt mee naar deelnemende woon- en zorgcentra.

Zorgpad Dementie

Regionaal ECD Orion maakt deel uit van de werkgroep rond de uitwerking van een Zorgpad Dementie binnen de provincie Antwerpen in de regio Malle-Zoersel. Dit zorgpad werd uitgewerkt in 2009 olv een thuiszorgdienst, werd gelanceerd voor professionals op 27 september 2010, zal bekendgemaakt worden bij de gebruikers in het voorjaar van 2011 en vervolgens verder uitgetest worden.

6. Signaalfunctie

Regionaal ECD Orion wil verschillende lacunes aangeven naar de verschillende overheden. De belangrijkste zijn :

- Regionaal ECD Orion wordt nog steeds regelmatig ge-

contacteerd door mantelzorgers met de vraag voor een consult/gesprek. De nood aan (vooral psychische) ondersteuning bij de mantelzorgers is groot en er bestaat nog steeds een gebrek aan aanbod. Met de opstart van het Inloophuis Dementie hoopt ECD Orion deels aan deze nood tegemoet te kunnen komen.

- Partners en ouders van personen met jongdementie komen regelmatig terecht bij het regionaal ECD Orion met de klacht dat er weinig geschikte opvang voor deze mensen is en dat zij nog steeds terechtkomen in de psychiatrie of in de klassieke woon- en zorgcentra of dagverzorgingscentra waar de gemiddelde leeftijd veel hoger ligt. Het regionaal ECD Orion signaleert deze problematiek aan ECD Vlaanderen dat hierover een minisymposium organiseerde in het Vlaams Parlement, begin 2010. Het regionaal ECD Orion heeft ook een persoon met Jongdementie en haar mantelzorger aangebracht die een gefilmde getuigenis brengen op voornoemd symposium.
- Mantelzorgers van personen met dementie klagen dikwijls over de lange weg die men aflegt alvorens men een diagnose krijgt. De partners van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen willen samen proberen daaraan iets te verhelpen door verschillende projecten op te zetten, waaronder een symposium voor huisartsen (zie hierboven).

7. Loyauteit en samenwerking tussen de negen expertisecentra onderling en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Samenwerking met andere regionale ECD's

Regionaal ECD Orion is deel van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen, samen met regionaal ECD Tandem – Turnhout en PGN in Lier. Het Dementienetwerk Provincie Antwerpen verspreidt gezamenlijk een folder, werkt samen aan bepaalde projecten die afgestemd worden in het provinciaal medewerkersoverleg en ondersteunt provinciale activiteiten. Tot en met juni 2010 fungeerde het regionaal ECD Orion als coördinator van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen.

Samenwerking met ECD Vlaanderen vzw

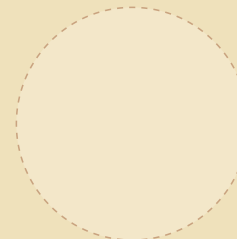
Regionaal ECD Orion leverde in 2010 een forse bijdrage aan het VTO-beleid van ECD Vlaanderen. Het regionaal ECD Orion maakt deel uit van de VTO-werkgroep en verzorgde tal van opleidingen van ECD Vlaanderen (referentiepersoon dementie – basisdagen en keuzedagen-, impulsen, onderdompeling en intervisie).

Regionaal ECD Orion werkt actief mee aan de webapplicatie www.omgaanmetdementie.be (zie hierboven) en levert "materiaal/casussen" voor de werkgroep jongdementie.

Paradox

Expertisecentrum Dementie
Oost-Vlaanderen

Wilgestraat 123 - 9000 Gent
t 09 233 14 38 - f 09 233 95 65
paradox@dementie.be

Directie

Dirk Dhondt

Medewerkers

- > Christian Verelst: coördinator, ergotherapeut/maatschappelijk assistent, halftijds
- > Sabine Boerjan: projectverantwoordelijke, logopediste, halftijds
- > Nadine Praet: vormingsverantwoordelijke, ergotherapeute, halftijds
- > Ann Kestens: administratief medewerkster, grafisch vormgeefster, halftijds
- > Veerle De Bou: verantwoordelijke informatie en documentatie, verpleegkundige, 2/5 – gedetacheerd van het Wit Gele Kruis

Bestuurscollege:

- > Hugo Bulté: voorzitter, bestuurder van instellingen
- > Mireille Buyck: extern deskundige, bestuurder van instellingen
- > Dirk Dhondt: algemeen directeur WZC Sint-Jozef VZW en ECD Paradox
- > Dr. Thierry Goetghebuer: huisarts en CRA WZC Sint-Jozef VZW
- > Marc Van Ooteghem: Algemeen directeur PC Caritas
- > Mia De Caluwé: directeur zorgbeleid, Wit-Gele Kruis Oost-Vlaanderen
- > Verslaggeving door Christian Verelst, coördinator ECD Paradox

1. Informatieverstrekking

De informatieverstrekking gebeurde voornamelijk via onze uitgebreide bibliotheek, maar vragen bereikten ons ook telefonisch of per mail of via andere kanalen zoals vorming of via het Praatcafé Dementie.

Een bezoek aan de bibliotheek gebeurde omwille van praktische redenen meestal op afspraak.

Momenteel zijn er meer dan 2000 titels aanwezig, waarvan iets minder dan helft bestaat uit artikels. De andere helft bestaat uit boeken (22%), DVD's (5%), eindwerken, brochures,... Hadden we zelf niet de geschikte informatie in huis, konden we bezoekers steeds doorverwijzen naar het documentatiecentrum Fotondoc.

Ook in 2010 was de bibliotheek van ECD Paradox online te raadplegen via het professioneel bibliotheekprogramma BDOC.

2. Adviesverstrekking voor complexe zorg- en begeleidingssituaties in strikt uitzonderlijke gevallen

Heel wat verschillende vragen bereikten ons over alle aspecten die te maken hebben met dementie. Naast vragen naar algemene informatie over de ziekte zien we een opvallende trend van vragen met betrekking tot jongdementie en frontotemporale dementie.

Ook vragen naar specifieke opvangmogelijkheden (zowel dagopvang als residentieel) vormen een rode draad doorheen de cliëntgesprekken. Opvangmogelijkheden voor jonge personen met dementie blijkt hierbij een problematische situatie.

3. Sensibilisering

Door het organiseren of ondersteunen van sensibiliserende activiteiten wil ECD Paradox de bredere bevolking bereiken, hun kennis omtrent dementie verruimen en meewerken aan een positieve beeldvorming ten opzichte van de ziekte.

Ook de beeldvorming ten aanzien van de hulp- en dienstverlening aan dementerende personen en hun omgeving is een belangrijk aandachtspunt.

Praatcafé Dementie

De nood aan lotgenotencontact werd in Oost-Vlaanderen voornamelijk ingevuld via acht Praatcafés Dementie. De Praatcafés Dementie zijn het resultaat van samenwerking van verschillende organisaties uit eenzelfde regio. Vanuit het ECD worden deze projecten voornamelijk inhoudelijk ondersteund en opgevolgd. Een medewerker van ECD Paradox nam telkens deel aan de 5 stuurgroepvergaderingen uit onze regio die telkens vijf keer samen kwamen. ECD Paradox ondersteunde in 2010 de Praatcafés Dementie in de regio's Vlaamse Ardennen, Gent, Lochristi, Leie & Schelde en Meetjesland. De andere regio's werden ondersteund door de collega's van ECD Meander.

In samenwerking met ECD Meander bracht ECD Paradox dit jaar opnieuw de regio's samen op een provinciaal overleg. De praatcafés uit de provincie werden geëvalueerd en ervaringen werden uitgewisseld.

Een gemeenschappelijke folder en affichecampagne voor 2010 werd uitgewerkt met ondersteuning van de provincie

Oost-Vlaanderen. Dit ter duidelijkheid en uniformiteit van het concept Praatcafé Dementie.

Over weten en vergeten

Vanuit het psychiatrisch centrum Dr. Guislain werd een grootschalige tentoonstelling opgezet met als thema 'weten en vergeten'. Hiertoe behoorde ook een tweedaags symposium te Kortrijk en Gent. ECD Paradox werkte binnen de tentoonstelling een luik rond dementie mee uit. Een permanent interactief luik (adhv touchscreen) met vragen en antwoorden rond de ziekte, zorgde voor informatie.

Voor het symposium organiseerden we twee lezingen. Telkens werd een dialoog opgestart tussen twee experts of ervaringsdeskundigen op hun gebied. Een eerste dialoog werd verzorgd door Dirk Musschoot (auteur van het boek 'Moeder is weg') en Leen Persyn (theatermaakster van o.a. het stuk 'Mist'). Zij belichtten hoe zij elk vanuit hun artistieke inbreng omgingen met de ziekte van hun familielid.

De tweede dialoog bestond uit een gesprek tussen dr. Lieve Lemey (neuroloog AZ Brugge) en dhr. De Baerdemaeker (kabinetsmedewerker). Zij belichtten de beleidsvisie en de dagelijkse praktijk van de werking van een geheugenkliniek.

Nieuwsbrief

We verstuurden in 2010 opnieuw tweemaal een nieuwsbrief. Via dit kanaal hielden we onze contactpersonen op de hoogte van de werking en activiteiten van het ECD.

Naast de nieuwsbrief verstuurden we ook twee nieuwsfla-

Tentoonstelling en symposium 'Uit het geheugen. Over weten en vergeten.'

Van 10 oktober 2009 tot 2 mei 2010 liep in het Museum Dr. Guislain in Gent de tentoonstelling Uit het geheugen. Hierin werd een overzicht gebracht van wat ons als mensen zo kenmerkt: weten en vergeten.

De tentoonstelling vroeg aandacht voor de eeuwenoude zoektocht naar de werking van het geheugen. Maar toonde ook hoe kunstenaars het geheugen 'verbeelden'. Een tentoonstelling over de fascinatie voor het geheugen in de wereld van kunst en wetenschap.

ECD Paradox verzorgde binnen de tentoonstelling een interactief luik rond dementie aan de hand van een touch screen.

Op een tweedaags 2-daags symposium, gekoppeld aan de tentoonstelling op 4 en 5 februari 2010 nam ECD Paradox de inhoud en begeleiding van 2 workshops op zich:

1. Geheugenproblemen, waar naartoe? De geheugenkliniek kan een antwoord bieden!

De complexiteit van zowel diagnostiek, behandeling en zorg voor de patiënt met cognitieve problemen in het kader van een dementiesyndroom, vragen om een specifieke en multidisciplinaire aanpak. Dr. Lemey gaf aan hoe de geheugenkliniek in het AZ Brugge dit aanpakt. Dhr. De Baerdemaeker vertelde ons over het 'plan démence' van de federale overheid. Het werd een boeiende dialoog tussen de huidige praktijk en de geplande toekomst, de werkvloer en de overheid.

2. Dementie in de schijnwerpers. Ervaringen op de planken en te boek.

Actrice Leen Persyn en journalist Dirk Musschoot verwerkten elk op hun eigen manier de dementie van hun moeder. Leen vertelt haar ervaringen in een monoloog, Dirk schreef er een boek over. Dit leidde tot een boeiend gesprek tussen twee mensen die elk vanuit hun eigen artistieke talenten dementie een plaats proberen te geven in hun leven én in de maatschappij!

shes, wat korte updates zijn van de evoluties in de wereld van dementie in de regio. Deze nieuwsflashes worden ad hoc verstuurd afhankelijk van ontwikkelingen.

Website

Eind 2010 werd de vernieuwde website van ECD Paradox online geplaatst. Inhoudelijk bleef deze gelijkaardig, maar op het gebied van lay-out werd ze aan een make-over onderworpen. De website werd opgebouwd in de huisstijl van ECD Vlaanderen.

Op www.ecd-paradox.be staat alle informatie over de werking en activiteiten van ECD Paradox. Via deze website kunnen mensen ook inschrijven op de halfjaarlijkse nieuwsbrief. Projecten en initiatieven rond dementie, binnen de provincie Oost-Vlaanderen, krijgen een plaats op de website.

Voor inhoudelijke informatie over dementie, verwezen we door naar onze bibliotheek of naar www.dementie.be.

4. Deskundigheidsbevordering

Gegeven vorming

In 2010 werden er 96 vormingen gegeven. Alles bij elkaar hebben werden in 303 vormingsuren 2437 mensen bijgeschoold.

Het overgrote deel van de vormingen had als doelpubliek professionals. Slechts 11 vormingsmomenten waren bedoeld voor een uitsluitend niet-professioneel publiek en 6 voor een gemengd publiek. Drie vormingsmomenten waren specifiek gericht naar studenten.

In vergelijking met het werkingsjaar 2009, kunnen we stellen dat de vormingsvragen en aanbod ongeveer gelijk bleef. We merken wel dat er met minder vormingsuren meer mensen bereikt werden. Het gemiddeld aantal deelnemers aan een vorming was 22 personen. Dit ligt perfect in de lijn van het streefcijfer dat in ECD Paradox werd vooropgesteld van 20 tot 25 deelnemers. Het streefcijfer werd bepaald op basis van efficiëntie en concrete praktijkgerichtheid van de vormingen.

Bovenstaande registraties van vormingen betreffen zowel vormingen op vraag van organisaties als vormingsmomenten georganiseerd door ECD Paradox.

Opleiding tot referentiepersoon Dementie

In 2010 vond de opleiding tot Referentiepersoon Dementie voor de provincie Oost-Vlaanderen in onze regio plaats. Ook deze keer was de opleiding reeds lang voor aanvang volzet. Zowel mensen uit de residentiële setting als thuiszorg waren vertegenwoordigd, hoewel het toch voornamelijk mensen uit de residentiële settings die de opleiding volgen.

Op 1 persoon na 'studeerden' ze allen af en zijn klaargestoomd om hun opgedane kennis en attitudes om te zetten in de praktijk en over te dragen naar hun collega's.

Open studiedagen

Naast vormingen op vraag organiseerde ECD Paradox in 2010 twee open studiedagen. Een eerste studiedag vond plaats op 25 april 2010 met als thema 'voeding' in De Buurtloods te Gent. Met 150 aanwezigen (max. aantal) kunnen we stellen dat het onderwerp leeft in de sector.

Volgende thema's kwamen aan bod: 'Als eten een zorg wordt (Ilse Taghon), Wat eten we vandaag (Aline Leclef), Tafeltje dekje - maaltijdbeleving (Anja Baeyens en Heidi Putteman), Hoe eten we vandaag (Anja Baeyens en Heidi Putteman) en Mondzorg bij kwetsbare ouderen (prof. Vanobbergen).

Een tweede studiedag had als thema 'moeilijk hanteerbaar gedrag en agressie' en vond plaats op 25 oktober. Er waren 120 aanwezigen (max. aantal) en had plaats in de Ceder te Deinze. Sprekers op die dag waren Nadine Praet en Christian Verelst voor het thema 'Troetel de cactus' en Leo Jans die sprak rond 'agressie, een zachte aanpak'. In de namiddag verzorgden deze sprekers een interactieve workshop waarbij de deelnemers concrete tips meekregen voor op de werkvloer.

Werkgroep beleavingsgerichte zorg

Het doel van de werkgroep is deelnemers een forum te bieden waarop ideeën, ervaringen en vragen uitgewisseld kunnen worden rond de implementatie van beleavingsgerichte zorg. Om het overleg gestructureerd te kunnen laten verlopen, wordt er gewerkt aan de hand van thema's die worden aangereikt door de deelnemers zelf.

De werkgroep kwam slechts 1 keer samen in 2011. Andere geplande momenten zijn niet doorgegaan wegens te weinig inschrijvingen. De werkgroep werd dan ook (tijdelijk) stopgezet.

Werkgroep logopedie en dementie

In 2010 kwam de werkgroep, die bestaat uit leden van zowel de thuiszorg, residentiële zorg, ziekenhuizen als zelfstandigen, 3 keer samen.

Thema's die o.a. aan bod kwamen waren:

verslag Werkgroep Nederland

begeleidingscentra voor personen met dementie: Cognufit in Maria Middelaars en BOCS in UZ Gent
vorming geven over dementie/afasie/ dysartrie/slikproblemen/mondzorg binnen de eigen organisatie:

Troetel de cactus!

Onder de titel 'Slaan, verslaan, verstaan – omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag en agressie bij personen met dementie' organiseerde het Expertisecentrum Dementie Paradox een studiedag rond dit thema. De studiedag vond plaats op maandag 25 oktober te Deinze.

Het maximale aantal deelnemers van 120 werd reeds weken voor de studiedag bereikt, wat de noodzaak voor dit onderwerp alleen maar kan onderschrijven.

Gedurende de dag werd er steeds een duidelijk onderscheid gemaakt tussen agressie en moeilijk hanteerbaar gedrag. In de voormiddag luisterden de deelnemers in plenum naar medewerkers van ECD Paradox, Nadine Praet en Christian Verelst, met betrekking tot moeilijk hanteerbaar gedrag en naar Drs. Leo Jans met betrekking tot agressie.

Onder het motto 'Troetel de cactus' trachtten Nadine Praet en Christian Verelst de aanwezigen bewust te maken van het belang van het eigen gedrag en de emotionele belevingswereld van de persoon met dementie. De invloed van het persoonlijk levensverhaal, van zowel hulpverlener als cliënt, is hierbij een zeer belangrijk gegeven.

Drs. Leo Jans lichtte het specifieke aspect agressie toe, te starten met een duidelijke afbakening van de terminologie. Fysiologische en anatomische invalshoeken werden hierin ruimschoots betrokken in zijn uiteenzetting.

De namiddag bestond uit workshops rond dezelfde thema's in groepen van telkens 30 personen. Waar Drs. Leo Jans en zijn collega André Maes zich toespitsten op operationele technieken, hoe om te gaan met fysieke agressie, richtten Nadine Praet en Christian Verelst hun pijlen op concrete handvatten van, hoe om te gaan met moeilijk hanteerbaar gedrag. Ook hier vormde de symboliek van de slogan 'troetel de cactus' een rode draad.

Vanuit de evaluatieformulieren die werden geanalyseerd, kan er gesteld worden dat de deelnemers een zeer goed evenwicht vonden tussen theorie en bruikbare praktijk. Het thema nog meer vertalen naar de thuiszorg bleek een aandachtspunt voor een volgende studiedag. Dankzij verscheidene deelnemers die het woord 'inspirerend' in de mond namen, durven we spreken van een meer dan geslaagd initiatief!

Christian Verelst

inhoud, aanpak en eigen ervaringen
mondzorg
richtlijn 'omgaan met afweergedrag bij eten en drinken bij bewoners met dementie'
muziektherapie
casuïstiek
eigen verslagen, tests, screeninglijsten voorstellen
werkdocument: terugbetaling voor logopedie bij personen met dementie

Dialogen rond dementie

Naar analogie met het concept van de collega's van ECD Memo gingen we in 2010 ook in onze regio van start met 'dialogen rond dementie'. Het zijn 4 ontmoetingsmomenten voor professionals (en laatstejaarsstudenten) waarbij er rond een voorafbepaald thema gedialoogd kan worden. Twee **ervaringsdeskundigen** vanuit het werkveld geven input vanuit hun expertise, terwijl een medewerker van het Expertisecentrum het gesprek in goede banen leidt. Bedoeling is ervaring uit te wisselen met andere professionals en stil te staan bij de manier waarop men omgaat met personen met dementie.

Thema's in 2010 bestonden uit:

Hulpverleners en mantelzorgers in dialoog – Hoe ga je om met familie?

Omgaan is meegaan? Hoever ga ik erin mee? Belevingsgerichte zorg.

Wat maakt het zorgen voor personen met dementie zo zwaar?

Humor en dementie? Belang van de glimlach?

De dialogen rond dementie duren twee uur en vinden plaats tijdens het middagmoment tussen 12 en 14 uur.

Projecten in het kader van dementievriendelijke gemeenten

Hoewel in 2010 geen projecten werden ondersteund die werden goedgekeurd in het kader van dementievriendelijke gemeenten van de Koning Boudewijnstichting in onze regio, waren we hier toch mee bezig. Er werd immers een nieuwe oproep gelanceerd en een aantal organisaties wilden hierover met ons samenwerken. Dit zal ook zijn vervolg kennen in 2011, daar een aantal onder hen liet weten dat zij met het project zullen voort gaan, ook zonder de eventuele steun van Stichting.

5. Concept- en methodiekstudie; studie en onderzoek

Dit resultaatgebied gebeurde in Paradox o.a in samenwerking met de Artevelde Hogeschool. Ook samenwerkingen met gezondheids- en welzijnsvoorzieningen en/of met individuele zorgverleners gaven stof tot het formuleren van onderzoeksvragen of het uitdenken van nieuwe concepten, zodoende projecten uit te werken naar specifieke doelgroepen in de toekomst.

Bachelorproef- en stagebegeleiding

In 2010 werd een studie gefinaliseerd door Sylvia Vandevelde (opleiding ergotherapie) met als onderwerp heden-

daagse en nieuwe tendensen van benaderingswijzen van personen met dementie. Het werd een pracht van een bachelorproef met een mooi gestructureerd overzicht van heel wat nieuwere/onbekendere visies op benadering van personen met dementie.

Een nieuwe bachelorproef (opleiding ergotherapie) ging van start rond een realistische beeldvorming van dementie. Het betreft hier een fototentoonstelling die te zien zal zijn in het voorjaar 2011 op verschillende openbare plaatsen in het Gentse.

6. Signaalfunctie

Op regionaal niveau nam het expertisecentrum deze taak op door actief deel te nemen aan verschillende overlegorganen. Een aantal van deze overlegmomenten zijn structureel georganiseerd, andere waren eenmalig.

Stuurgroepen Praatcafés Dementie

ECD Paradox participeerde aan de stuurgroepen van de Praatcafés Dementie. Deze stuurgroepen kunnen we beschouwen als regionale netwerken dementie. Het is een voorbeeld van samenwerking binnen één regio, waar het ECD een signaalfunctie heeft.

Nauwe samenwerking met het ECD Meander was hierbij onontbeerlijk om een provinciaal draagvlak te kunnen creëren.

Project- en werkgroepen

Naast de regionale georganiseerde netwerken, nam ECD Paradox ook een signaalfunctie op in overlegmomenten met verschillende organisaties en/of hulpverleners binnen eenzelfde thema. Zo participeerden we aan een werkgroep rond jongdementie, namen we verder de coördinerende functie op van de werkgroep logopedie en dementie, participeerden we aan verschillende regionale welzijnsoverlegmomenten, coördineerden we de werkgroep belevingsgerichte benadering, namen we actief deel aan het overkoepelend overleg rond vroegdiagnostiek (maar ook aan het specifieke project in onze regio 'Niet-Pluis gevoel').

Provinciaal overleg

Om de tendensen met betrekking tot dementie op provinciaal vlak te kunnen blijven situeren komen ECD Paradox, ECD Meander en een afgevaardigde van de provincie Oost-Vlaanderen tweemaal per jaar samen om zaken uit te wisselen. Ook in 2010 was dit niet anders.

Provinciale overlegplatformen

Dhr. Dirk Dhondt, directeur van ECD Paradox, nam deel aan diverse provinciale overlegplatformen. Zo nam hij in 2009 deel aan de Provinciale adviesraad thuiszorg (PRATO), het

Platform Zelfzorg Oost-Vlaanderen (Plazzo) en de BAG (BeleidsAdviesGroep) Zorg. Op regelmatige tijdstippen had dhr. Dhondt overleg met de directie van het Wit-Gele Kruis.

Overleg met Vlaamse en Federale Overheid

Dirk Dhondt participeerde vanuit zijn functie als lid van de Raad van Bestuur van ECD Vlaanderen aan overlegmomenten voorzien door de Vlaamse Overheid.

7. Loyaliteit en samenwerking tussen de negen expertisecentra onderling en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Provinciale samenwerking

Er is een zeer nauwe samenwerking met het collega ECD Meander in onze provincie.

We kwamen tweemaal structureel samen voor overleg rond de algemene afstemming. Los van deze samenkomsten, waren er verscheidene overlegmomenten in het kader van specifieke projecten.

Collega ECD's

Contacten met collega ECD's uit andere provincies verliepen ad hoc. Uitwisseling van informatie, ondersteuning rond hulpvragen en vormingsvragen,... zijn zaken die in een aangename sfeer verliepen.

Het medewerkersoverleg en gezamenlijke studiedag met de collega's van alle expertisecentra in Vlaanderen werd telkens actief bijgewoond.

ECD Vlaanderen

Ook met het ECD Vlaanderen werd nauw samengewerkt. Actieve aanwezigheid op de werkgroep VTO was hierbij essentieel om afspraken te kunnen maken en een planning te opstellen.

Daarnaast werd de basis gelegd om online bibliotheekprogramma van ECD Paradox te koppelen aan dat van het documentatiecentrum te Brugge. Realisatie is voorzien in 2011.

Sophia

Expertisecentrum Dementie
West-Vlaanderen

Budastraat 20 – 8500 Kortrijk
t 056 32 10 75 – f 056 32 12 00
sophia@dementie.be

Medewerkers

Algemeen directeur
Dhr. W. Baeckelandt

Opdrachten:

- > coaching van medewerkers ECD Sophia
- > coördinator interne en externe contacten
- > waarnemend voorzitter van de Raad van Bestuur vzw ECD Vlaanderen

Medewerkers ECD Sophia

Mevr. An Lootens (lic. In de klinische psychologie)

- > werkte halftijds
- > neemt deel aan de werkgroep jongdementie

Mevr. Ilse Masselis (gegr. in de psychologie)

- > werkte 4/5^e
- > neemt deel aan het VTO-overleg ECD Vlaanderen

Intern overleg directie – medewerkers ECD Sophia:

- > Bespreking van ondernomen acties en geplande activiteiten
- > Data: 09/02 – 29/06 – 13/07 – 24/08

Doelstellingen

1. Informatieverstrekking

ECD Sophia beschikt over een beperkte bibliotheek met basisliteratuur. Deze bestaat uit boeken, video's, DVD's, informatiemappen en artikels.

Personen met gerichte literatuurvragen (vb. studenten in kader van eindwerk ed.) verwijzen we door naar het documentatiecentrum van ECD Foton.

Daarnaast heeft ECD Sophia ook verschillende dienstvoorstellingen gedaan, nl. voor studenten verzorging en verpleegkunde van Stella Maris Kortrijk en Sint-Niklaasinstituut. ECD Sophia werd tevens uitgebreid voorgesteld tijdens de les werkveldoriëntatie voor de studenten bachelor in de toegepaste psychologie van Ipsoc, Katho Kortrijk.

Bedoeling hiervan was om de studenten te laten kennis maken met de opdrachten en werkzaamheden van het regionale expertisecentrum dementie.

Wij hebben ook een aantal diensten zelf bezocht om de werking van deze diensten te leren kennen, onze werking van het ECD toe te lichten en te bekijken hoe er samengewerkt kan worden in de zorg voor personen met dementie en hun omgeving.

2. Adviesverstrekking voor complexe zorg- en begeleidingssituaties

In 2010 bereikten heel wat hulpvragen van mantelzorgers ECD Sophia.

Deze hulpvragen hadden voornamelijk betrekking op het ziektebeeld zelf, het gebruik van medicatie, omgaan met de persoon met dementie, thuiszorg, opvangmogelijkheden,...

Daarnaast hadden mantelzorgers ook vaak vragen omtrent het zorgen voor zichzelf en hun eigen verwerkingsproces.

In eerste instantie beluisterden we de mantelzorgers en verwezen we, indien nodig, door naar eerstelijnsdiensten.

We informeerden de mantelzorgers ook telkens over de verschillende initiatieven rond dementie in de regio, zoals het praatcafé dementie, de familiegroepen, mantelzorgvereniging van de mutualiteiten.

Er werd vanuit het ECD ook advies verstrekt aan hulpverleners vanuit eerstelijnsdiensten. Zij werden vaak geconfronteerd met eerste vragen van mantelzorgers. Wanneer zij te weinig diep konden ingaan op deze vragen, deden zij een beroep op het ECD om deze vragen samen te bekijken.

3. Sensibilisering

Praatcafé dementie leper – Kortrijk

In Kortrijk ging het praatcafé dementie 4 keer door in 2010. Thema's op die avonden waren: 'Depressie en dementie', 'praten over dementie met kinderen en kleinkinderen', 'het sneeuwt in mijn hoofd' en 'dementie en aanverwante aandoeningen'.

Gemiddeld kwamen er zo'n 40 familieleden naar het praatcafé dementie.

Voor het open praatcafé kwam Tine Slosse met de literaire bloemlezing 'Het sneeuwt in mijn hoofd'. Dit open praatcafé staat ook open voor professionele hulpverleners.

Op dit praatcafé waren zo'n 85 aanwezigen.

Naar leper kwamen er gemiddeld zo'n 15 personen.

In leper werd het praatcafé dementie ook 4 keer georganiseerd.

De thema's die in leper aan bod kwamen: 'Wegwijs in de zorg', 'Palliatieve zorgen bij personen met dementie', 'Het sneeuwt in mijn hoofd' en 'tandproblemen, mondzorg en slikstoornissen'.

Het open praatcafé 'Het sneeuwt in mijn hoofd' telde zo'n 60 aanwezigen.

We zien in 2010 een lichte daling van het aantal aanwezigen op de praatcafés. Dit had volgens de medewerkers te maken met het principe van het reizend praatcafé. De praatcafés gingen in 2010 niet op één vaste locatie door, maar reisden rond in de regio. We voelden wel heel snel aan dat er daardoor minder groepsbinding was en dat deelnemers zich niet verplaatsten wanneer het praatcafé niet in hun lokale regio doorging.

Vandaar werd beslist om het praatcafé terug te laten doorgaan op één vaste locatie.

De consultants van het ECD Sophia waren op al deze praatcafés aanwezig met een boekenstand en om informatie te geven en vragen te beantwoorden van de aanwezige familieleden.

De consultants maken ook deel uit van de stuurgroep van het praatcafé dementie. Deze stuurgroep kwam in 2010 2 keer bijeen, namelijk op 24/03 en 08/12.

Op vraag van de stuurgroep werd een marketing analyse opgemaakt over de werking van het praatcafé.

Daaruit kwamen volgende afspraken naar voor:

- > product: er moet meer gestuurd worden naar 'ervaringssuitwisseling'.
- > publiek: mantelzorgers. Het praatcafé richt zich niet naar studenten en professionelen.
- > promotie: er moet nog meer promotie gemaakt worden binnen de thuiszorgdiensten.

Praatgroep voor familieleden van personen met dementie – Vlaamse Alzheimerliga

Deze praatgroep ging 5 keer door in 2010 en werd begeleid door 2 ervaringsdeskundigen vanuit de Vlaamse Alzheimerliga.

Wij stellen onze vergaderzaal van ECD Sophia iedere keer ter beschikking voor deze samenkomsten van de praatgroep.

De groepsbegeleiders kunnen steeds rekenen op de ondersteuning van de consultants van ECD Sophia. Regelmatig worden zij door de consultants van ECD uitgenodigd om programmatie, thema's, mogelijke sprekers, ed. samen te bekijken. Ook kunnen zij steeds bij de consultants terecht met hun zorgen, vragen, problemen,...

Er is ook telkens een consulente van ECD Sophia op iedere bijeenkomst aanwezig in functie van de logistieke ondersteuning.

Daarnaast bekijkt ECD Sophia ook de afstemming van het praatcafé dementie en deze praatgroep, op vlak van programmatie, thema's en sprekers.

Op 29/06 vond een overleg plaats tussen de 2 begeleiders van deze praatgroep en de consultants van het ECD. Daarin werd vooral bekeken hoe het komt dat er zo weinig opkomst is voor deze praatgroep. De deelnemers gaven aan dat het niet altijd gemakkelijk is om 's avonds ergens naartoe te gaan en oppas te vinden voor de persoon met dementie. In de namiddag zou het beter passen omdat de persoon met dementie dan meestal in het dagverzorgingscentrum is. Op basis van deze bespreking werd beslist om in het vervolg een namiddagprogramma aan te bieden ipv. een avondprogramma.

Netwerking professionelen

Dialogen rond dementie

In 2010 werden nog 2 dialogen rond dementie aangeboden met de thema's 'De waarheid vertellen of liegen zonder blozen?' en 'Kan ik haar helpen om een zo normaal mogelijk leven te leiden?'.

Deze dialogen gingen telkens van start met een broodjesmaaltijd. Zo boden we de deelnemers een informeel moment aan om met elkaar kennis te maken en aan netwerking te doen.

Daarna volgde een theoretische uiteenzetting door één van de consulenten en een interview met een hulpverlener uit de thuiszorg en een hulpverlener uit de residentiële zorg.

We konden telkens het maximum aantal deelnemers van 30 verwelkomen op deze dialogen.

Uit de mondelinge en schriftelijke feedback van de deelnemers konden we afleiden dat deze dialogen erg zinvol en verrijkend zijn voor de hulpverleners, zowel op gebied van de inhoud als op gebied van netwerking.

Daarom wordt voor 2011 een nieuw programma opgesteld met 4 nieuwe dialogen rond dementie.

Daarnaast wordt ook de zorgregio Ieper verkend om te bekijken of er daar nood is om ook te starten met een dergelijk programma.

Hulpverleners in interactie tijdens de dialogen

Verkenning werkveld regio Kortrijk

In 2010 gingen we opnieuw bij een aantal organisaties op bezoek.

Dit met de bedoeling om de werking van ECD Sophia voor te stellen, de dienstverlening van diverse organisaties beter te leren kennen en te bekijken hoe er evt. samengewerkt kan worden.

Deze bezoeken zorgden telkens voor hele boeiende gesprekken over mogelijkheden en knelpunten in de dienstverlening voor personen met dementie en hun omgeving.

De consulenten van ECD Sophia gingen langs bij:

- > **Dienst maatschappelijk werk** van CM Zuid-West-Vlaanderen: dit overleg resulteerde in een artikel over de werking van ECD Sophia in het 3-maandelijks tijdschrift 'Dag na dag'. Tevens werden de consulenten uitgenodigd op een overleg van de basiswerkers om de (samen)werking toe te lichten.
- > **Geheugenkliniek Ieper**: we hadden overleg met Dr. Touquet. Hij had vooral de vraag wat er allemaal in de regio Ieper bestaat ter ondersteuning van de mantelzorgers. Folders van het praatcafé dementie en de praatgroepen worden daar nu ook telkens ter beschikking gesteld.
- > **Mantelzorgvereniging CM**: we kwamen met deze vereniging vooral samen met de bedoeling om informatiemiddagen te organiseren voor mantelzorgers van de regio Ieper. Deze zullen georganiseerd worden in de loop van mei-juni 2011.
- > **SEL Zuid-West-Vlaanderen**: in het SEL stelden we vooral de werking van ECD Sophia voor. Het SEL Zuid-West-Vlaanderen bestaat uit verschillende LST's, lokale steunpunten thuiszorg. Voor Zuid-West-Vlaanderen zijn er 8 LST's. Er werd met het SEL de afspraak gemaakt dat de consulenten van het ECD bij elk van deze LST's zouden langsgaan om de werking van het ECD voor te stellen en heel lokaal te kunnen beluisteren wat noden en behoeften zijn in het werken met personen met dementie en hun omgeving. In 2009 werden 4 LST's bezocht en in 2010 werden 2 LST's bezocht.

4. Deskundigheidsbevordering

Vorming i.s.m. ECD-Vlaanderen

Opleiding tot referentiepersoon Dementie

In 2010 werd er opnieuw een opleiding tot referentiepersoon georganiseerd in Boeverbos Brugge, waar we 26 deelnemers mochten op verwelkomen.

De begeleiding en logistieke ondersteuning van deze opleiding werd ook in 2010 terug volledig opgenomen door de consulenten van ECD Sophia.

Onderdompeling in de wereld van dementie

Deze vorming ging door op 22/04 in het Provinciaal Noord-Zuid Centrum te Roeselare en werd verzorgd door de 2 consulenten van ECD Sophia. 20 professionelen namen deel aan deze vorming.

Vorming op maat

In 2010 werden in het totaal 52 uren vorming gegeven, waarvan 27 uren aan niet-professionelen en 25 uren aan professionelen.

We hebben via onze vormingen in het totaal 870 personen bereikt, waarvan 660 niet-professionelen en 210 professionelen.

De vormingen gegeven voor niet-professionelen bestonden meestal uit de basis, nl. wat is dementie en hoe omgaan met dementie.

Voor professionelen betrof het meer vormingen op maat.

Gevolgde vorming

De consultants van ECD Sophia namen deel aan volgende vormingen:

- > 04/02 'Uit het geheugen' Katho Kortrijk
- > 23/02 Minisymposium Jong-dementie, Vlaams Parlement Brussel
- > 20/03 Congres 'Dementie en handicap'
- > 09/09 Interne vorming ECD Vlaanderen rond 'zorgen voor jezelf' en 'intervisie'
- > 14/12 Zorgboerderijen

5. Samenwerking

Samenwerking ECD Vlaanderen

Aanwezigheid van allebei de consultants op medewerkers-overleg: 16/02 – 24/06 – 02/12.

Deelname VTO-overleg door consultant ECD Sophia

Samenwerking met ECD Foton

Op 18/02, 17/06 en 05/10 was er een provinciaal overleg met collega ECD Foton.

Een aantal keer per jaar komen de beide West-Vlaamse ECD's samen om uit te wisselen waar ieder centrum mee bezig is en om **overkoepelende activiteiten** te organiseren.

Zo werd op 14/09 de première georganiseerd voor de provincie West-Vlaanderen van de documentaire 'verdwaald in het geheugenpaleis'. We konden op deze première een 300-tal professionelen en mantelzorgers verwelkomen. De documentaire sloeg enorm aan, omdat het gaat over leven met dementie door de ogen van de persoon met dementie. Bedoeling is ook om deze documentaire te laten vertonen in het programma van de praatcafés dementie.

Er wordt met de beide ECD's ook verder nagedacht over het concept overlegplatform dementie. Dit bestaat momenteel al voor de regio Brugge-Oostkust en de regio Roeselare-Izegem-Tielt.

Bedoeling zou zijn om onder de vleugels van de SEL-werking per regio een overlegplatform dementie te hebben. Samen met ECD Foton wordt bekeken wat de rol van het ECD daarin kan zijn en wat de concrete doelstellingen kunnen zijn van zo'n overlegplatform dementie.

Samenwerking SEL

ECD Sophia maakt deel uit van de algemene vergadering van de 4 SEL's van West-Vlaanderen.

Samenwerking Alzheimerliga West-Vlaanderen

Op regelmatige tijdstippen werd samengekomen met de 2 begeleiders van de praatgroep in functie van de verdere uitbouw van deze praatgroep.

Er vond ook op 06/10 een evaluatievergadering plaats voor de verantwoordelijken van alle praatgroepen van de provincie West-Vlaanderen.

Samenwerking AZ Groeninge

Het recent vernieuwde ziekenhuis AZ Groeninge te Kortrijk wenst haar begeleiding, na diagnose van dementie, te optimaliseren. Daartoe vonden verschillende overlegmomenten plaats tussen het SEL, ECD Sophia en directie van AZ Groeninge. Bedoeling is te komen tot een zorgtraject dementie waarbij de cliënt in de thuissituatie verder opgevolgd wordt door de eerste lijn. In nader overleg zal afstemming en expertise inzake dementie binnen de eerste lijn verder besproken worden.

ECD Sophia zal vooral ondersteuning (complexe hulpverlening, vorming) bieden aan de eerste lijn.

Op 06/10 vond een informatieavond plaats gefaciliteerd door farmaceutisch bedrijf Pfizer. Daarin kwamen de verschillende partners aan bod en werd aan de aanwezige 40 huisartsen geschetst welke dienstverlening er kan geboden worden, zowel vanuit het ziekenhuis als vanuit het ECD Sophia.

Samenwerking 'De Misthoorn' Ingelmunster

De Misthoorn is een initiatief van woon- en zorgcentrum Maria Rustoord, OCMW en gemeente Ingelmunster.

De Misthoorn wil voor de inwoners van Ingelmunster een aanspreekpunt zijn, dicht in de buurt, waar men terecht kan met alle vragen rond dementie.

Het ECD Sophia engageert zich verder tot volgende dienstverlening voor de Misthoorn:

- > input informatie en nieuwe ontwikkelingen inzake dementie
- > intervisie
- > vorming
- > ECD Sophia maakt deel uit van de verdere adviesgroep.
- > Deze adviesgroep kwam samen op 09/06.

Samenwerking met de moederorganisatie

In 2009 werd de vraag gesteld door Woon- en Zorghotel H. Hart om te voorzien in een volledig vormingsprogramma rond dementie.

In 2009 werden daartoe 2 basisvormingen rond dementie gegeven voor zorg- en verpleegkundigen en paramedici van het Woon- en Zorghotel.

In 2010 werd een vervolg aangeboden op deze basisvormingen. Het centraal vormingsthema inzake dementie voor

2010 was de beleving van de persoon met dementie. Deze vormingen waren gericht naar alle verpleegkundigen, zorgkundigen, paramedici en nachtverpleegkundigen van de afdelingen voor personen met dementie.

In kleine groepen werd op interactieve wijze en aangevuld met videofragmenten 3 deelthema's toegelicht zijnde: de belevingswereld van de persoon met dementie, belevingsgerichte zorg en moeilijk hanteerbaar gedrag. Deze vormingen werden erg geapprecieerd door de hulpverleners.

Het vormingsprogramma rond dementie zal zeker verder gezet worden in 2011.

6. Projectwerking

Vermissingen van personen met dementie

Het afgelopen jaar werd in samenwerking met de politie van de zone Vlas (Kortrijk, Kuurne en Lendeledede), justitie en alle woon- en zorgcentra van de zone Vlas (9) en onder impuls van het ECD Sophia het protocol vermissing verder uitgewerkt. Dit **protocol** maakt het mogelijk om op een gestructureerde wijze te zoeken naar een persoon met dementie die verdwijnt uit het woonzorgcentrum. Een fiche waarbij identiteitsgegevens van de bewoner worden ingevuld bij opname en aangevuld op moment van de verdwijning, maakt deel uit van dit protocol. Daarnaast is er ook een stroomdiagram dat gehanteerd kan worden bij het zoeken. Op 22/10 werd op de persvoorstelling het protocol voorgesteld en de intentieverklaring ondertekend door alle partners.

Op 08/04/2011 zal een eerste evaluatievergadering plaatsvinden.

In het voorjaar 2010 werd tevens op vraag van de politie van de zone Vlas verschillende vormingen, op een interactieve wijze, gegeven door ECD Sophia.

Deze vormingen werden in totaal een 6-tal keer gegeven, telkens voor een groep van zo'n 15 à 20 politieagenten. In de praktijk bleek dat politieagenten regelmatig geconfronteerd worden met oproepen van verwarde personen.

Persconferentie en ondertekening protocol

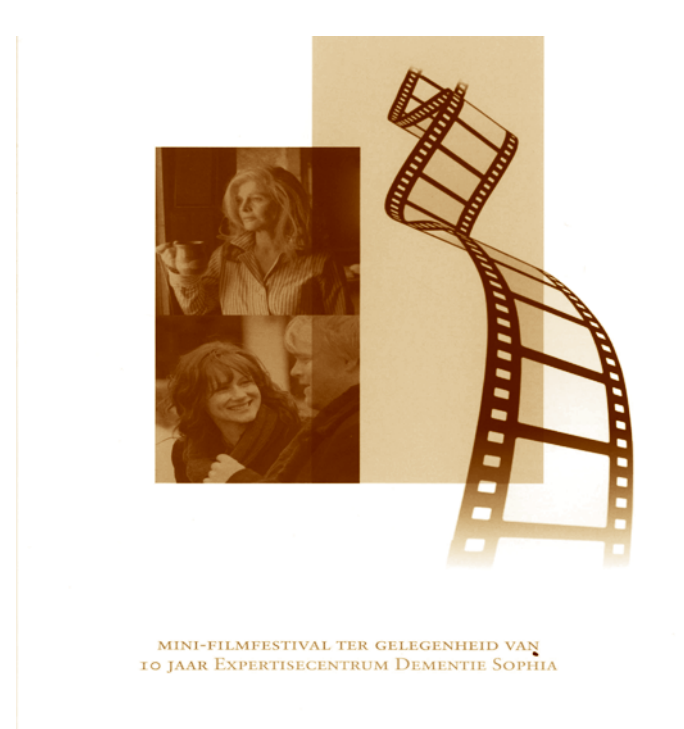
In 2011 wordt ook in samenwerking met de thuiszorgdiensten van de zone Vlas, politie en ECD Sophia een protocol vermissing uitgewerkt voor de thuiszorg.

10 jaar Sophia

Het Expertisecentrum dementie Sophia werd opgericht in 2000. In 2010 wilden we dan ook het 10-jarig bestaan vieren en onze mantelzorgers en professionele hulpverleners uitnodigen op een feestviering.

Om dit praktisch te organiseren werd er samengewerkt met Buda Kunstencentrum.

Deze samenwerking resulteerde in een minifilmfestival op 09/11 in de Budascoop. De films 'Away from her' en 'Savages' werden vertoond. In het totaal werden de films bijgewoond door 250 mantelzorgers en professionele hulpverleners.

Uitnodiging feestviering 10 jaar ECD Sophia

Fototentoonstelling positieve beeldvorming over ouder wordende personen

Mevrouw Nele Delvoye is zorgkundige en tevens enthousiast amateur fotograaf. Het ECD Sophia en tevens nog verschillende andere hulpverleners waren bereid om bij enkele van haar foto's van ouder wordende personen een tekst te schrijven, waarbij de klemtoon ligt op het boeiend contact tussen de hulpverlener en de ouder wordende persoon. Mevrouw Delvoye hoopt met haar project ook laatstejaarsstudenten verpleegkunde/zorgkundigen warm te maken voor een job in de **ouderenscator**. Als ECD ondersteunen we dit initiatief dat kan kaderen binnen dementievriendelijke gemeente.

Tandem

Expertisecentrum Dementie Antwerpen

Graatakker 4 – 2300 Turnhout

t 056 32 10 75 – f 056 32 12 00 - t/f 014 47 83 71

tandem@dementie.be

Medewerkers

Voorzitter: Stefaan Voet

Coördinatieteam: Stefaan Voet, Bob Van de Putte, Diane Vanspringel, Hilde Stroobants, Karine Soenen (*t.e.m. augustus 2010*) / Ria Caers (*vanaf 15 oktober 2010*).

Tandem vzw heeft verder een stuurgroep, een raad van bestuur en een algemene vergadering.

Inleiding

Ook in 2010 werd de werking van Tandem gekenmerkt door een veelheid aan initiatieven, vormingen en projecten. We merken bovendien dat de vraag naar informatie en advies inzake dementie en omgaan met personen met dementie nog steeds toeneemt. De brede waaier van activiteiten maakt het voor ons regionaal expertisecentrum mogelijk om op een zeer ruime manier veel verschillende doelgroepen te bereiken.

1. Informatieverstrekking

Informatiesessies voor mantelzorgers

Ook in 2010 konden we opnieuw enkele informatiesessies aanbieden aan senioren en mantelzorgers omtrent verschillende thema's rond dementie. Het opzet van deze informatiesessies is om hen een forum aan te bieden waar ze geïnformeerd worden over het ziektebeeld dementie, met hun vragen terecht kunnen en ervaringen kunnen uitwisselen. Deze sessies worden bewust kleinschalig gehouden om maximale betrokkenheid van de mantelzorgers te garanderen. Tijdens deze vormingen werd in 2010 vooral ingezoomd op de vragen rond "wat is dementie?" en "hoe omgaan met personen met dementie". Heel wat senioren stellen ook vragen naar preventie van dementie. Tevens werkten we een vorming uit om aan te geven hoe personen met dementie hun ziekte beleven. Zo kunnen mantelzorgers beter begrijpen wat personen met dementie ervaren om vanuit die kennis op een gepaste wijze te kunnen reageren.

Het informatiemapje en informatiebrochures voor mantelzorgers

Het infomapje met een overzicht van alle ontmoetingsmomenten en vormingen i.v.m. dementie die in de regio Turnhout plaatsvinden, werd ook in 2010 verder verspreid. We blijven immers vaststellen dat mensen moeilijk hun weg vinden naar informatie wanneer ze die nodig hebben.

Ook de brochure 'Dementie, je staat er niet alleen voor', die in 2009 herwerkt werd in de Provincie Antwerpen, wordt door Tandem ruim verspreid. Deze brochure richt zich tot zowel professionele zorgverleners als mantelzorgers van personen met dementie en biedt goede en verstaanbare informatie over diverse aspecten i.v.m. dementie. Senioren en mantelzorgers die voor de eerste maal met dementie

geconfronteerd worden, vinden dit een heel waardevolle en toegankelijke vorm van informatie.

Tijdens contactmomenten met senioren en mantelzorgers verspreiden we bovendien ook veelvuldig de informatiekaartjes van de website www.omgaanmetdementie.be. We merken dat heel wat mantelzorgers ook de weg vinden naar het internet. Via deze weg komen ze ook terecht op de website www.dementie.be.

Het praatcafé dementie

Op initiatief van Tandem werd reeds in 2009 begonnen met de voorbereidende vergaderingen voor de oprichting van een praatcafé dementie voor het arrondissement Turnhout. Er werd hiervoor een stuurgroep samengesteld: een intense samenwerking met de Alzheimerliga en het OCMW van Turnhout werd aangevuld met vertegenwoordigers uit woon- en zorgcentra, thuiszorgdiensten, mutualiteiten, ziekenhuizen, apothekers, uit de ruime Turnhoutse regio.

Op maandag 15 maart 2010 ging dan ook het eerste **praatcafé dementie** in Turnhout door rond het thema “Wat is dementie?” Zangeres Mieke werd geïnterviewd over haar ervaringen als mantelzorgster en Dr Gielen lichtte verder medisch toe wat dementie is.

Ook op maandag 17 mei 2010, maandag 18 oktober 2010 en maandag 13 december 2010 vonden de praatcafé's dementie plaats. De thema's “zinvolle activiteiten met personen met dementie” en “geld en wetgeving” werden door de aanwezige mantelzorgers het meest geapprecieerd.

2. Adviesverstrekking voor complexe zorg-en begeleidingssituaties

In de loop der jaren heeft Tandem vzw een uitgebreid netwerk uitgebouwd. De bestuursorganen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de residentiële, ziekenhuis- en thuiszorgsector. Op deze manier creëert Tandem een **platform** tot communicatie en interactie met alle relevante actoren binnen de zorg aan personen met dementie en kunnen we anticiperen op complexe zorgsituaties. Door deze uitgebreide contacten houden we voeling met de sector en de noden van de verschillende doelgroepen.

Ondanks deze pro-actieve benadering, bereikten ons toch nog heel wat complexe hulp-en adviesvragen, meestal na doorverwijzing via sociale diensten of zorginstanties. Vaak is het eerste contact telefonisch of via e-mail en kunnen we via die weg reeds een antwoord geven op de gestelde vragen. In zo'n 14 situaties vond ook een gesprek plaats met de mantelzorgers of namen we deel aan een zorgoverleg georganiseerd door andere organisaties. We merken dat deze vragen naar ondersteuning en advies in complexe zorgsituaties, vnl. in de thuiszorg, almaar toeneemt. Bovendien krijgen we steeds meer vragen omtrent jongdementie

en fronto-temporale dementie. Het zal een uitdaging zijn om in de komende jaren voldoende aan deze noden te kunnen beantwoorden.

3. Sensibilisering

'Pluk de Dag' – een docureeks over leven met dementie

'Pluk de Dag Dialogen' is een voortzetting van de interesse en de dynamiek die bij de Antwerpse bevolking ontstond naar aanleiding van het bekijken van de docureeks 'Pluk de Dag' op RTV Kempen en Mechelen. De beelden gaven aanleiding tot zinvolle gesprekken en discussies over de sociale integratie van personen met dementie. Ze nodigen iedereen bovendien uit om na te denken over de verhoging van kwaliteitszorg aan personen met dementie, zowel in een thuissituatie als in een verzorgingsvoorziening. Hieruit sproot het idee om als vervolg van de reeks laagdrempelige interactieve thematische gespreksmomenten aan te bieden over dementie in al zijn aspecten gebaseerd op het beeldmateriaal uit deze docureeks.

Met de '**Pluk de Dag Dialogen**' beogen we om een gesprek tot stand te brengen tussen elkeen die van veraf of kortbij te maken heeft met de dementieproblematiek. Zo willen we het isolement van personen met dementie doorbreken. We kunnen mantelzorgers handvatten aanbieden over hoe om te gaan met het ziektebeeld dementie opdat de levenskwaliteit van de persoon met dementie en de communicatie tussen de personen met en zonder dementie verbeterd wordt. We willen daarenboven de bespreekbaarheid van het ziektebeeld vergroten aan de hand van thema's die leven onder de bevolking. Op deze manier beogen we om een meer positief beeld te creëren over het leven met dementie. Hierdoor wordt het ziektebeeld dementie en het omgaan met personen met dementie genormaliseerd en gesocialiseerd. Het daaraan gekoppelde informeel moment bevordert voorts het sociale contact en uitwisseling tussen de verschillende deelnemers.

De realisatie van een kwaliteitsvolle en professionele DVD stond voor dit vormingsaanbod vooraan. Deze DVD maakt het nl. mogelijk om uit de afleveringen verschillende thema's uit te lichten en aan elkaar te linken. Concreet betekent dit dat er een nieuwe DVD werd gemaakt waarbij we per aflevering en per thema de gerelateerde beelden snel en apart kunnen selecteren. Thema's die we voorop stelden, zijn: hoe wordt dementie zichtbaar, omgaan met dementie, zinvolheid van leven met dementie, de beleavingswereld van personen met dementie, zinvolle dagbesteding, autonomie of bemoeizorg, relaties van en met personen met dementie, ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers, zelfzorg van de zorgverstrekker.

Vanuit het dementienetwerk Provincie Antwerpen (DPA) werd tevens een specifieke interactiemethodiek toegepast

om dialogen tussen het publiek tot stand te brengen. Dit model diende bovendien om de gespreksmomenten professioneel te begeleiden met het oog op het verwerven van mogelijke veranderingsprocessen bij de deelnemers. Per thema worden er een aantal “freeze”-momenten uit de DVD besproken. Vragen werden opgesteld om het gesprek te bevorderen. Nadien kregen de deelnemers een aantal handvatten en bruikbare tips mee via een speciaal daarvoor ontworpen en uitgegeven verjaardagskalender.

Om de dialogen vlot te laten verlopen opteerde het DPA voor groepen van maximum 30 deelnemers. Zo werd iedereen optimaal te betrekken.

Verdwaald in het geheugenpaleis

In de loop van 2009 reeds werd het dementienetwerk van de provincie Antwerpen via de provincie, gecontacteerd door Klara Van Es en Bram Crols in verband met de film *Verdwaald in het Geheugenpaleis* en dit met een dubbele reden: enerzijds kregen we de kans om de beelden vooraf te bekijken en hierop inhoudelijk onze reactie te geven. Tevens werd gevraagd of we samen met de producers en de provincie Antwerpen vorm wilden geven aan de première van deze film. De gesprekken hier rond werden in 2010 steeds intensiever en leidden tot een sneeuwbal effect naar de andere provincies.

Verdwaald in het geheugenpaleis wordt door de filmmakers als volgt omschreven:

“*Verdwaald in het geheugenpaleis* is een documentaire film over leven met dementie doorheen de ogen van mensen met dementie. Ze wonen samen in een flat, onder continue begeleiding en verzorging. Deze flat heet Iduna en is een wat ongewone leefgroep van De Bijster, een wooncentrum voor mensen met dementie in Essen, België. De acht bewoners van Iduna bevinden zich in – wat wetenschappelijk geldt als – de eerste fase van de ziekte. Vlagen van luciditeit, vergetelheid en afwezigheid wisselen elkaar voortdurend af.

De film volgt de personages meer dan een jaar. Alleen zo ontdekt de kijker wie ze zijn en wie ze waren. Alleen dan wordt duidelijk hoezeer hun (zelf)bewustzijn onherroepelijk afbrokkelt en de afwezigheid het langzaam maar zeker haalt op de luciditeit. Naar het einde van de film toe is niets nog zoals het was.

Tot op zekere hoogte is *Verdwaald in het Geheugenpaleis* een ‘tranche de vie’, een portret van het doen en laten van een groep mensen in een bijzondere biotoop en dito toestand. De film is ook het portret van die toestand, een hardvochtige ziekte die het geheugen van de personages onomkeerbaar onteigent. Ten slotte vertelt *Verdwaald in het Geheugenpaleis* de gefragmenteerde levensverhalen van een aantal mensen voor wie hun ziekte het enige is wat hen samenbrengt.”

Vanuit het dementienetwerk van de provincie Antwerpen, werkten we voor de première dag op dinsdag 14 september 2010 enerzijds het concept uit voor de première en anderzijds het volledige draaiboek en de uitwerking van de avant-première in de namiddag. Na contact met de collega's van de andere regionale ECDs, werd ook dit namiddagprogramma in enkele andere provincies aangeboden.

Tijdens de avant-première in Metropolis, werd de film vertoond aan zo'n 350 mantelzorgers, senioren en studenten uit zorgopleidingen in scholen uit de provincie Antwerpen. Nadien volgde een panelgesprek met filmmaakster Klara Van Es, actrice Sandrine André en een medewerkster van De Bijster, waarbij een antwoord gegeven werd op vragen van de aanwezigen. De beklijvende film en het boeiend panel, maakten van deze avant-première een zeer geslaagde namiddag. Tandem was ook aanwezig op de filmpremière (zie hoger).

Teenager meets Alzheimer

Ondertussen loopt dit project reeds 5 jaar. De doelstelling blijft nog steeds actueel: de kloof dichten tussen de oudere en jongere, de sociale leefwereld van de jongere uitbreiden en het taboe rond dementie doorbreken. Vanuit Tandem stellen wij ondertussen nog steeds het les- en studiemateriaal voor de leerkrachten en leerlingen ter beschikking, alsook de leesboeken voor de leerlingen. Alle verdere concrete afspraken mbt bezoeken aan en activiteiten in de woonzorgcentra, worden door de leerkrachten zelf gemaakt.

4. Vorming en deskundigheidsbevordering

Organisatie van een algemeen informierend en sensibiliserend vormingsaanbod

Ook in 2010 kwamen in de vormingen die Tandem aanbod, verscheidene thema's aan bod, zoals omgaan met dementie, zinvolle dagbesteding, omgaan met familie, ... Daarnaast organiseerden we opnieuw enkele vormingen op maat.

Ook de basisvormingen rond “wat is dementie?” worden nog steeds aan verschillende doelgroepen aangeboden, zowel aan zorgkundigen en verpleegkundigen als aan paramedici en alle andere medewerkers en vrijwilligers, vnl. in woon- en zorgcentra.

Vanuit het ECD Tandem, worden we ook regelmatig gevraagd voor een inleiding en nabespreking bij de vertoning van de film “*Verdwaald in het geheugenpaleis*”.

Professionelen	50 u	379 deelnemers
Niet-professionelen	61 u	1390 deelnemers
Totaal	111 u	1769 deelnemers

Terugkomdagen referentiepersonen dementie

Na de opleiding referentiepersoon dementie kregen de afgestudeerden de voorbije jaren reeds de kans om deel te nemen aan intervisiemomenten bij het regionaal expertisecentrum ECD Tandem. Tijdens deze vorming werd op een gestructureerde manier gewerkt rond concrete casussen uit het werkveld en werden ervaringen hierrond uitgewisseld. Deze intervisies werden zeer positief beoordeeld door de deelnemers. Toch gaven zij aan om naast deze collegiale uitwisseling ook theoretische basismodellen mee te krijgen als handvatten voor hun dagelijks werk. Samen met de collega's van ECD Orion en PGN, werkten we in 2010 de Terugkomdagen Referentiepersoon Dementie uit. Tijdens 4 volledige dagen van 9u tot 16u, wordt in de voormiddag een theoretisch kader aangeboden rond een welbepaald thema, gevolgd door casuïstiek en methodieken in de namiddag.

Deze **terugkomdagen** gaan tegelijkertijd op dezelfde dag door in de 3 arrondissementen van de provincie. Per locatie worden maximaal 12 personen ingeschreven. Men schrijft in voor de 4 dagen samen. Losse dagen kunnen niet gevolgd worden. Bij ECDTandem was het aantal toegelaten deelnemers zeer snel bereikt.

Volgende thema's kwamen in 2010 aan bod:

- > Dinsdag 21 september 2010: "Referentiepersoon dementie: waarheid, durven of doen ?" Uitwisseling over het eigen functioneren als referentiepersoon dementie.
- > Dinsdag 30 november 2010: "Kritische families hebben (on)gelijk !?" Hoe communiceren met assertieve families.

Beide dagen werden door de deelnemers reeds erg positief beoordeeld.

Ook in 2011 worden nog 2 bijkomende terugkomdagen georganiseerd voor dezelfde deelnemers. Nadien zullen we een herhaling van deze 4 terugkomdagen aanbieden aan een nieuwe groep referentiepersonen dementie.

Studiedag Palliatie en Dementie.

In 2009 gingen er reeds 2 van de 4 studiedagen door, met name in het arrondissement Antwerpen. In maart 2010 volgden nog de studiedagen voor het arrondissement Turnhout (in Mol) en voor het arrondissement Mechelen (in Mechelen). De inschrijvingen voor deze studiedagen kenden veel succes. Reeds snel na het versturen van de uitnodigingen waren alle 4 studiedagen volzet en bereikten we in totaal 240 deelnemers.

Aangezien er na deze 4 studiedagen nog een lange wachtlijst bestond met geïnteresseerden voor dit thema, besloten de partners van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen en de Netwerken Palliatieve zorg van de Provincie Antwerpen om nog twee bijkomende studienamiddagen te organiseren voor professionals, in het najaar 2010.

Het thema "**Palliatieve zorg bij personen met dementie. Wanneer en hoe?**" werd uitgediept ahv een interactieve casusbespreking per sector. Hierna kregen de deelnemers een theoretisch kader aangereikt door een medewerker van PHA. Eventuele vragen of bedenkingen kregen tenslotte kans op antwoord of reflectie tijdens het afsluitend en zeer pittig panelgesprek.

Ondanks de grote stormloop in 2009, liepen de inschrijvingen in 2010 aanvankelijk moeizaam. De eerst geplande studiedag moest, wegens te weinig inschrijvingen, worden afgelast.

Op de 2^e studiedag op 14 december in het Provinciaal Vormingscentrum te Malle mochten we wel zo'n 50 deelnemers verwelkomen uit de onderwijs-, ziekenhuis- en residentiële sector. De thuiszorgsector bleef ondervertegenwoordigd. Uit de evaluaties bleek dat de inhoud van de studiedag absoluut beantwoordde aan de huidige nood en informatievraag bij de deelnemers. Bijna iedereen gaf aan dat een hele studiedag rond dit thema wenselijk is. Dit kunnen we niet links laten liggen. Wordt vervolgd dus !

5. Concept-en methodiekstudie: studie en onderzoek

Protocol 3 – zorgprojecten en demonstratieprojecten dementieconsulenten

In de loop van 2010 werd de expertise van ECD Tandem regelmatig gevraagd ter voorbereiding van het indienen van zowel de protocol 3 – zorgprojecten als voor de opmaak van de aanvraagdossiers voor de demonstratieprojecten dementieconsulenten. In concreto werd hiervoor één van de medewerkers van Tandem gevraagd om deel te nemen aan de voorbereidende vergaderingen van de projecten en desgevallend ook de voorbereiding te doen van (delen van) de tekst van de dossiers.

Dit is vaak een erg leerrijk gebeuren, waarbij vooral een inhoudelijk bijdrage vanuit Tandem gevraagd wordt, maar waar de medewerkers van Tandem tevens ook concreet kunnen kennismaken met de inhoudelijke werking en medewerkers van de verschillende organisaties en projecten. Deelname aan deze voorbereidende vergaderingen biedt dus heel wat inhoudelijke opportuniteiten, maar eveneens geeft het kansen om deel te worden van een ruimer netwerk in de zorgverleningsorganisaties in de regio.

6. Signaalfunctie

Technologie in de thuiszorg aan personen met dementie

Tandem was ook in 2010 betrokken in het vervolgtraject van E-Tandem en dit door deel te nemen aan de werkgroep 'innovatieve ideeën in de thuiszorg' (sinds 2009) en aan de

oprichting van een Kempens zorgcoördinatieplatform op initiatief van Welzijnszorg Kempen.

Advisering bij de oprichting van een nieuw WZC

Tandem werd omwille van de expertise rond dementie gevraagd om deel te nemen aan enkele vergaderingen om advies en/of consult te bieden bij de oprichting van een nieuw woon- zorgcentrum in Dessel. In concreto werd onze deskundigheid gevraagd omtrent de specifieke noden en behoeften van personen met dementie, voornamelijk op vlak van architectuur. Ook de wetenschappelijk medewerker van ECD Vlaanderen, Patrick Verhaest, nam deel aan enkele van deze vergaderingen.

7. Loyaliteit en samenwerking

Als netwerkorganisatie is Tandem voortdurend in interactie en in samenwerking met andere organisaties. Zo bleef ECD Tandem ook in 2010 actief lid van de stuurgroepen van ECD Orion, van PGN, van de stuurgroep Nachtzorg Kempen en van het Overleg Netwerken. Sinds de oprichting van SELKempen maken we ook deel uit van de Algemene Vergadering van deze SEL.

Tandem is tevens een partner van het Dementienetwerk Provincie Antwerpen dat bestaat uit ECD Tandem, ECD Orion en PGN Lier. Dit netwerk staat in nauw overleg met de provincie Antwerpen en maakt het mogelijk om projecten op te zetten waar de inwoners van de ganse provincie Antwerpen baat bij hebben. In 2010 konden we dan ook vanuit deze nauwe samenwerking opnieuw een dynamisch en ruim aanbod van projecten uitwerken.

Tandem werkte ook in 2010 nauw samen met ECD Vlaanderen. Zo namen de medewerkers van Tandem deel aan het medewerkersoverleg dat wordt ingericht door ECD Vlaanderen zodat elk regionaal centrum geïnformeerd blijft over nieuwe ontwikkelingen op vlaams en regionaal vlak en er ook een uitwisseling tussen de regionale centra kan plaatsvinden. Daarnaast participeert Tandem ook in de VTO-werkgroep van ECD Vlaanderen waar het Vlaams vormingsaanbod inhoudelijk en organisatorisch vorm krijgt.

In 2010 werd de opleiding referentiepersoon dementie vanuit ECD Vlaanderen opnieuw georganiseerd in Turnhout. In totaal kwamen voor deze opleiding 25 deelnemers samen gedurende 7 basisdagen, 3 keuzedagen, een projectdag en een terugkomdag. Tandem zorgde voor de praktische en organisatorische voorbereiding en opvolging van deze opleiding. Tevens begeleidden we zowel dag 1 als de projectdag en de terugkomdag. De 2 medewerkers van Tandem namen ook een keuzedag "Omgaan met familie" voor hun rekening. Vóór de start van de opleiding nam Tandem

ook actief deel aan enkele voorbereidende vergaderingen om de opleiding en praktijkopdracht te actualiseren. Voor Tandem zorgde deze opleiding voor een heel boeiende maar tijdsintensieve periode.

Besluit

Samenvattend kunnen we vanuit het regionaal expertisecentrum Tandem alleszins terugkijken op een zeer boeiend 2010 met enkele zeer fijne projecten.

Tevens biedt het beeldmateriaal van "Pluk de dag" en van "Verdwaald in het geheugenpaleis" ons enorm veel kansen om vormingen en informatiesessies te ontwikkelen. Beelden zeggen namelijk vaak meer dan woorden en kunnen een zeer waardevolle aanvulling zijn op de theoretische inhoud die we aanbieden.

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Lokkaardstraat 8 – B-2018 Antwerpen
t/f 070 224 777 – info@dementie.be

website: www.dementie.be

Reknr. BE13 7350 1899 7739 KREDBEBB